Retsregler
for vagtfunktionærer

SERVICEERHVERVENES

UDDANNELSESSEKRETARIAT

Udarbejdet af
politiassistent og underviser Thorkild Andersen,
Rigspolitiet Koncern HR, Politiskolen

Revideret og redigeret af Advokat (L) Jens Ottosen-Støtt

Tilrettet af underviser Ole Poulsen og underviser Jes Mouritsen

Udgivet af:

Serviceerhvervenes
Uddannelsessekretariat,
Vesterbrogade 6D, 4.
1620 København V

tlf. 32 54 50 55

Udgivet 2013.
Revideret 2016

Tilrettet 2023

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse 3
Indledning 11
Kildehenvisninger 14
Retsgrundlaget for privat vagtvirksomhed 16
Lovgrundlaget 21
Grundloven 21
Landets styre 22
Borger- og frihedsrettigheder 23
Den udøvende magt 25
Den dømmende magt 26
Den lovgivende magt 28
Love 30
EU 32
Vagtfunktionæren og politiet 33
Lov om vagtvirksomhed 34
Hvad er vagtvirksomhed? 35
Autorisation 36
Godkendelse af personale 38

Indholdsfortegnelse

Personalets uddannelse 39
Personalets uniformering 40
Personlegitimation 40
Lov om Restaurationsvirksomhed 42
Straffebestemmelser m.v. 48
Lov om Sikkerhed ved visse Idrætsbegivenheder (Hooliganloven) 49
Straffebestemmelser 53
Politiets organisation 54
Politikredsene 54
112 og 114 56
Lov om Politiets Virksomhed 58
Politiets formål og opgaver 59
Culpa 62
Svage og udsatte persongrupper 63
Ordensbekendtgørelsen 65
Zoneforbud 67
Vagtfunktionæren og redningsberedskabet (brandvæsenet) - Beredskabsloven 73
Redningsberedskabet – Brandvæsenet 74
Brandvæsenets beføjelser 75
Påbud 76

Indholdsfortegnelse

Forebyggende foranstaltninger 76
Driftsmæssige forskrifter 77
Forebyggelse af Brand 78
Straffebestemmelser.....80
Hvad er strafbart – Straffeloven og særlove ...81
Strafbarhedsbetingelser.....82
Forsæt.....83
Hvad er strafbart – Straffelovens særlige del 86
Ulovligt ophold og ulovlig indtrængen på privat område 87
Berigelsesforbrydelser 89
Tyveri.....89
Hæleri.....90
Ulovlig omgang med hittegods.....90
Røveri.....91
Brugstyveri.....92
Vold.....92
Trusler.....93
Særlig beskyttelse 94
Strafbortfald i forbindelse med volds-handlinger.....94

Indholdsfortegnelse

Almenfarlige forbrydelser 95
Falske myndigheder 96
Straffeattester..... 97
Børneattester..... 98
Retsplejeloven 99
Domstolene..... 99
Anklagemyndigheden..... 101
Objektivitet..... 103
Sigtede og hans forsvarer 104
Forurettede..... 105
Iværksættelse af efterforskning 106
Afhøringer 107
Påtale 109
Straffeprocessuelle tvangsindgreb..... 116
Børn og unge og straffeprocessuelle tvangsindgreb. 116
Materielle krav og formelle regler..... 119
Mistankens grader 120
Mistanke 120
Rimelig grund til mistanke 120
Begrundet mistanke:..... 121
Særlig bestyrket mistanke: 121

Indholdsfortegnelse

Anholdelse i forbindelse med straffe-retsplejen....121

Varetægtsfængsling....125

Indgreb i meddelelseshemmeligheden....127

Legemsindgreb....128

Ransagning....133

Beslaglæggelse og edition....134

Forevisning af fotografier....136

Klager over politiet....137

Adfærdsklager....137

Dispositionsklager....138

Straffesager mod politipersonale....138

Erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning....139

Godtgørelse for tort....139

Magtanvendelse....140

Nødværge....141

Nødret....148

Visitation....150

Reglerne om visitation af anholdte personer findes i retsplejeloven. Se afsnittet Legemsindgreb....151

Indholdsfortegnelse

Virksomhedsvisitation 151
Håndjern 152
Hunde 152
Etik 154
Anmelder og vidne 157
Anmeldelse 157
Falsk Anmeldelse 157
Hvordan anmelde? 158
Anmeldelsespligt 159
Særlig anmeldelsespligt 160
Vidne 161
Vidnepligt 162
Undtagelser fra vidnepligten 162
At være vidne 163
I retten 164
Beskyttelse af vidner 165
Falsk forklaring 166
Lov om våben og eksplosiv-stoffer – våbenloven og Lov om knive og blankvåben m.v 168
Knive på offentlige steder 169
Straf 171

Indholdsfortegnelse

Lov om TV-overvågning 172
Nødvendigt af hensyn til kriminalitetsbekæmpelse.....172
Saglighed i behandlingen.....175
Hvad er TV-overvågning? 175
Hvem må overvåge?.....176
Skiltning.....177
Optagelserne.....177
Straf.....178
Lov om etnisk ligebehandling.....179
Straf.....181
Lov om euforiserende stoffer - narkotikaloven 182
Euforiserende stoffer.....182
Straf.....183
Amfetamin 184
Barbiturater 184
Ecstasy 185
Hash 185
LSD og svampe (hallucinogener) 185
Heroin.....186

Indholdsfortegnelse

Kokain 186
Sikring af gerningsstedet 187
Ved brand 188
Kemikalieudslip og miljøulykker 189
Færdselsuheld 190
Signalement og rapportering 190
Arbejdsmiljø 193
Arbejdsskader 193
Erstatning 194
Stikordsregister 197

Indledning

Formålet med denne bog er at give en oversigt over de retsregler og retsforhold, som vagtfunktionæren skal have kendskab til, og som han/hun får brug for i de mangeartede opgaver, der i dag udføres af vagtfunktionærer.

Bogen indgår som undervisningsmateriale i uddannelsen af vagtfunktionærer. Det er håbet, at den også kan være en nyttig håndbog i det daglige arbejde for alle, der udøver vagtvirksomhed indenfor rammerne af Lov om vagtvirksomhed, uanset hvordan de benævnes: Vægtere, ronderende vagt, værditransportører, fast vagt, dørmænd, butikskontrollanter m.fl. Lov om vagtvirksomhed vil blive nærmere omtalt i de følgende kapitler.

Udøvelse af privat vagtvirksomhed er principielt et frit erhverv.

Enhver, der kan opfylde lovgivningens krav om firma autorisation og personalegodkendelse kan udøve vagtvirksomhed.

Privat vagtvirksomhed indebærer en række opgaver og aktivitetsområder, som grænser op til politiets virksomhed.

Det er enhver borgers ret at beskytte sig og sin ejendom, så længe det foregår med lovlige midler. Denne ret er så selvfølgelig, at den ikke er direkte omtalt i dansk ret. Tankegangen kommer til udtryk i straffelovens bestemmelser om nødværge og nødret.

Indledning

Fra samfundets side anerkender man i stigende grad den private vagtvirksomhed som en nyttig og nødvendig virksomhed.

Det nævnes allerede i justitsministeriets betænkning om vagtvirksomhed fra 1986, at der eksisterer et legitimt behov for den virksomhed, som vagtselskaberne udøver, idet politiet ikke kan føre tilsyn med private områder, som f.eks. virksomheder, boliger m.v. I samme betænkning anerkendes det også, at vagtvirksomhedernes personale varetager væsentlige kriminalpræventive funktioner.

Den meget betydelige og vedholdende vækst for privat vagtvirksomhed kommer til udtryk i tre forhold.

Det ene er behovet for tilsyn og beskyttelse af de meget store værdier, som et højt udviklet samfund frembringer og er afhængig af.

Det andet forhold er resultatet af det moderne samfunds vidtgående arbejdsdeling. Den lille købmand varetog alle funktioner og var også sin egen sikkerhedschef og vagtmand. I det store varehus eller indkøbscenter er alle funktioner specialiserede og købes i vid udstrækning eksternt hos firmaer eller konsulenter, som har særlig sagkundskab på området. Dette gælder også sikkerhedsområdet, og her kommer vagtfirmaerne ind i billedet.

Det tredje forhold skal findes i den omlægning af arbejdsopgaverne, der blev gennemført i forbindelse med kommunal- og politireformen. Politireformen blev gennemført i 2007 og er nu fuldt implementeret. Disse reformer vil givetvis føre til flere arbejdsopgaver for de private vagtvirksomheder. Transport af arrestanter (dvs

personer, der er varetægtsfængslede) til og fra arresthusene er blot et af de områder, der foreslås flyttet fra politiet til privat regí.

At arbejde i grænseområdet til politiets – og andre myndigheders – virksomhed kræver et godt kendskab til de regler, der gælder for især politiet, men også andre særmyndigheders virksomhed.

Vagtfunktionæren skal for sin egen skyld, men i høj grad også i kundens interesse, have et sådant kendskab, at han/hun både kontraktretligt (i forholdet til eget firma og dets kunde) og samfundsmæssigt optræder lovligt, forsvarligt og hensigtsmæssigt.

Den private vagtvirksomhed stiller stigende og mere komplicerede krav til sine udøvere. De mødes også med stigende forventninger til faglighed, professionalisme og etik fra omgivelserne. Bogens hovedsigte er at løfte denne opgave og opfylde disse forventninger.

Firmaer, der har behov for at ansætte en vagtfunktionær, har med rette en forventning om at, vagtfunktionæren løser opgaven etisk og juridisk korrekt.

Udover de formelle rammeregler i lov om vagtvirksomhed vil især en række bestemmelser i straffeloven, retsplejeloven og politiloven være af væsentlig betydning.

Bogen giver også en kort oversigt over det danske samfunds- og retssystem, som giver vagtfunktionæren et indblik i den samfundsmæssige ramme, som han agerer i.

Også en række særlove vil – som det fremgår af indholdsfortegnelsen og stikordsregistret – blive omtalt.

Indledning

Bogen rummer endvidere cases og eksempler på, hvordan politiet og vagtfunktionæren forvalter lovgivningen. Disse cases og eksempler rummer forklaringer på, hvordan teori skal forstås og forvaltes i praksis.

Derudover er der eksempler på domme samt spørgsmål til folketingets retsudvalg.

Endelig vil vagtfunktionærens egne forhold i forskellige retslige sammenhænge blive omtalt – strafferetsligt, retsplejemæssigt og i henseende til erstatning.

Kildehenvisninger:

www.retsinformation.dk

www.statens netbibliotek.dk

www.folketinget.dk

www.ugeskrift for retsvæsen.dk

www.karnov.dk

www.det etiske råd.dk

Kommenteret straffelov v/ Vagn Greve, Asbjørn Jensen, P. Dahl Jensen og Gorm Toftegaard Nielsen

Adam Didrichsen, Etik for Politifolk

Marianne Bach Mosebo, Konflikthåndtering for Politifolk

Rigspolitiet, Københavns Politi, samt egne artikler og publikationer mv.

Thorkild Andersen,

København, januar 2013

Indledning

Nærværende 2. udgave er en opdatering og mindre justering af indholdet med henblik på at sikre klarhed og aktualitet i henvisninger og eksempler.

Jens Ottosen-Støtt

Frederiksberg, marts 2016

Retsgrundlaget for privat vagtvirksomhed

Retsgrundlaget for lovlig udførelse af privat vagtvirksomhed er Lov om vagtvirksomhed og kundekontrakten.

I lov om vagtvirksomhed fastsættes betingelserne for at udbyde og udføre selvstændig erhvervsvirksomhed på vagtområdet.

I en i medfør af denne lov udstedt bekendtgørelse om vagtvirksomhed uddybes disse regler, som kan kaldes de formelle regler på området.

Loven kræver således autorisation af vagtfirmaet og godkendelse af vagtpersonalet som afgørende forudsætninger for lovlig virksomhed. Der stilles endvidere uddannelses- og vandelskrav og krav til vagtpersonalets uniformering.

Firmaautorisation, personalegodkendelser og korrekt uniformering giver imidlertid ikke adgang til i almindelighed at udføre vagttjeneste, hvor man nu synes, at der kunne være et behov herfor. Det kræver en aftale med en kunde, der på et nærmere aftalt område og i nærmere aftalt omfang overlader en række ejerbeføjelser til vagtfirmaet og dets medarbejdere, således at vagtfirmaet og dets ansatte kan handle på kundens vegne og i hans interesse.

Privat vagtvirksomhed kan som hovedregel kun udføres på privat område eller på helt eller delvist private områder, hvortil der er almindelig adgang.

Den grundlæggende betingelse for, at vagtfirmaet lovligt

Retsgrundlaget for privat vagtvirksomhed

og med en række beføjelser kan udøve vagtvirksomhed er, at der foreligger en aftale med den, der ejer eller har rådighed over et givet område, eller som lovligt råder over de værdier, der søges beskyttet.

Når man skal beskrive det private vagtfirmas beføjelser og handlemuligheder, må man derfor tage sit udgangspunkt i kundekontrakten.

Det er gennem denne, at vagtfirmaet får overladt de beføjelser og rettigheder, som områdets ejer har til at beskytte sig, sin ejendom, sine værdier og sine kunder og gæster etc.

Gennem kundekontrakten legitimeres det private vagtfirma og dets medarbejdere til at udføre en række handlinger, som uden denne legitimation kunne være strafbare eller erstatningspådragende i en række sammenhænge.

Det afgørende spørgsmål er derfor, hvad ejeren må foretage sig på sit eget område til afværgelse og beskyttelse mod kriminalitet, overgreb, uheld m.v.

Det samme må vagtfirmaet gøre på ejerens vegne og i ejerens interesse – hverken mere eller mindre.

Allerede den centrale vagtfunktion at føre tilsyn og herunder lukke sig ind på fremmed ejendom er ulovlig indtrængen, hvis der ikke er en kundekontrakt.

Afspærring af privat område må foretages i ejerens interesse med lovlige og ufarlige midler.

Overvågning og bevogtning af afspærringen og det afspærrede område kan ske ved vagter eller med særligt udstyr, f.eks. TV, video og alarmanlæg, og der kan

anvendes hunde i et af lovgivningen nærmere bestemt omfang.

Der kan foretages trafikregulering på det private område, og der kan udføres adgangskontrol til det private område som en selvfølgelig ret. Man bestemmer principielt selv, hvem man vil have ind på sin ejendom. Blot må adgangskontrollen ikke have karakter af diskrimination eller ulovlig forskelsbehandling.

Visitation som led i adgangskontrol er efter omstændighederne også et lovligt middel.

Ingen uden for stående kan naturligvis af et privat vagtfirma tvinges til at lade sig visitere, men accept af visitation i rimeligt og velbegrundet omfang kan gøres til en betingelse for adgang.

I forhold til kundens egne ansatte kan visitation være et fastsat vilkår, som de ansatte må acceptere.

Afvisning af adgang til privat område kan ske uden begrundelse.

Bortvisning fra privat område er ligeledes en klar ret for ejeren og dermed også for det vagtfirma, som ejeren har befuldmægtiget til at udøve denne beføjelse på sine vegne. Det vil efter omstændighederne være strafbart uberettiget at opholde sig på anden mands område, og det er strafbart at undlade at forlade et sådant område efter at være opfordret til det. Et påbud om at forlade området kan gives af vagtfunktionæren på ejerens vegne, og man kan tilkalde politiet for at få håndhævet påbuddet.

Pågribelse og tilbageholdelse – ” den private anholdelsesbeføjelse ” er hjemlet i retsplejeloven. Herefter har enhver, der træffer nogen under eller i

umiddelbar tilknytning til udøvelse af et strafbart, ikke bagatelagtigt forhold, ret til at anholde lovovertræderen, der snarest muligt skal overgives til politiet. Den anholdte kan fastholdes, til politiet kommer.

Denne beføjelse har enhver, dvs. også den private vagtfunktionær. Beføjelsen går dog ikke videre end så længe det er nødvendigt at opretholde anholdelsen. Hvis man f.eks. har anholdt en butikstyv og har fået det stjålne tilbage og kender identiteten på butikstyven, så er grundlagte for at opretholde en anholdelse ikke længere til stede og butikstyven skal frigives. Så kan man anmelde forholdet til politiet.

Egentlig visitation af den anholdte person må kun foretages af politiet, men man kan fratage ham våben, farlige genstande og tyvekoster etc., der ligeledes skal overgives til politiet. Såfremt tyven har afleveret tyvekoster og identifikationsoplysninger og må frigives inden politiet kommer skal man ikke aflevere tyvekosterne til politiet.

At beskytte andre personer mod personlig overlast (livvagttjeneste) er et følsomt område, der kræver klare aftaler med kunden, både for at undgå misforståelser og fejlhandlinger, men også for at beskytte vagtfunktionæren mod straf og erstatningsansvar, hvis der opstår problemer.

Det er naturligvis vagtfirmaets ansvar at sikre sig helt klare aftaler med kunden om, hvad der ønskes foretaget, og hvad man er i stand til og villig til at yde.

Det er ligeledes vagtfirmaets ansvar at instruere sine medarbejdere klart og fyldestgørende, hvilket jo er i firmaets interesse, da firmaet både kontraktretsligt og i henseende til almindeligt erstatningsansvar hæfter for

vagtfunktionærens handlinger i tjenesten.

Det er imidlertid også i vagtfunktionærens interesse at have fuld klarhed over, hvad der forventes af ham, og hvilke beføjelser han i den konkrete opgave er udstyret med. Vagttjeneste for andre rummer en række muligheder for fejlskøn, som bør reduceres mest muligt ved, at vagtfunktionæren spørger, indtil han forstår og kan overse sin opgave i forhold til kundekontrakten.

Kundekontrakter bør derfor være så præcist og klart formuleret, at vagtfunktionæren ikke er i tvivl om hvad der forventes af ham eller hende.

Denne bog skal derfor også tjene til at sætte vagtfunktionæren i stand til at stille de rigtige spørgsmål og at overskue de opgaver, han får tildelt.

Veluddannede vagtfunktionærer er i alles interesse – både hans egen, firmaets, branchens og samfundets.

Lovgrundlaget

Grundloven

De helt overordnede regler for det danske folkestyre og retssystem finder man i **Grundloven**.

Grundloven kaldes også Danmarks forfatning, der indeholder de grundlæggende bestemmelser om, hvordan landets styre skal indrettes, og som fastlægger borgernes centrale rettigheder og pligter i forhold til samfundet.

Første grundlov 5. juni 1849

Danmarks første grundlov blev vedtaget den 5. juni 1849 – en dag, der mindes ved den årlige grundlovsdag.

Nuværende grundlov 1953

Den nuværende grundlov er fra 1953 og har altså været gældende i næsten 60 år. I modsætning til de almindelige love, der jævnligt ajourføres eller helt ændres, har Grundloven lange gyldighedsperioder. Det har sammenhæng med, at Grundlovens bestemmelser er meget generelle og rummer bestemmelser, der er helt grundlæggende for vort samfund og dets styre. Det er derfor opfattelsen, at Grundloven skal være svær at ændre, og at ændring kun kan finde sted efter særligt grundige overvejelser og en omfattende offentlig debat.

En grundlovsændring skal først vedtages af Folketinget, og derefter skal der udskrives nyvalg. Når det nye Folketing er sammensat, skal det også vedtage grundlovsændringen, som derefter inden for 6 måneder sendes ud til folkeafstemning. Ved folkeafstemningen skal grundlovsændringen ikke blot have almindeligt

flertal, men tillige tilslutning fra 40 % af samtlige vælgere.

Landets styre

De væsentligste bestemmelser i Grundloven om landets styre er bestemmelsen om magtens tredeling, bestemmelsen om parlamentarisme og om det konstitutionelle monarki. Den nok mest væsentlige bestemmelse er imidlertid bestemmelsen om den almindelige valgret, idet det er den bærende ide i Grundloven, at magten skal udgå fra folket gennem det af folket valgte Folketing. Det sikres gennem den frie valgret, hvorved borgerne sammensætter den lovgivende forsamling.

I Danmark har vi således et repræsentativt demokrati, idet borgerne udøver deres medbestemmelse gennem deres valgte repræsentanter. Undtagelse herfra er Grundlovens bestemmelse om folkeafstemninger.

Parlamentarisme betyder, at en regering skal træde tilbage, hvis den får et folketingsflertal imod sig, og dette flertal vedtager en mistillidsdagsorden, dvs. kræver regeringens afgang. En dansk regering kan godt blive siddende, selvom den kommer i mindretal i en konkret sag. Kun hvis flertallet i folketinget følger sagen op med at vedtage en mistillidsdagsorden, er regeringen nødt til at gå af.

Danmark er et kongedømme i en form, der kaldes **konstitutionelt monarki**, d.v.s. at monarkens (kongen eller dronningen) magt begrænses af forfatningen. Det betyder, som det hedder i Grundloven, at kongen er ansvarsfri, idet det er ministrene (regeringen), der er ansvarlige. I Grundloven vil man se, at en lang række

opgaver og beføjelser er henlagt til kongen, men det betyder altså, at det er opgaver og beføjelser, som hviler på den ansvarlige minister eller regeringen som helhed.

Grundlovens § 3

I Grundlovens § 3 finder man den meget vigtige bestemmelse om magtens fordeling. Den siger, at **den lovgivende magt** er hos kongen (regeringen) og Folketinget i forening, mens **den udøvende magt** er hos kongen (regeringen) og **den dømmende magt** er hos domstolene.

Ideen bag denne magtadskillelsesregel er, at de tre myndigheder skal holde hinanden i skak indbyrdes og sikre, at der ikke opstår magtkoncentrationer, som kendes i diktaturstater.

I Danmark er magtdelingen ikke så klart defineret som f.eks. i den amerikanske forfatning. Det klareste skel går mellem den dømmende magt på den ene side og den udøvende og den lovgivende magt på den anden side. Derimod kan det være vanskeligt at skelne mellem den udøvende og den lovgivende magt, fordi der ikke er klar adskillelse mellem Folketing og regering, særligt ikke hvis landet regeres af en flertalsregering. Imidlertid har domstolene (Højesteret) kompetence til at bedømme om en lov strider mod Grundloven - f.eks. ved at Folketinget ved lov forøger at fratage nogen retten til at få deres sag pådømt af en domstol (Tvind-dommen i 1999).

Borger- og frihedsrettigheder

Rettigheder

Udover de centrale bestemmelser om landets styre og de

Lovgrundlaget

øverste statsorganer – kongen, regeringen, Folketinget og domstolene – rummer Grundloven en række bestemmelser om borgernes rettigheder, også kaldet frihedsrettigheder.

En hovedregel fastslår, at **den personlige frihed** er ukrænkelig, hvilket bl.a. betyder, at frihedsberøvelse kun kan finde sted med hjemmel i loven, og at enhver der anholdes, inden 24 timer skal stilles for en dommer, medmindre vedkommende forinden er sat på fri fod. Fremstillingen for en dommer kaldes også et **grundlovsforhør**.

Boligens ukrænkelighed betyder, at husundersøgelse (ransagning), undersøgelse af post og aflytning af kommunikationsmidler (telefon, e-mail etc.) kun kan finde sted på grundlag af en konkret retskendelse - eller såfremt det ved lov er bestemt, at en kontrolmyndighed har adgang uden retskendelse. Retskendelser forekommer altid i efterforskning af egentlig kriminalitet, hvorimod lovhjemlet kontrolbesøg i forbindelse med konkurrencelov, skatteloven, momslov, arbejdsmiljøloven etc. er det normale. Efter restaurationsloven har politiet adgang til kontrolbesøg uden retskendelse.

Grundloven bestemmer også, at **ejendomsretten** er ukrænkelig, hvilket betyder, at ingen kan tvinges til at afstå sin ejendom (til det offentlige) uden, hvor ”almenvellet” kræver det og da kun mod "fuldstændig" erstatning. Her er diskussionen ofte om f.eks. nye golfbaner, plads til Roskildefestival, lerduebaner og lignende er "almenvellet", og at erstatningen meget ofte er betydelig mindre, end det man forventer.

Lovgrundlaget

Borgerne har ret til uden forudgående tilladelse at danne **foreninger** i ethvert lovligt formål, og borgerne har ret til uden forudgående tilladelse at samles ubevæbnede dvs. **demonstrationsretten**. Politiet kan dog vedtage en begrænsning heri (demonstrationen "opløses"), hvor det er nødvendigt af hensyn til opretholdelsen af ro og orden.

Ytringsfriheden, som jo er bærende for den offentlige og politiske debat i et demokrati, er ligeledes sikret i Grundloven, hvor det hedder, at enhver er berettiget til på tryk, i skrift og tale at offentliggøre sine tanker, dog under ansvar for domstolene. Forudgående kontrol som censur af især pressen må aldrig indføres. Efter ordlyden har Grundloven alene et forbud mod forhåndscensur (formel ytringsfrihed), men den skal forstås i overensstemmelse med den europæiske menneskerettigheds-erklæring, hvorefter man også beskytter indholdet af ytringerne (materiel ytringsfrihed).

Grundlovens bestemmelser om borger – og friheds-rettigheder er især påbud til lovgivningsmagten om at indrette lovgivningen i overensstemmelse med Grundloven. Skal det således i en konkret sag bedømmes, om en anholdelse eller en ransagning var lovlig, må man gå ind i retsplejeloven, som rummer de mere detaljerede og præcise regler på disse områder.

Den udøvende magt

Udøvende magt

Begrebet den udøvende magt er meget omfattende og omfatter alle statslige, regionale og kommunale myndigheder, som har til opgave at føre lovgivningen ud i livet. Den udøvende magt er således ikke kun politiet og

fængselsvæsenet, men også

Sygehusvæsenet Socialforvaltninger,

Datatilsynet,
Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen,
Arbejdsmiljøstyrelsen
Skat osv.

blot for at nævne nogle eksempler.

Den udøvende magt har i et moderne, kompliceret og for den enkelte borger vanskeligt overskueligt samfund meget stor magt og må derfor også undergives en række kontrolforanstaltninger i form af klageadgang, domstolskontrol og som noget meget centralt den kontrol, der udøves af Folketingets Ombudsmand, hvis embede er grundlovsbestemt.

Den dømmende magt

Dømmende magt

Den dømmende magt ligger hos domstolene, som i Danmark er organiseret under en uafhængig **Domstolsstyrelse**, der som en vigtig opgave bestemmer udnævnelse af dommere. Dommernes uafhængighed er på forskellig måde sikret i Grundloven, som også siger, at "dommerne i deres kald alene har at rette sig efter loven" dvs., at regeringen ikke kan blande sig i domstolenes afgørelser.

Domstolene

I Danmark er domstolene delt i tre instanser. Første instans er byretterne, anden instans er landsretterne, hvortil byretternes afgørelser kan indbringes - ankes-, og tredje instans, som er højesteret, hvortil visse

Lovgrundlaget

landsretsafgørelser kan ankes. Højesteret har til huse i København, mens de to landsretter – Østre og Vestre – er hjemmehørende i henholdsvis København og Viborg.

Domstolene behandler dels civile sager dels straffesager.

Civile sager

Civile sager drejer sig om uenighed mellem borgerne, foreninger, firmaer etc. indbyrdes, f.eks. uenighed om et lejemål, et køb eller et arve-spørgsmål.

Straffesager

Straffesager drejer sig om afgørelse af, om nogen har overtrådt lovgivning, som rummer straffebestemmelser og dermed kan straffes. Centrale love på dette område er selvfølgelig straffeloven samt en række særlove, herunder f.eks. færdselsloven, skattelovene, miljølovgivning m.v.

Særlige domstolsafdelinger:

Fogedretten varetager den såkaldte tvangsfuldbyrdelse, dvs. gennemtvinger domme i civile sager (inkasso, indsættelses- og udsættelsesforretninger) eller træffer en række foreløbige afgørelser i civile sager, så som fogedforbud, arrest på ejendom, beslaglæggelse af udstyr i forbindelse med ophavsretskrænkelser m.v.

Skifteretten

I **skifteretten** varetages behandling af dødsboer, konkursboer, notarialforretninger (f.eks. testamenter) m.v.

Tinglysningsretten

Tinglysningsretten (i Mariager) er der, hvor alle rettigheder over fast ejendom kan tinglyses

(elektronisk)samt også visse rettigheder over løsøre og tinglysning af ægtepagter mv.

Sø- og Handels-retten

Ved **Sø- og handelsretten** behandles mere omfattende og komplicerede civile sager på erhvervslivets område. Det er også der Forbrugerombudsmanden kan anlægge sager om erhvervsdrivendes overtrædelse af Markedsførings-loven og anden særlovgivning indenfor hans område.

Den lovgivende magt

Lovgivende magt

Det moderne, komplicerede samfund nødvendiggør et omfattende lovgivningsarbejde.

Folketinget vedtager således i løbet af et år gennemsnitlig over 200 love og lovændringer.

Initiativet til lovgivning tages normalt af regeringen, men der kan også fremsættes såkaldte private lovforslag fra et politisk parti i Folketinget eller fra et folketingsmedlem.

Forud for lovgivningsprocessen i Folketinget går der et omfattende forberedelsesarbejde i fagministerierne eller i særlige udvalg eller nævn.

Under lovforberedelsen vil branche-, fag- og andre interesseorganisationer forsøge at få indflydelse og der er en offentlig høring, hvor de personer, organisationer, styrelser mv., der har interesse i lovgivningen kan fremsætte deres skriftlige kommentarer til forslaget - særligt om faktuelle forhold - som ministeriet så kan overveje, hvorvidt det giver anledning til ændringer i forslaget.

Behandling af love

Lovgrundlaget

Når et lovforslag er fremsat i Folketinget, vil det gennemgå tre behandlinger, hvoraf især anden behandling er den mere dybtgående og detaljerede. Under anden behandling er det almindeligt, at det folketingsudvalg, som varetager udvalgsbehandlingen, modtager deputationer fra forskellige organisationer, som har interesser på området.

Hvis der for eksempel er tale om et lovforslag af betydning for den private vagtvirksomhed, vil det være almindeligt, at både arbejdsgiver/erhvervs- og arbejdstagerorganisationer "søger foretræde" for folketingsudvalget for at tale deres sag.

Når loven er vedtaget af Folketinget, bliver den stadfæstet af Dronningen, som underskriver sammen med den minister, der har ansvaret på området. Så er den endeligt vedtaget og den bliver så gældende ved dens offentliggørelse.

Det forekommer, at en lov har "tilbagevirkende kraft". Det betyder, at den gælder for forhold fra før lovens endelige vedtagelse. Tilbagevirkende kraft er betænkelig og det bruges normalt kun i forbindelse med økonomisk lovgivning, hvor ikrafttrædelsen er den dag, hvor lovforslaget fremsættes i Folketinget. På den måde undgår man, at nogle kan spekulere mod loven ved at disponere i tidsrummet mellem fremsættelsen og offentliggørelsen.

Lovtidende

Den nye lov bliver offentliggjort i **Lovtidende**. Indblik i gældende ret, dvs. de gældende love, bekendtgørelser m.v. kan søges på **www.retsinformation.dk**.

Love

LOV:

En lov er et forfatningsmæssigt udfærdiget retsskrift, der kræver tre behandlinger i folketinget. Loven skal underskrives af fagministeren og Dronningen.

Eksempler på love:

Danmarks Riges Grundlov
Lov nr. 169 af 05/06/1953

Lov om registrering af køretøjer
Lov nr. 309 af 19/04/2006 (ændret senere til en LBK)

Lov om politiets virksomhed
Lov nr. 444 af 09/06/2004 (ændret senere til en LBK)

Lov om ændring af lov om politiets virksomhed og lov om vagtvirksomhed.

Lov nr. 891 af 21/06/2022

LOVBEKENDTGØRELSE (LBK):

Lovbekendtgørelsen er et optryk af den oprindelige lov med senere ændringer.

Eksempler på lovbekendtgørelser:

Bekendtgørelse af straffeloven – (straffeloven)
LBK nr 1360 af 28/09/2022

Bekendtgørelse af lov om rettens pleje – (retsplejeloven)
LBK nr. 1655 af 25/12/2022

Bekendtgørelse af færdselsloven – (færdselsloven)
LBK nr. 168 af 14/02/2023

Love

Bekendtgørelse af vagtloven
LBK nr. 2016-01-11 nr. 112

BEKENDTGØRELSE (BKG):

En bekendtgørelse er en administrativt udfærdiget retsforskrift med hjemmel i en lov. Den er et detailsupplement til loven og udfærdiges af fagministeren.

Eksempler på bekendtgørelser:

Bekendtgørelse om kørekort
BEK nr. 1843 af 22/09/2021

Bekendtgørelse om vagtvirksomhed
BEK nr. 1408 af 04/12/2017

RAMMELOV:

Mange love vedtages som såkaldte rammelove, der giver bemyndigelse til vedkommende minister om indenfor de i loven angivne rammer at udfærdige nærmere regler, der så fastsættes i en bekendtgørelse, som er lige så bindende for borgerne og myndigheder som en lov.

Bekendtgørelse om vagtvirksomhed er for eksempel udstedt med hjemmel i lov om vagtvirksomhed. Arbejdsmiljøloven er også en rammelov, hvor vedkommende minister er bemyndiget til at udstikke nærmere regler på arbejdsmiljøområdet, hvilket er udmøntet i flere bekendtgørelser.

CIRKULÆRE (CIR):

Et cirkulære er en ministeriel retningslinje for hvordan

myndighederne skal administrere love og bekendtgørelser- altså en tjenesteordre.

I et cirkulære kan det ansvarlige ministerium således give nærmere retningslinjer til underordnede myndigheder og kommuner. Cirkulærer retter sig ikke mod borgerne og giver ingen rettigheder og pligter for dem. Der findes et utal af cirkulærer og der kan ikke være straffebestemmelser i et cirkulære i modsætning til love, bekendtgørelser og lovbekendtgørelser.

VEDTÆGT (VDT):

En vedtægt er en administrativ retsforskrift med hjemmel i en lov, fx Politiloven. Vedtægten er gældende i et begrænset geografisk område, men er nu for det meste afløst af bekendtgørelser.

Der er i Politilovens § 24 mulighed for at Justitsministeren efter indstilling fra den lokale Politidirektør kan lave en politivedtægt, hvis særlige lokale forhold tilsiger det. Denne mulighed er p.t. ikke benyttet.

Eksempel:

Vedtægt for fiskeriet i Nissum fjord m.v.
VDT nr. 7001 af 27/07/1984 (historisk)

EU

Retsakter: Forordning og Direktiv

EU har også en omfattende lovgivningsvirksomhed i form af forskellige **"retsakter"**. En **"forordning"** gælder direkte som lov i alle medlemslande, mens et **"direktiv"**

forpligter medlemslandene til at indrette eller ændre deres egen lovgivning efter direktivet.

Internationale konventioner

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention blev i 1992 ved lov inkorporeret i den danske lovgivning.

Vagtfunktionæren og politiet

Vagtfunktionæren vil i sit arbejde jævnligt kunne komme i kontakt med politiet.

Det er vigtigt, at vagtfunktionæren har et godt kendskab til politiets organisation og struktur, formål, opgaver og virke.

Vagtfunktionæren skal også have kendskab til de love og bestemmelser, der styrer og regulerer politiets arbejde.

Alt politiarbejde er lovreguleret og er politiets hjemmel til at handle i de forskellige politiforretninger.

Det betyder, at politiet skal kunne henvise til en lovbestemmelse eller en bekendtgørelse, hvis nogen stiller spørgsmål ved, om politiet nu har lov til at gøre det, de gør.

Ordensbekendtgørelse

De sider af politiets virksomhed, som vagtfunktionæren hyppigst kommer i berøring med, er reguleret i Lov om Politiets Virksomhed (Politiloven) og Ordensbekendtgørelsen, der er udstedt i medfør af Politiloven

Reglerne om politiets efterforskning af straffesager findes i Retsplejeloven, som vil blive nærmere omtalt senere.

Lov om vagtvirksomhed

Vagtloven

De almindelige betingelser for at udøve vagtvirksomhed er beskrevet i Lov om vagtvirksomhed – populært kaldet Vagtloven.

I bekendtgørelse om vagtvirksomhed, der er udstedt i medfør af loven (vagtloven), er disse regler uddybet.

Formelle regler

I loven og bekendtgørelsen findes reglerne for, at man som firma og vagtfunktionær lovligt kan drive vagtvirksomhed. Det kaldes de **formelle regler.**

Hvordan vagtvirksomhed lovligt udøves dvs., hvad må, kan og skal vagtfirma og vagtfunktionær gøre i de konkrete situationer, kaldes de **materielle regler.**

Materielle regler

Disse regler er bredt ud over en "palette" af love og regler. For det første er der i kundekontrakten angivet de nærmere vilkår vagtfunktionæren arbejder under. Dernæst findes en række love ikke mindst straffeloven, retsplejeloven og politiloven, men efter omstændighederne også en række særlove, der har direkte indflydelse på vagtfunktionærens arbejde og dermed, hvordan han eller hun skal forholde sig i konkrete situationer.

Disse love af betydning for vagtvirksomhed vil blive behandlet senere i bogen.

I dette kapitel beskrives betingelserne for, hvornår man overhovedet må tilbyde sin tjeneste som vagtfirma og vagtfunktionær.

Lov om vagtvirksomhed

Hvad er vagtvirksomhed?

Vagtlovens § 1

Vagtlovens § 1 beskriver, hvad man forstår ved vagtvirksomhed:

Lovens regler om vagtvirksomhed finder anvendelse på enhver selvstændig virksomhed, hvorved personer

1. enten ved egen eller ansattes tilstedeværelse, ved brug af hunde eller ved TV-overvågning fører tilsyn med privat område eller område, hvortil der er almindelig adgang
2. udfører værditransporter
3. udøver beskyttelse af andre personer
4. modtager og behandler alarmsignaler fra overfalds- eller indbrudsalarmeringsanlæg eller
5. fører kontrol med andres virksomhed som nævnt i nr. 1-4.

Vagtvirksomhed handler som hovedregel om at føre tilsyn eller, om man vil, passe på private områder f.eks. boliger, virksomheder, butikker etc., altså områder, hvor vagtfirmaet og dets ansatte får overladt ejerens beføjelser med hensyn til at passe på sit område og de mennesker, der opholder sig der.

At et område er privat, betyder populært sagt, at her bestemmer ejeren, hvem der må komme ind på området og må opholde sig der.

Det er principielt politiets opgave at udøve vagtvirksomhed, dvs. opretholde ro og orden på offentlige områder.

Der er imidlertid en række områder, der både er

offentlige og private. Nok er der nogle, der har privat ejendomsret eller råderet over området, men det er samtidig et område, der er offentligt i den forstand, at der er almindelig adgang for alle. Det gælder f.eks. jernbane- og busstationer, lufthavne, havneområder og som et meget praktisk eksempel butikscentre.

Udøvelse af vagtvirksomhed på områder med almindelig adgang må kun udøves med særlig tilladelse. Denne regel understreger, at området for privat vagtvirksomhed er private områder.

Autorisation

Vagtlovens § 2

Et vagtfirma skal have en autorisation, der gives af rigspolitichefen.

Personalet i et vagtfirma skal være godkendt. Hvad det betyder, vil blive omtalt under emnet: Godkendelse af personale.

Vagtlovens § 1

En autorisation meddeles for bestemte former for vagtvirksomhed, som er nævnt i Vagtlovens § 1. Der kan være tale om autorisation til almindelig vagtvirksomhed (”føre tilsyn”), eller til at udføre værditransport eller personbeskyttelse (bodyguard) etc. Autorisation kan gælde for flere funktionsområder.

Tidsramme

Autorisation gives for et tidsrum af højest 5 år med mulighed for forlængelse. Den gælder for en eller flere politikredse eller for hele landet.

I autorisationen kan fastsættes nærmere vilkår bl.a. om

fast forretningssted, udstyr og køretøjer og personalets udrustning og uniformering.

Vagtlovens § 6

Særlige tilladelser

En autorisation omfatter ikke adgang til at udøve vagtvirksomhed på steder, hvortil der er almindelig adgang. Det kræver som nævnt en særlig tilladelse, der efter omstændighederne gives af enten rigspolitichefen eller af den stedlige politidirektør.

Skal der f.eks. gives tilladelse til vagtvirksomhed på socialkontorer og andre offentlige kontorer, meddeles tilladelse af rigspolitichefen.

Skal der gives tilladelse til vagtvirksomhed på en gågadestrækning i en bestemt by, gives tilladelsen af den stedlige politidirektør.

Vagtlovens § 6

Betingelser for autorisation

Man skal efter § 6 opfylde en række betingelser for at få autorisation.

Som hovedregel skal ansøgeren have bopæl i Danmark, men dette krav kan fraviges i de tilfælde, hvor Danmark i henhold til international aftale eller ved bestemmelse fastsat af justitsministeren accepterer det - f.eks. ved personer, som er bosat i Sverige.

Ansøgeren skal være fyldt 25 år og være fuldt myndig både med hensyn til sine personlige og økonomiske forhold. Han skal have fuld rådighed over sin økonomi og må således ikke være under betalingsstandsning eller

under konkurs.

Han må heller ikke have betydelig forfalden gæld til det offentlige f.eks. skattegæld.

I betingelserne indgår også, hvad man kalder **vandelskrav.**

Ansøgeren må ikke være dømt for strafbare forhold, der begrunder en nærliggende fare for misbrug af adgangen til at udøve vagtvirksomhed.

Endelig indgår det i betingelserne for autorisation, at der er grund til at antage, at ansøgeren vil kunne udøve vagtvirksomhed på forsvarlig måde og i overensstemmelse med god skik for branchen.

Godkendelse af personale

Vagtlovens § 7

Personalet i et vagtfirma skal godkendes af politidirektøren i den politikreds, hvor firmaets hovedkontor er beliggende.

En vagtmedarbejder skal være fyldt 18 år.

Undtagelser

Det er dog ikke alle medarbejdere, der skal godkendes. Rengørings- og serveringspersonale skal ikke godkendes. Det skal derimod administrativt, teknisk og salg-personale, også selvom de ikke er fyldt 18 år og også selv om de ikke udfører egentlig vagtvirksomhed som beskrevet i lovens § 1.

Det er vagtfirmaet, dvs. autorisationens indehaver, der har ansvaret for, at personalet er godkendt, **inden** de påbegynder deres vagtvirksomhed.

Lov om vagtvirksomhed

Straffelovens § 78

Godkendelse kan nægtes, hvis vedkommende er dømt for strafbart forhold, der begrunder en nærliggende fare for misbrug af stillingen som vagtfunktionær, sådan som det omtales i Straffelovens § 78.

Godkendelse kan også nægtes, hvis politidirektøren finder, at den pågældende i sin stilling eller erhverv har udvist en sådan adfærd, at der er grund til at antage, at vedkommende ikke vil kunne udføre sit arbejde på forsvarlig måde.

Den, der af politidirektøren er blevet nægtet godkendelse, kan personligt eller ved det ansættende firma klage over afgørelsen til rigspolitichefen. Endeligt er der mulighed for at indbringe nægtelsen for retten, hvilket typisk vil kræve advokatbistand.

Tilbagekaldelse

En godkendelse kan tilbagekaldes af politidirektøren, såfremt vedkommende har gjort sig skyldig i grov eller oftere gentagen overtrædelse af vilkår for godkendelsen eller bestemmelser, fastsat i loven. Det er også muligt at der ved dom for et strafbart forhold sker frakendelse af retten til at blive godkendt til vagttjeneste permanent eller i en periode.

Personalets uddannelse

I vagtbekendtgørelsens § 9 er givet regler for vagtfunktionærens uddannelse. For at blive godkendt som vagtfunktionær skal man således have gennemført kurset: **Grundlæggende Vagt**.

Man kan også blive godkendt, hvis man har gennemført den erhvervsfaglige uddannelse som **sikkerhedsvagt**. Det er en uddannelse af 2 års varighed bestående af både teoretisk- og praktisk uddannelse i alle dele af vagt-, sikkerheds- og alarmbranchens aktiviteter. Endelig er der mulighed for at få godkendelse på grundlag af udenlandsk uddannelse, der vurderes i hvert enkelt tilfælde.

Personalets uniformering

Uniformering

Vagtbekendtgørelse § 10 og 11

I Vagtbekendtgørelsens § 10 og11 fremgår det, at vagtfunktionæren som hovedregel skal være uniformeret under udførelse af vagtvirksomhed. Det gælder dog ikke såfremt vagtvirksomheden udføres i lokaler, hvortil der er almindelig adgang - f.eks. butikskontrollanter.

Derudover kan politiet give tilladelse til at nogle bestemte ansatte under udførelsen af nærmere angivne opgaver ikke skal bære uniform.

Vagtfirmaet kan for så vidt selv bestemme, hvordan firmaets uniform skal se ud, men der er to krav

- uniformen eller uniformsdele må ikke kunne forveksles med politiets
- uniformen skal fortil på tydelig måde være forsynet med ordet ”VAGT”.

Personlegitimation

Hvad enten vagtvirksomhed udføres uniformeret eller i

civilt, skal vagtfunktionæren altid medføre **personlegitimationskort**. Personlegitimationskortet udstedes af rigspolitichefen, når politidirektøren har meddelt sin godkendelse af vedkommende vagtfunktionær.

§12 Det fremgår af vagtbekendtgørelsens § 12, at personlegitimationskortet som hovedregel altid skal bæres synligt. Dog behøver navnet ikke være synligt. Politiet og andre myndigheder og principielt alle borgere, der har et berettiget krav på at kunne forvisse sig om, at de virkelig står overfor en godkendt vagtfunktionær.

Såfremt der er særlige grunde der taler for det - f.eks. ønsket om fuld anonymitet - kan politiet give tilladelse til at nogle bestemte ansatte under udførelse af nærmere angivne opgaver ikke skal bære legitimationskortet synligt. Det skal dog vises på forlangende.

Ved ansættelsens ophør skal personlegitimationskortet sendes tilbage til den godkendende politidirektør.

Lov om Restaurationsvirksomhed

Bekendtgørelse af lov om restaurationsvirksomhed og alkoholbevilling m.v.

Restaurationsloven har på mange måder direkte indflydelse på vagtpersonalets dagligdag. Dette gælder navnlig de dørmænd, der er beskæftiget med adgangskontrol og sikkerhedsopgaver i restaurationen.

Loven anviser en række administrative krav til at drive restaurationsvirksomhed og derfor er kun de vigtigste bestemmelser for vagtpersonalet eller dørmanden omtalt her. En restaurant er i lovens forstand en restaurant, et hotel hvortil der er indrettet restaurant eller diskotek, et diskotek, et værtshus en café og lignende, hvor der udskænkes stærke drikke. Ved stærke drikke forstås i denne lov drikkevarer med 2,8 pct. volumen alkohol eller derover.

Lovens område

Restaurationsloven § 1

Denne lov omfatter restaurationsvirksomhed, hvorved forstås selvstændig erhvervsvirksomhed ved servering af stærke drikke. Endvidere omfatter loven servering af stærke drikke ved enkeltstående arrangementer i begrænset omfang.

Ved servering forstås i denne lov salg af stærke drikke til nydelse på eller ved salgsstedet.

Bestyrere, dørmænd og andre ansatte i serveringssteder med alkoholbevilling

§15a

Lov om Restaurationsvirksomhed

Dørmænd i restaurationsvirksomheder skal være autoriserede. Autorisationen meddeles af politidirektøren, i den politikreds, hvor ansøgeren bor. Har ansøgeren ikke bopæl her i riget, meddeles autorisationen af politidirektøren i København. En autorisation gælder for hele landet.

Autorisation kan meddeles en person, der

1. er fyldt 18 år,
2. opfylder de krav til uddannelse, som Erhvervs- og Selskabsstyrelsen fastsætter (se dørmandsbekendtgørelsen)
3. ikke er dømt for strafbart forhold, der indebærer en nærliggende fare for misbrug af hvervet, jf. straffelovens § 78, stk. 2, (det såkaldte vandelskrav, hvor der er nærliggende risiko for misbrug af stillingen eller hvervet) og
4. ikke har udvist en sådan adfærd, at der er grund til at antage, at vedkommende ikke vil udøve hvervet på forsvarlig måde.

Personer, som i henhold til lov om vagtvirksomhed er autoriseret til at drive vagtvirksomhed, og en vagtvirksomheds godkendte personale kan uden anden autorisation varetage hvervet som dørmand i restaurationsvirksomheder.

En autorisation som dørmand kan efter omstændighederne begrænses og betinges.

Politiet kan gøre undtagelse fra kravet om uddannelse, som Erhvervs- og Selskabsstyrelsen fastsætter (se

dørmandsbekendtgørelsen), hvis en person har de fornødne kvalifikationer.

Påbud om anvendelse af dørmænd

§15b

Bevillingsmyndigheden kan meddele påbud om (dvs. bestemme), at der i en restaurationsvirksomhed skal anvendes dørmænd, hvis det skønnes nødvendigt af hensyn til den forsvarlige drift af virksomheden.

Godkendelse som bestyrer, autorisation som dørmand eller godkendelse som ansat kan frakendes eller tilbagekaldes, hvis

§15c og d

1. bestyreren, dørmanden eller den ansatte har gjort sig skyldig i grov eller gentagen overtrædelse af vilkår for autorisationen eller af bestemmelser i loven eller forskrifter udstedt i medfør af loven eller
2. der er særlig grund til at antage, at bestyreren, dørmanden eller den ansatte ikke vil varetage sit hverv på forsvarlig måde.

Afgørelse om tilbagekaldelse kan af bestyreren, dørmanden eller den ansatte kræves indbragt for domstolene.

Unge personers beskæftigelse

§27

På serveringssteder, hvor der serveres stærke drikke, (dvs. drikkevarer over 2,8 ptc. volumen alkohol) må personer under 18 år ikke være beskæftiget i serveringslokaler, garderober eller toiletter i åbningstiden. Dette gælder dog ikke personer, der er under uddannelse i

tjenerfaget eller er uddannet i dette fag, eller værtens børn og børnebørn. Dørmanden er ikke (juridisk) forpligtiget i at gribe ind, hvis han eller hun får kendskab til en ung under 18 år er beskæftiget i restauranten, men bør af etiske grunde påtale forholdet overfor restauratøren – evt. i samråd med det vagtfirma, hvor han eller hun er ansat.

Lukketid

§28

Den almindelige lukketid er fra kl. 24 til kl. 5. Kommunalbestyrelsen kan dog give tilladelse til, at der holdes åbent længere tid end den almindelige åbningstid, hvilket som bekendt er gældende mange steder. Senest et kvarter efter lukketidens indtræden må der ikke ske indtagelse af mad og drikkevarer. Dørmanden bør (skal) kende de forskellige lukketider, hvor han eller hun har sin vagt.

Forbud mod servering af stærke drikke

§29

På serveringssteder er det forbudt enhver at servere eller lade servere, herunder gennem automater, stærke drikke for personer, der

1. ikke er fyldt 18 år, eller
2. om hvem der er grund til at antage, at de ved yderligere indtagelse af stærke drikke vil give anledning til fare for sig selv eller fare eller ulempe for andre.

På serveringssteder, hvor der serveres stærke drikke, har bevillingshaveren pligt til på et sted, der er iøjnefaldende

for gæsterne, at anbringe opslag om, at det er forbudt at servere stærke drikke for personer, der ikke er fyldt 18 år.

På serveringssteder, hvor der serveres stærke drikke, har bevillingshaveren pligt til at drage omsorg for, at der også er mulighed for at få serveret andre drikke.

Forbud mod ophold

§31

Politiet kan under særlige forhold forbyde indehaveren af restauranten, at lade personer under 18 år opholde sig som gæster i vedkommende virksomhed.

Politiet kan forbyde personer, der søger fortjeneste ved prostitution, eller andre som har begået en strafbar handling, at opholde sig som gæster i bestemte virksomheder. Politiet kan tillige forbyde de pågældende indehavere at modtage disse personer som gæster.

Politiet kan videregive oplysninger til indehavere og bestyrere om, hvilke personer der har fået forbud mod at opholde sig som gæst i den pågældende virksomhed.

De oplysninger, som politiet videregiver, må kun behandles af indehavere, bestyrere og dørmænd, og behandling må kun ske i det omfang, det er nødvendigt for at håndhæve forbuddet om ophold

Indehavere, bestyrere og dørmænd har tavshedspligt med hensyn til deres viden om hvem der er meddelt forbud mod at opholde sig i restauranten. (se straffelovens §§ 152 og 152 c - 152 f)

Forstyrrelse af den offentlige orden

§32

Lov om Restaurationsvirksomhed

På steder, hvorfra der foregår salg af mad og drikkevarer til nydelse på eller ved salgsstedet, og hvortil der er offentlig adgang, er det forbudt at udvise støjende, voldelig, fornærmelig eller lignende adfærd, der er egnet til at forstyrre den offentlige orden eller medføre ulempe for andre tilstedeværende eller omboende.

Såfremt nogen overtræder forbuddet, skal værten eller dennes stedfortræder påtale forholdet og om fornødent bortvise den pågældende eller tilkalde politiet. Dørmanden vil ofte her fungere som stedfortræder og han eller hun er således forpligtiget til at at gribe ind og om nødvendigt tilkalde politiet.

Har slagsmål eller anden betydelig uorden fundet sted i virksomheden, kan politiet beordre den lukket for resten af dagen.

Skønner politiet, at der foreligger særlig risiko for voldelig adfærd, kan politiet meddele påbud om den sikkerhedsmæssige indretning af virksomheden indenfor en nærmere angivet frist. Efterkommes påbuddet ikke inden for den fastsatte frist, kan politiet meddele påbud om lukning af virksomheden, indtil den krævede sikkerhedsmæssige indretning er gennemført.

CASE: *politiet er tilkaldt til "Den våde Hane", hvor der er slagsmål mellem nogle af gæsterne. Dørmanden på stedet har forsøgt at stoppe slagsmålet, der i mellemtiden har udviklet sig til masseslagsmål mellem en del af gæsterne. Politiet får stoppet slagsmålet og har anholdt en del af de involverede, men der er stadig en del uro og råben og skrigen både indenfor og udenfor værtshuset.*

Politiet vil i dette tilfælde efterforske sagen med henblik på at finde gerningsmændene til slagsmålet. Den eller de

restaurationslovens § 32 medmindre slagsmålet er omfattet af straffelovens voldsbestemmelser. Politiet kan beordre værtshuset lukket resten af dagen og gerningsmændene vil også kunne bortvises og forbydes at opholde sig på stedet.

Klage over afgørelser

§§34, 35 og 36

Politiets afgørelser om nægtelse af autorisation mv. kan indbringes for rigspolitichefen eller for Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

Såfremt afgørelsen går ud på at pågældende restaurant mv. (for det meste diskoteker og store dansesteder) skal lukke straks vil dørmanden/vagtpersonalet spille en vigtig rolle, idet der i disse situationer ofte er risiko for uorden mv. Dørmanden/vagtpersonalet bør i disse situationer hjælpe til med at følge gæsterne ud af restauranten mv. og på den måde hjælpe til med at skabe ro.

Klage indgivet til rigspolitichefen over politiets påbud om lukning af en restaurant mv. som følge af voldelig adfærd har dog opsættende virkning, medmindre rigspolitichefen bestemmer andet. Opsættende virkning betyder, at afgørelsen ikke bliver gældende førend den eventuelt er stadfæstet af rigspolitichefen.

Straffebestemmelser m.v.

De fleste overtrædelser straffes med bøde, dog kan straffen stige til fængsel indtil 4 måneder under skærpende omstændigheder eller i gentagelsestilfælde. Det betyder bla. at bevillingshaveren/restauratøren

straffes med bøde, hvis han beskæftiger en dørmand, der ikke er autoriseret.

Politiets kontrol af restauranten

§38

Politiet har, hvis det skønnes nødvendigt, til enhver tid uden retskendelse adgang til lokaler eller rum, som hører til virksomheder, der omfattes af denne lov. Dette gælder dog ikke værelser, der er udlejet til overnatning. Denne form for kontrol af restauranten er ikke en ransagning og der kræves ingen konkret mistanke om ulovlige forhold på stedet for at politiet kan undersøge stedet. Også her møder dørmanden typisk politiet, der ofte kontrollerer diskoteker mv. for overholdelse af ordensbestemmelserne. Dørmanden skal ikke tage del i denne kontrolopgave, men kan være behjælpelig med at vise vej på stedet.

Lov om Sikkerhed ved visse Idrætsbegivenheder (Hooliganloven)

Ved **Lov om Sikkerhed ved visse Idrætsbegivenheder**, der trådte i kraft den 1. juli 2008, blev det bestemt, at kontrollører ved bestemte idrætsbegivenheder skal være autoriserede.

Autorisationen meddeles af politidirektøren i den politikreds, hvor ansøgeren bor. Autorisationen gælder for hele landet.

Kontrollør

Ved kontrollører forstås personer, der fører kontrol med publikum, herunder adgangskontrol.

Lov om Restaurationsvirksomhed

Særlige uddannelseskrav

Betingelserne for at få autorisation svarer i alt væsentligt til kravene til en godkendelse som vagtfunktionær, blot er der særlige uddannelseskrav, fastsat af Justitsministeriet. Herefter skal kontrollørerne gennemgå en uddannelse, der er en art overbygning på vagt- eller dørmands-uddannelserne.

De særlige uddannelseskrav til kontrollørerne har sammenhæng med visse særlige beføjelser for kontrollørerne.

Karantæne

For at forebygge uroligheder og for at øge sikkerheden ved visse idrætsbegivenheder f.eks. fodboldkampe kan politiet meddele generel **karantæne** til en person, når det er nødvendigt af hensyn til opretholdelse af ro og orden. Generel karantæne er et forbud mod at opholde sig ved bestemte idrætsbegivenheder og inden for et område på indtil 500 m fra det sted, hvor idræts-begivenheden holdes.

Forbuddet gælder 6 timer før og indtil 6 timer efter idrætsbegivenheden.

Særlige beføjelser

§6

Som et nødvendigt led i håndhævelsen af denne generelle karantæne kan politiet give autoriserede kontrollører oplysninger om, hvem der er pålagt karantæne. Politiet kan tidligst 24 timer før idrætsbegivenhedens start videregive disse oplysninger til autoriserede kontrollører om navn, eventuelle særlige kendetegn og foto vedrørende de personer, der er meddelt generel

Lov om Restaurationsvirksomhed

karantæne, når oplysningerne er relevante i forhold til den konkrete idrætsbegivenhed.
Oplysninger som nævnt ovenfor skal videregives på lister, hvor de enkelte eksemplarer er nummererede.
Listerne må alene udleveres til autoriserede kontrollører i det antal, der i forhold til den enkelte idrætsbegivenhed er nødvendigt for at sikre, at personer, der er meddelt generel karantæne, ikke får adgang til stadion.
Politiet skal registrere oplysninger om numrene på de lister, der udleveres, samt oplysninger om, hvem listerne er udleveret til.
Politiet påser, at alle udleverede lister tilbageleveres til politiet snarest muligt og senest 24 timer efter idrætsbegivenhedens afslutning.
De autoriserede kontrollører kan behandle og anvende disse oplysninger i det omfang, det er nødvendigt for at håndhæve karantænen. De autoriserede kontrollører har tavshedspligt om de modtagne oplysninger. Se straffelovens §§ 152 og 152 c - 152 f ved brud på tavshedspligten.

Straf

Rigspolitiet nedsatte allerede i 2004 en intern arbejdsgruppe, der skulle undersøge mulige tiltag mod det stigende problem med hooliganisme ved især fodboldkampe. Rigspolitiet afgav i 2005 en rapport om bekæmpelse af hooliganisme i Danmark og som senere i 2008 blev vedtaget af folketinget. Rigspolitiet har løbende fulgt udviklingen på området og er i den forbindelse kommet med anbefalinger for at forbedre indsatsen. Disse anbefalinger forventes implementeret i loven i 2013.

Lov om Restaurationsvirksomhed

Hooliganregister

Hooliganregister - spørgsmål til justitsministeren:

Spørgsmål nr. 597 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

"Vil ministeren oplyse, hvor mange personer, der er meddelt generel karantæne efter lov nr. 307 af 30. april 2008 om sikkerhed ved bestemte idrætsbegivenheder (hooliganloven), herunder hvordan de registrerede personer er fordelt på idrætsklubber?

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Rigspolitiet, der har oplyst følgende: "Rigspolitiet kan oplyse, at der den 10. april 2012 var opdateret i alt 50 personer i Det Centrale Kriminalregister med generel karantæne efter § 2 i lov nr. 307 af 30. april 2008 om sikkerhed ved bestemte idrætsbegivenheder. I forbindelse med opdateringen i Det Centrale Kriminalregisteranføres det tillige, hvilket klubtilhørsforhold den pågældende har. Oplysningen herom stammer fra den politikreds, som har behandlet sagen om karantæne. På baggrund af oplysningerne i Det Centrale Kriminalregisterkan Rigspolitiet oplyse, at de 50 personer, der aktuelt har en generel karantæne, er fordelt på følgende klubber: Brøndby IF: 29,F.C. København: 11,OB: 1,AaB: 2,Lyngby BK: 1,AGF: 1,Esbjerg fB: 1,FC Midtjylland: 4. Det bemærkes, at i alt 69 personer er meddelt generel karantæne siden lovens ikrafttræden, men da karantænerne som udgangspunkt har en varighed af to år, er nogle af de første karantæner udløbet."

Lov om Restaurationsvirksomhed

Straffebestemmelser

Overtrædelse af meddelt karantæne, beskæftigelse af ikke autoriseret personale, overtrædelse af nedlagt forbud mod bestemte idrætsbegivenheder (§ 7) samt manglende efterkommelse af politiets påbud om den sikkerhedsmæssige afvikling af en bestemt idrætsbegivenhed kan straffes med bøde og under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 4 måneder.

Politiets organisation

Nedenfor redegøres for politiets organisation og struktur.

Retsplejeloven.

Retsplejeloven fastlægger bl.a. strukturen for hele landets justitsvæsen dvs. domstolene, anklagemyndigheden, politiet og advokaterne.

Justitsministeren

Politiets øverste foresatte er justitsministeren.

Rigspolitichefen

Polititjenesten ledes af rigspolitichefen, der har ansvaret for politiets virksomhed i hele landet.

12 politikredse

Landet er inddelt i 12 politikredse, der hver ledes af en politidirektør, hvis stedfortræder er vicepolitidirektør.

Politidirektøren har ansvaret for politiets virksomhed i politikredsen.

I politikredsens ledelse indgår i øvrigt chefanklageren, der leder den lokale anklagemyndighed, og chefpolitiinspektøren, der leder den samlede politistyrke dvs. de politifolk, som før politireformen blev benævnt ordenspoliti og kriminalpoliti, men som nu indgår i et **enhedspoliti**.

Politikredsene

Politikredsene er:

Nordjyllands Politi med hjemsted i Ålborg

Østjyllands Politi med hjemsted i Århus

Politiets organisation

Midt- og Vestjyllands Politi med hjemsted i Holstebro

Sydøstjyllands Politi med hjemsted i Horsens

Syd- og Sønderjyllands Politi med hjemsted i Esbjerg

Fyns Politi med hjemsted i Odense

Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi med hjemsted i Næstved

Midt- og Vestsjællands Politi med hjemsted i Roskilde

Københavns Vestegns Politi med hjemsted i Albertslund

Københavns Politi

Bornholms Politi

Hertil kommer politiet i Grønland og politiet på Færøerne.

De 10 af landets 12 politikredse er ensartede med hensyn til befolkningsgrundlag og personalestørrelse. Befolkningsgrundlaget er gennemgående ca. 500.000 indbyggere, og personaletallet ligger omkring 7-800 medarbejdere fordelt på politifolk, kontorfolk, visse specialistgrupper, servicefolk og jurister.

Derimod er der betydelig forskel i politikredsenes befolkningssammensætning, befolkningstæthed og politikredsens geografiske udstrækning og dermed i køreafstand ved patruljering og udrykninger.

Københavns Politi er langt den største politikreds med et samlet personaletal på over 2000 medarbejdere, mens Bornholm ligger i den helt anden ende af skalaen.

Styring af politikredsen

Politiets organisation

Politiets døgnberedskab, patruljering, udrykninger og indledende efterforskning styres af politikredsens vagtcentral på kredsens hovedstation.

Hvert vagthold ledes af en vagtchef, der til sin bistand har en disponeringsleder og en sagsleder samt et antal radio- og telefonoperatører.

En særlig funktion er "leder på hjul", der patruljerer i kredsen, og som er klar til at overtage ledelsen omkring et gerningssted eller skadessted, hvis der er behov for større indsatser og eventuelt også koordination med komponenter i redningsberedskabet, f.eks. brandvæsen, ambulance, vejvæsen etc.

Hovedstationen i en politikreds er døgnbemandet. Herudover råder politikredsen over lokalpolitistationer og nærpolitistationer, der typisk er åbne i dagtimerne og eventuelt de tidlige aftentimer.

Efterforskningsafdelingen, der tidligere blev kaldt kriminalpolitiet, er hovedsagelig placeret på hovedstationen, men der er også efterforskningsgrupper, fx tyveri/indbrudsgrupper, placeret på nogle lokalpolitistationer.

Juristerne i politikredsens anklagemyndighed er typisk placeret på hovedstationen.

112 og 114

Alarmering 112

I tilslutning til politiets vagtcentral findes **112 centralen**, der ekspederer akutte nødopkald til både politi, brandvæsen og ambulance.

I København ligger **112 centralen** hos Københavns

Politiets organisation

Brandvæsen. 112 vagtcentralerne er bemandet med sundhedspersonale (sygeplejersker) samt politifolk.

Ikke hastende 114

Almindelige, ikke-hastende eller -alarmerende opkald til politiet kan rettes til 114, hvis man ikke kender nummeret til den politistation eller politiafdeling, man vil i forbindelse med.

Et opkald til 114 indgår til den nærmeste 114 central på en hovedpolitistation.

Både 112 og 114 har ”overløbsfunktion” dvs., hvis alle linjer til en 112 eller 114 central er optaget, går opkaldet automatisk videre til en ledig 112 eller 114 central.

Lov om Politiets Virksomhed

Lov om Politiets Virksomhed blev vedtaget af folketinget og trådte i kraft i 2004. Den afløste § 108 i Retsplejeloven, der dengang, suppleret med andre bestemmelser fx Rigsadvokatmeddelelser og kundgørelser fra Rigspolitiet, var politiets arbejdsgrundlag. Politiets arbejdsgrundlag (lovhjemmel) byggede tillige på de to gamle politilove - henholdsvis 1863-loven om København Politi og 1871-loven om politiet udenfor København.

I sit arbejde med at bevogte og føre tilsyn med private områder eller områder med almindelig adgang forventes det, at vagtfunktionæren skrider ind overfor ulovlige eller uønskelige forhold. Det vil han typisk gøre ved at henstille, at vedkommende fjerner sig fra området eller bringer forholdet til ophør.

I en række tilfælde har vagtfunktionæren brug for politiets bistand, og i andre tilfælde vil det falde indenfor hans opgaver og bemyndigelse at foretage anmeldelse til politiet. Det vil gøre sig gælde, når der er grund til at antage, at der foregår noget ulovligt.

I Politiloven er fastsat bestemmelser om politiets formål og opgaver og om politiets ret og pligt til at gribe ind for at sikre orden og sikkerhed. Politiloven omhandler også offentlige forsamlinger og om politiets anvendelse af magt, herunder anvendelse af stav, pistol, gas - herunder peberspray og hunde.

I Politiloven er endelig givet bestemmelser om politiets pligter i forhold til svage og udsatte persongrupper.

Der findes ikke straffebestemmelser i Politiloven og politiet må derfor i de opgaver eller sager, der munder ud

i sigtelser finde de relevante love, hvor straffebestemmelser er anført.

CASE: *Vagtfunktionæren har under sit tilsyn med en fabrik observeret et mistænkeligt forhold, idet han har set to mænd luske rundt i nærheden af virksomheden. Han tilkalder politiet og det viser sig, at de to mænd er i besiddelse af tyvekoster fra virksomheden*

Politiets opgave er jf. politiloven (samt retsplejelovens § 742) her at forebygge og bringe strafbare forhold til ophør. Der er som nævnt ikke straffebestemmelser i politiloven (eller retsplejeloven i dette tilfælde) og politiet skal derfor finde den relevante lov eller bekendtgørelse, som gerningsmanden kan straffes efter - i dette tilfælde straffeloven.

CASE: *Samme vagtfunktionær tilkalder politiet i forbindelse med uorden foran en restaurant eller værtshus, hvor to af gæsterne har indladt sig i slagsmål med hinanden udenfor på gaden*.

Her skal gerningsmændene straffes for overtrædelse af ordensbekendtgørelsen, vel at mærke hvis slagsmålet ikke falder ind under straffelovens bestemmelser om vold. Hvis slagsmålet har fundet sted inde i restauranten eller i værtshuset skal de to straffes for Restaurationsloven (se ovenfor under restaurationsloven).

Ordensbekendtgørelsen, der er udstedt i medfør af Politiloven vil blive omtalt nedenfor.

Politiets formål og opgaver

Politilovens § 1

Lov om Politiets Virksomhed

Politiet skal jf. Politilovens § 1 virke for tryghed, sikkerhed, fred og orden i samfundet. Politiet skal fremme dette formål gennem forebyggende, hjælpende og håndhævende virksomhed.

Politilovens § 2

I § 2 fastlægges politiets opgaver som:

1. at forebygge strafbare forhold, forstyrrelse af den offentlige fred og orden samt fare for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed.
2. at afværge fare for forstyrrelse af den offentlige fred og orden samt fare for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed.
3. at bringe strafbar virksomhed til ophør samt efterforske og forfølge strafbare forhold.
4. at yde borgerne bistand i andre faresituationer.
5. at udføre kontrol- og tilsynsopgaver efter gældende ret.
6. at yde andre myndigheder bistand efter gældende ret.
7. at udføre andre opgaver, der følger af gældende ret eller i øvrigt har en naturlig tilknytning til politiets virksomhed.

Af betydning for vagtfunktionærens arbejde skal særligt nævnes følgende forhold:

Politiets opgave

Det er, som nævnt, politiets opgave at forebygge og afværge fare for forstyrrelse af den offentlige fred og orden samt fare for enkeltpersoner og den offentlige sikkerhed.

I denne forbindelse kan politiet rydde og afspærre et område samt etablere adgangskontrol til området.

Lov om Politiets Virksomhed

Politiet kan udstede påbud f.eks. om at fjerne sig fra stedet, som det er strafbart (bødestraf) ikke at efterkomme. Vedkommende kan også frihedsberøves i op til 6 timer.

For at forebygge og afværge fare kan politiet på konkret mistanke visitere personer for våben og farlige genstand. Det er ikke et krav, at de pågældende sigtes for et konkret strafbart forhold - fx bruges denne bestemmelse ofte ved fodboldkampe eller større offentlige begivenheder, hvor dele af publikum ved sin adfærd og blotte tilstedeværelse udviser en konkret fare.

Politiet har til samme formål adgang til at indføre generelle visitationszoner i bestræbelserne på at fjerne våben og farlige genstande fra det offentlige rum. Visitationszonerne, der er gældende i et bestemt tidsrum, træffes af Politidirektøren i den pågældende politikreds og skal bekendtgøres i dagspressen inden den sættes i værk. Politiet kan således visitere enhver, der træffes indenfor visitationszonen også uden den eller de pågældende er mistænkt eller sigtet. Finder politiet ved den præventive visitation et eller flere ulovlige våben skal gerningsmanden straffes efter den relevante lov eller bekendtgørelse, hvilket i dette tilfælde vil være enten våbenloven eller våbenbekendtgørelsen.

Politiet har derfor lov til at visitere enhver, der er tilstede i visitationszonen, men politiet skal selvfølgelig anlægge et professionelt skøn og her vurdere om der med rimelighed vil kunne findes våben hos de pågældende personer. Se herom justitsministeriets cirkulære af 29. juni 2004 vedr. stikprøvevisitation i medfør af politilovens § 6.

CASE: *Politiet træffer under fodpatrulje et par (mand og kone), der går ad "strøget" i centrum af X-Køb*ing. *De er begge pænt klædt på og det er tydeligt at de kommer direkte fra teatret, der ligger lige i nærheden og de taler om det teaterstykke, de netop har overværet.*

Her skal politiet anlægge et skøn og vurdere om de bærer våben - og vil utvivlsomt komme frem til, at ægteparret formentlig ikke bærer ulovlige våben og at ægteparret selvfølgelig ikke skal visiteres.

CASEN *udbygget: Manden har nu fulgt sin kone hjem, men er i mellemtiden blevet tørstig og han går derfor tilbage til "strøget" og stiller sig i kø foran det lokale værtshus. Han bliver her mødt af politiet, der oplyser at værtshuset ligger i en visitationszone og at han derfor vil blive visiteret for at finde ulovlige våben.*

Også her skal politiet anlægge et professionelt skøn og vil formentlig beslutte, at den pågældende skal visiteres.

Den pågældende person, der er blevet stikprøvevisiteret, opnår som nævnt ikke status som sigtet. Selv om pågældende ved stikprøvevisitationen ikke findes i besiddelse af ulovlige genstande bliver den pågældende ikke derved berettiget til erstatning i medfør af retsplejelovens kapitel 93a. Evt. erstatningsspørgsmål skal vurderes efter dansk rets almindelige erstatningsretlige principper - hvorefter erstatning bla. er betinget af, at politiet har handlet culpøst.

Culpa

Culpa er det latinske ord for skyld, og er det normale ansvarsgrundlag i dansk erstatningsret. Reglen er alene

udviklet gennem retspraksis og der findes således ingen lovregler, der regulerer eller definerer culpa-ansvaret.

En handling anses for culpøs, såfremt handlingen ikke ville være foretaget af en almindelig fornuftsmæssig person også kaldet "bonus pater familias". Har skadevolder en særlig viden på området, tillægges denne betydning.

Politiet kan i øvrigt besigtige en persons ydre og undersøge tøj og andre genstande, herunder køretøjer, der tilhører den pågældende, og som befinder sig i visitationszonen. Der vil endvidere ikke kunne foretages undersøgelse af en parkeret bil, hvis den person der har rådigheden over bilen, ikke er til stede.

Private borgere og dermed vagtfunktionæren eller dørmanden kan altid få oplyst, fx via dagspressen eller hos det lokale politi, om den restaurant eller diskotek han eller hun skal betjene, er beliggende i en visitationszone. Vagtfunktionæren eller dørmanden har selvsagt ikke beføjelser (lov til), at foretage disse forebyggende visitationer, men han kan med fordel (skal) forberede sin vagt og søge oplyst, om netop det diskotek han arbejder på, denne måned er udlagt som visitationszone, og at politiet derfor oftere er til stede.

Svage og udsatte persongrupper

Politilovens § 10

Ifølge politilovens § 10 skal politiet tage sig af en person, der er ude af stand til at tage vare på sig selv på grund af sygdom, tilskadekomst eller hjælpeløshed i øvrigt og som træffes under forhold, der indebærer fare for den pågældende selv eller andre eller

for den offentlige orden eller sikkerhed.

Politilovens § 11

Ifølge § 11 skal politiet tage sig af en person, der er ude af stand til at tage vare på sig selv på grund af indtagelse af alkohol eller andre berusende eller bedøvende midler, og som træffes under forhold, der indebærer fare for den pågældende selv eller andre eller for den offentlige orden eller sikkerhed.

Politilovens § 13

Ifølge § 13 skal politiet tage sig af et barn, der træffes under forhold, som indebærer fare for barnets sikkerhed eller sundhed.

Ordensbekendtgørelsen

Ordensbekendtgørelsen

Ordensbekendtgørelsen der er udstedt i medfør af Lov om Politiets Virksomhed kan beskrives som en for hele landet gældende politivedtægt. I tilslutning til denne kan der for hver af landets politikredse af justitsministeren fastsættes en lokal politivedtægt, hvis der er særlige behov herfor.

Ordensbekendtgørelsen finder anvendelse på borgernes adfærd på veje og gader eller på andre steder, hvortil der er almindelig adgang.

Den gælder således i offentlige parker, jernbane- og rutebilstationer, offentlige toiletter, offentlige befordringsmidler, herunder taxi, forlystelsessteder samt i åbningstiden i butikker, butikscentre og offentlige kontorer**.**

Fra Ordensbekendtgørelsen skal nævnes en række bestemmelser, der er eller kan være af betydning for vagtfunktionærens arbejde:

§ 3

Slagsmål, skrigen, råben eller anden støjende, voldelig, fornærmelig eller lignende optræden, der er egnet til at forstyrre den offentlige orden, må ikke finde sted.

§ 4

Sammenstimlen, der er egnet til at forstyrre den offentlige orden, må ikke finde sted.

§ 6

Ordensbekendtgørelsen

Politiet kan påbyde enhver at undlade at stå stille på et bestemt sted eller færdes frem og tilbage på en kortere strækning.

§ 7

Uvedkommende må ikke tage ophold på trapper, i porte, i indgange eller opgange til huse, i kælder- eller loftsrum, i ubeboede huse eller lejligheder, i gårde, haver eller udhuse, på bygge-pladser, i køretøjer, togvogne eller lignende.

Det er forbudt uden rimelig grund at banke på døre og vinduer, ringe på dørklokker eller foretage lignende handlinger, der er egnet til at forstyrre beboerne.

§ 8

Politiet kan forbyde benyttelse af højtalere, musikanlæg, musikinstrumenter eller lignende, når benyttelse må antages at være til væsentlig ulempe for de omkringboende eller forbipasserende.

§ 12

Det er forbudt at benytte skydevåben, buer, slangebøsser eller lignende, at tænde bål, eller at kaste sten, snebolde, vand eller andet, hvis dette kan medføre fare eller ulempe for forbipasserende.

§ 16

I offentlige anlæg skal besøgende overholde de ordensbestemmelser, som er bekendtgjort ved opslag, og følge anvisninger til ordenens overholdelse, som gives af de tilsynsførende (herunder vagtfunktionærer). Det samme gælder ordensbestemmelser, som er bekendtgjort ved opslag, og som efter indhentet udtalelse fra kommunalbestyrelsen er godkendt af politidirektøren for

nærmere afgrænsede private eller offentlige arealer, på veje og gader eller andre steder, hvortil der er alminde-lig adgang.

Overtrædelse af Ordensbekendtgørelsen straffes med bøde.

Zoneforbud

Efter § 6, stk. 4, i ordensbekendtgørelsen kan politiet meddele personer, der har udvist en særligt utryghedsskabende adfærd, forbud imod at færdes frem og tilbage eller tage ophold inden for en radius af 1000 meter fra det sted, hvor adfærden har fundet sted, hvis der er grund til at tro, at den pågældende ellers vil gentage adfærden (zoneforbud).

Baggrunden for indførelsen af en adgang til at meddele zoneforbud er, at der er set flere eksempler på, at såkaldte bandevagter standser beboere og tilfældige forbipasserende på Nørrebro i København og udspørger eller visiterer dem. Den blotte tilstedeværelse af sådanne bandevagter spreder utryghed i lokalområdet og kan give borgerne en oplevelse af ikke at kunne færdes frit i de berørte områder.

Ordensbekendtgørelsens § 6, stk. 4, skal således sikre politiet et effektivt redskab til at forhindre disse såkaldte bandevagter i at skabe frygt og chikanere folk.

Bestemmelsen i § 6, stk. 4, skal i øvrigt ses i sammenhæng med ændringen af politilovens § 23, stk. 3, i forbindelse med regeringens bandepakke, hvorefter justitsministeren bemyndiges til at fastsætte regler om, at overtrædelse af reglerne i ordensbekendtgørelsen eller overtrædelse eller manglende efterkommelse af påbud

eller forbud udstedt i medfør heraf straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder. Det er således forudsat i bemærkningerne til ændringen af politilovens § 23, stk. 3, at overtrædelse af et zoneforbud i førstegangstilfælde normalt straffes med ubetinget fængsel i 7 dage.

Se i øvrigt Justitsministeriets vejledning om meddelelse af zoneforbud efter ordensbekendtgørelsens § 6, stk. 4 af 18. juni 2009. Det fremgår af denne vejledning bla. at:

Det følger af ordensbekendtgørelsens § 6, stk. 4, at politiet kan meddele personer, der har udvist en særligt utryghedsskabende adfærd, forbud imod at færdes frem og tilbage eller tage ophold inden for en radius af 500 meter fra det sted, hvor adfærden har fundet sted, hvis der er grund til at tro, at den pågældende ellers vil gentage adfærden.

Ved vurderingen af, om en person har udvist en særligt utryghedsskabende adfærd, forudsættes den generelle situation i området inddraget – herunder navnlig om adfærden formodes at have tilknytning til et verse- rende opgør mellem kriminelle grupper eller til en aktuel kriminalitetsbølge i området.

Den særligt utryghedsskabende adfærd kan bestå i et strafbart forhold – eksempelvis ulovlig tvang efter straffelovens § 260, stk. 1, nr. 1, eller overtrædelse af ordensbekendtgørelsens § 3 – men kan også bestå i en adfærd, der ikke er selvstændigt kriminaliseret. Det afgørende er således adfærdens særligt utryghedsskabende karakter.

Med en særligt utryghedsskabende adfærd tænkes navnlig på såkaldte bandevagter, der ved deres tilstedeværelse og adfærd optræder intimiderende over for beboere og

Ordensbekendtgørelsen

forbipasserende – f.eks. ved at tage opstilling iført skudsikre veste og medbringende metalscannere eller ved at udspørge, kontrollere og visitere andre personer, der færdes i området.

Bestemmelsen vil imidlertid også kunne anvendes i andre særlige tilfælde, hvor enkeltpersoner eller grupper udviser en særligt utryghedsskabende adfærd i et lokalområde, f.eks. hvis der opstår alvorlige problemer med, at utilpassede unge intimiderer, chikanerer eller overfalder beboere og færdende i et bestemt kvarter eller indkøbscenter, og det efter en konkret vurdering findes, at adfærden har tilknytning til en aktuel kriminalitetsbølge i området.

Det forhold, at flere unge holder til bestemte steder eller færdes i grupper, vil – uanset den generelle situation i området – ikke i sig selv kunne danne tilstrækkeligt grundlag for et zoneforbud.

Formodning for gentagelse

Det er endvidere en betingelse for meddelelse af et zoneforbud, at der er grund til at tro, at den pågældende ellers vil gentage den særligt utryghedsskabende adfærd i det pågældende område – f.eks. på grundlag af den pågældendes tilhørsforhold til en bande og den generelle situation i området.

Det er derimod ikke en betingelse for meddelelse af zoneforbud, at der er meddelt forudgående advarsel, påbud eller lignende (i modsætning til forbud efter ordensbekendtgørelsens § 6, stk. 3), eller at eventuelle straf- bare forhold forinden skal være afgjort ved dom eller bødevedtagelse.

sammenhæng mellem den særligt utryghedsskabende adfærd, som ligger til grund for forbuddet, og selve afgørelsen om meddelelse af forbuddet.

Proportionalitet

En afgørelse om meddelelse af et zoneforbud skal desuden være i overensstemmelse med det forvaltningsretlige proportionalitetsprincip.

Der skal således være forholdsmæssighed mellem zoneforbuddets virkninger for den pågældende og de hensyn, der taler for at meddele et zone- forbud.

Det forhold, at den pågældende bor i området, vil i almindelighed betyde, at et zoneforbud er et mere intensivt indgreb over for den pågældende end over for andre, og dermed indebære, at den konkrete vurdering af betingelserne omtalt i ovenfor skærpes.

Forbuddets udstrækning og gyldighed

Indholdsmæssigt ligner zoneforbud de forbud, der udstedes med hjemmel i ordensbekendtgørelsens § 6, stk. 2 og 3, bortset fra, at det geografiske område er udvidet fra en radius på 100 meter til en radius på 1000 meter.

Geografisk udstrækning

Et zoneforbud indebærer et forbud mod at færdes frem og tilbage eller tage ophold i et bestemt område med en radius på 1000 meter fra det sted, hvor den særligt utryghedsskabende adfærd, der har givet anledning til forbuddet, har fundet sted.

Forbuddet vil omfatte veje eller andre steder, hvortil der er almindelig adgang, jf. ordensbekendtgørelsens § 2. Områder inden for den nævnte radius på 1000 meter, hvortil der ikke er almindelig adgang, er således ikke

omfattet af forbuddet.

Tidsmæssig udstrækning

Et zoneforbud skal have en så kort tidsmæssig udstrækning som muligt og maksimalt 3 måneder, jf. ordensbekendtgørelsens § 6, stk. 6.

Et zoneforbud vil dog kunne forlænges i op til 3 måneder ad gangen, hvis der fortsat er grundlag for at tro, at den pågældende ellers vil gentage den særligt utryghedsskabende adfærd i det pågældende område. Forbuddet kan først håndhæves over for den pågældende, når forbuddet er meddelt eller forkyndt over for den pågældende.

Forbuddets udstrækning i øvrigt

Forbuddet omfatter den pågældendes færden frem og tilbage eller ophold i det omfattede område. Den pågældendes blotte passage af området er i lighed med forbud efter ordensbekendtgørelsens § 6, stk. 2 og 3, ikke omfattet af zoneforbuddet. Det vil sige, at en person, der er blevet meddelt et zoneforbud, godt må gå gennem det område, der er omfattet af forbuddet, så længe passagen ikke kan siges at have karakter af færden frem og tilbage eller egentligt ophold i området.

Hvis en person bor eller arbejder inden for det område, der er omfattet af forbuddet, vil den pågældende i øvrigt kunne bevæge sig frit til og fra sin bopæl eller arbejdsplads og ud i sit lokalområde, men vil ikke ellers kunne opholde sig i området.

Dette vil i praksis betyde, at den pågældende trods et zoneforbud vil kunne færdes i området med henblik på at foretage almindelige dagligdags gøremål, herunder f.eks.

indkøb, lægebesøg, biblioteksbesøg m.v.

Vagtfunktionæren og redningsberedskabet (brandvæsenet) - Beredskabsloven

Vagtfunktionæren og redningsberedskabet (brandvæsenet) - Beredskabsloven

En væsentlig begrundelse for at ansætte vagter er - ud over at forebygge kriminalitet - at forebygge og afværge brande

Forebyggelse af brande

Brande forårsager hvert år meget store tab for både private borgere, for virksomheder og for samfundet.

Selvom de fik deres erstatning fra brandforsikringen, er mange virksomheder gået konkurs, fordi de i en periode mistede produktions- og konkurrenceevne.

Brande forårsager også betydelige tab af menneskeliv og smertefulde lidelser.

Næsten alle store brande starter som små brande, hvor de har ulmet i længere tid, før branden rigtig bryder ud.

Årvågent vægtertilsyn har i årenes løb afværget mange brande eller foranlediget dem under kontrol, inden det rigtigt brød løs.

Håndværkerbrand

Mange store brande er såkaldte ”håndværkerbrande” dvs. brande, der er en følge af bygge- og reparationsarbejder f.eks. gnister fra svejsning, udsivende brændbare væsker eller selvantændelige materialer. Disse farer er hyppigt en følge af sjusk eller manglende overholdelse af forskrifter og manglende kontrol hermed.

Vagtfunktionæren og redningsberedskabet (brandvæsenet) - Beredskabsloven

Redningsberedskabet – Brandvæsenet

I **Beredskabsloven** er lovgivet om det danske samfunds redningsberedskab.

Redningsberedskabet henhører under **Beredskabsstyrelsen**, der hører til i Forsvarsministeriet.

Redningsberedskabet

Redningsberedskabets opgave er at forebygge, begrænse og afhjælpe skader på personer, genstande og miljøet ved ulykker og katastrofer – både i fredstid og i krig.

Det daglige redningsberedskab er kommunalt organiseret. Det henhører således under kommunalbestyrelsen, der ifølge loven skal nedsætte en **beredskabskommission** til at varetage forvaltningen af redningsberedskabet, hvilket vil sige brandvæsenet.

Brandvæsenet kan være et kommunalt brandvæsen eller en privat entreprenør som f.eks. Falck, der har brandslukningen i en stor del af landets kommuner. Endelig kan der som i Sønderjylland være tale om såkaldte "frivillige brandvæsener", som i princippet er en forening, der efter aftale med kommunen varetager den kommunale brand-slukning.

Den tekniske ledelse af indsatsen på et skadessted varetages af en beredskabschef eller vicebered-skabschef (brandinspektør). Den tekniske ledelse skal her forståes som planer for hvordan branden slukkes, hvor meget mandskab brandvæsenet skal bruge mv.

Den koordinerede ledelse varetages af politiet - fx koordineringen ved samlede indsatser, hvor politiet (alm. patruljebetjente, efterforskningsafdelinger og

kriminalteknisk personale) samarbejder med brandvæsen, ambulancer m.v.

Politiet skal efter Beredskabsloven også sørge for varsling, afspærring, evakuering og andre nødvendige foranstaltninger.

Brandvæsenets beføjelser

Som led i brandbekæmpelse har brandvæsenet store beføjelser.

Brandvæsenet kan således kræve private redskaber og transportmidler af enhver art stillet til rådighed for indsatsen, naturligvis mod at betale erstatning til ejeren.

Brandvæsenet har i forbindelse med indsatsen ret til uden retskendelse at skaffe sig adgang til privat ejendom, om fornødent ved at gennembryde og fjerne hindringer.

Der er endog ret til at nedrive bygninger eller fjerne beplantninger, hvis det findes nødvendigt for at standse skadens udbredelse.

Og brandvæsenet har ret til at bruge vand til brandslukning, hvor det kan findes.

Det er også vigtigt at få klarlagt, hvad der var årsagen til branden. Derfor pålægger Beredskabsloven brandvæsenets personale under indsatsen at være opmærksomme på, hvad der kan have givet anledning til ulykken eller branden. Hvis der findes mistænkelige spor, skal politiet underrettes og beviset så vidt muligt sikres.

Brandstiftelse (pyromani) betragtes som en af de alvorligste forbrydelser i Straffeloven, ligesom også

uagtsom brandstiftelse kan straffes.

Disse forhold vil blive nærmere behandlet nedenfor under gennemgang af Straffeloven.

Påbud

Beredskabsloven i kap. 9 pålægger borgerne en række pligter.

Anmeldelsespligt

Ved brand er der således anmeldelsespligt og varslingspligt, idet den der opdager en brand eller omstændigheder, som viser, at der er overhængende fare for brand, skal straks underrette dem, der er udsat for fare og alarmere brandvæsenet.

Den pågældende skal også søge at dæmpe ilden eller afværge fare.

Enhver skal i det hele taget yde den hjælp, som den pågældende formår.

Den, der er til stede ved en brand, skal på anmodning fra brandvæsenet deltage i rednings- og slukningsarbejdet.

Man skal rette sig efter de påbud, som brandvæsenet giver.

Man skal overholde afspærringer og efterkomme politiets og brandvæsenets opfordring til at forlade det afspærrede område eller vejene dertil.

Forebyggende foranstaltninger

I bygnings- og beredskabslovgivningen er der mange regler og bestemmelser, der sigter til at forebygge eller

reducere skaderne ved brand.

Der er ikke mindst fastsat såkaldte driftsmæssige forskrifter for særligt brandfarlige virksomheder for steder, hvor der samles mange mennesker, og hvor store værdier vil være udsat for ødelæggelse ved brand.

Brandsyn

Som led i brandforebyggelsen foretager brandvæsenet lovpligtige, forebyggende brandsyn i det omfang, det er fastsat i lovgivningen. Brandvæsenet kan uden retskendelse skaffe sig adgang til private bygninger, der er underlagt brandsyns-pligt.

Bredskabslovens § 9 brandvagt

Der kan også pålægges etablering af brandvagt ved udstillinger, teaterforestillinger, koncerter og lign.

Driftsmæssige forskrifter

Vagtfunktionæren, der udfører opgaver i bygninger og institutioner, som er i særlig risiko ved brand, bør sætte sig ind i de driftsmæssige forskrifter for netop den type virksomhed eller institution.

Hvad bør man have kendskab til?

Driftsmæssige forskrifter af umiddelbar praktisk betydning for vagtfunktionæren, er driftsmæssige forskrifter for hoteller, plejeinstitutioner, forsamlingslokaler, undervisningslokaler, daginstitutioner og butikker.

I denne driftsmæssige forskrift er der bestemmelser om instruktion af personalet og om ordensregler.

Vagtfunktionæren og redningsberedskabet (brandvæsenet) - Beredskabsloven

Ordensreglerne sigter til at holde porte, adgangsveje og redningsåbninger, som er nødvendige for rednings- og slukningsarbejdet, passable.

Flugtveje skal være frie og ryddelige i hele deres bredde, så man med sikkerhed kan færdes der, også i meget dårlig belysning.

Udvendigt ved flugtveje må der ikke parkeres eller henstilles genstande, der kan hindre evakuering.

Døre i flugtveje skal kunne passeres i flugtretningen uden brug af nøgler eller særligt værktøj.

Flugtvejsdøre må ikke dækkes af inventar og vareopstablinger. Der er krav om særlig flugtvejsbelysning, og krav om brandslukningsmateriel. Branddøre skal være selvlukkende og må som hovedregel ikke fastholdes i åben stilling.

Der er endvidere givet regler om særlige varslingsanlæg, og der er givet særlige regler for overnatningssteder så som hoteller og lignende og for plejeinstitutioner.

I forsamlingslokaler af enhver art skal der udarbejdes og ophænges en særlig pladsfordelingsplan for opstilling af borde, stole og andet inventar.

I den **driftsmæssige forskrift** er givet et eksempel på regler om forebyggelse af brand:

Forebyggelse af Brand

Eksempel på regler

Vær forsigtig med anvendelse af åben ild.

Levende lys og dekorationer skal anbringes på

Vagtfunktionæren og redningsberedskabet (brandvæsenet) - Beredskabsloven

ubrændbart og stabilt underlag og i god afstand fra gardiner og andet brændbart materiale.

Tobaksrygning må kun finde sted inden for de dertil anviste områder.

Tobaksaffald skal opsamles i ubrændbare behol-dere med låg. Beholderne må kun benyttes til dette formål.

Affaldssække skal daglig fjernes og anbringes i et særligt affaldsrum eller i en container.

Duge, servietter og lignende skal ved aftagning efterses for gløder fra tobaksrygning m.v. og skal anbringes, så en eventuel brand ikke breder sig.

Kaffemaskiner, strygejern og lignende elektriske apparater skal altid afbrydes ved stikkontakten efter brugen.

Olieklude m.v. kan selvantænde og skal efter brugen anbringes i ubrændbar beholder med låg.

Brandfarlige væsker (f.eks. benzin, petroleum, acetone og sprit) skal anvendes med forsigtighed og opbevares i tillukkede beholdere.

Selvlukkende døre må kun stå åbne, hvis de ved brand lukker automatisk.

Flugtveje må ikke spærres, og der må ikke anbringes genstande eller effekter i flugtveje og på trapper.

Linnedvogne, rengøringsvogne og lignende må ikke henstilles i flugtveje.

Vagtfunktionæren og redningsberedskabet (brandvæsenet) - Beredskabsloven

Straffebestemmelser

Straf

I Beredskabsloven og i de driftsmæssige forskrifter er fastsat straffebestemmelser, typisk bødestraf, men straffen kan stige til fængsel.

Hvad er strafbart – Straffeloven og særlove

Hvad er strafbart

Da en væsentlig del af vagtfunktionærens arbejde er kriminalitetsbekæmpelse, er det selvfølgelig vigtigt, at vagtfunktionæren er orienteret om, hvad der er strafbart.

Bestemmelserne herom findes i Straffeloven, men også en række særlove af betydning for vagtfunktionærens arbejde rummer straffebestemmelser.

Særlove

Af særlove skal nævnes

- Våbenloven
- Restaurationsloven
- Ordensbekendtgørelsen
- Mark- og Vejfredslov
- Lov om etnisk forskelsbehandling
- Færdselsloven
- Lov om TV-overvågning

Straffeloven er opdelt i en almindelig del og en særlig del.

I den almindelige del beskrives bl.a. de generelle betingelser for at blive straffet, straffene, konfiskation, rettighedsfortabelse og forældelsesregler. Den almindelige del er således gældende for både straffelovens særlige del og for særlovene.

CASE: *Politiet modtager en anmeldelse for butikstyveri, der er forøvet for mere end 2 år siden. Sagen vil blive*

afvist i medfør af Straffelovens §§ 92 og 93 stk. 1 nr. 1 jf. Retsplejelovens § 749, idet sagen er forældet.

CASE*: "NN" opbevarer ulovligt fyrværkeri for sin kammerat, der senere sælger det videre. NN straffes for medvirken til overtrædelse af våbenloven jf. straffelovens § 23. Kammeraten straffes for overtrædelse våbenloven.*

CASE: *"NN" forsøger at fremstille hampplanter, men forsøget mislykkes. "NN" straffes for forsøg på Lov om Euforiserende stoffer jf. strfl. § 21, stk. 3, idet strafferammen i Lov om Euforiserende stoffer er fængsel indtil 2 år.*

I straffelovens særlige del er beskrevet de forskellige strafbare forhold, som f.eks. drab, røveri, tyveri etc. – De bestemmelser, der er relevante for vagtfunktionæren, vil blive behandlet nedenfor.

Strafbarhedsbetingelser

Straffeloven § 1

Straffelovens § 1 bestemmer, at straf kun kan pålægges for et forhold, hvis **strafbarhed** er hjemlet ved lov. Det vil sige, at en person kun kan straffes, hvis det han har gjort, er dækket af gerningsbeskrivelsen i en paragraf i en lov, der giver adgang til at straffe.

Forsætligt, uagtsomt eller hændeligt

For at kunne straffe efter Straffeloven skal der normalt foreligge forsæt hos gerningsmanden. - uagtsomt manddrab)

Hvad er strafbart – Straffeloven og særlove

Forsæt

Kravet om **forsæt** betyder, at politi og anklagemyndighed skal bevise, at gerningsmanden har gjort det, han gjorde med vilje f.eks., at han slog et andet menneske i hovedet med jernstang for at dræbe vedkommende og ikke blot for at gøre skade eller forvolde smerte.

Hvis der foreligger uagtsomhed, kan der som hovedregel ikke straffes for overtrædelse af Straffeloven.

Straffeloven § 19

Kun hvor det udtrykkeligt er nævnt i Straffeloven, kan der straffes for uagtsomhed. Jf. Straffelovens § 19, straffes uagtsomhed ved de i denne lov (straffeloven) omhandlede lovovertrædelser kun, når det er særligt hjemlet. For andre lovovertrædelser kan man dog straffes, også når lovovertrædelsen er begået af uagtsomhed.

"Andre lovovertrædelser" refererer til de særlove, som har straffebestemmelser. Ved overtrædelse af særlove straffes der også for uagtsomhed.

Uagtsomt

Uagtsomhed betyder, at gerningsmanden ikke har gjort skade med vilje, men har opført sig så tankeløst, hensynsløst eller sløset (manglende agtpågivenhed), at der er tale om en adfærd, der bør straffes og derigennem generelt modvirkes. Principielt kan uagtsomhed foreligge både ved handlinger og ved undladelse af at handle.

Særlov med straf

Et eksempel på en særlov, hvor der straffes for uagtsomhed, er Færdselsloven. Efter denne lov straffes,

selvom "man er kommet til" at køre for stærkt, køre spirituspåvirket eller ikke overholder vigepligtsreglerne.

Straffeloven § 241 § 249

I Straffeloven er der en række bestemmelser, hvor der udtrykkeligt straffes for uagtsomhed. Som eksempler kan nævnes uagtsomt manddrab (§ 241) og uagtsom legemsbeskadigelse (§ 249).

Hændeligt uheld

Hændeligt uheld eller skadeforvoldelse straffes ikke, og kan normalt ikke medføre erstatningspligt. Hændelig betyder netop, at man ikke kunne have undgået skaden/uheldet ved større agtpågivenhed.

Forsøg

Straffeloven § 21

Ikke kun den fuldbyrdede, dvs. gennemførte lovovertrædelse straffes. Også forsøg er strafbart efter Straffelovens § 21. Det gælder eksempelvis indbrudstyven, der forgæves forsøger at bryde en dør op for at få adgang til de ting, han vil stjæle. Bliver han anholdt midt i forsøget, vil han blive straffet for forsøg på indbrudstyveri. Også forsøg på overtrædelse af den øvrige lovgivning (særlovene) er strafbart, hvis der er mere end 4 md. i strafferammen. Fx er forsøg på overtrædelse af lov om euforiserende stoffer forbudt, idet der i denne lov er op til 2 år i strafferammen.

Medvirken

Straffelovens § 23

Straffelovens § 23 fastslår at den for en lovovertrædelse

givne straffebestemmelse omfatter alle, der ved tilskyndelse, råd eller dåd har medvirket til gerningen.

CASE: *Chaufføren, der sidder i flugtbilen udenfor banken, og som bringer bankrøverne fra gerningsstedet, er et eksempel på en person, der vil blive straffet for medvirken.*

Et andet eksempel kan være medarbejderen eller en vagtfunktionær, som lukker tyvene ind på virksomheden, eller som fortæller, hvor penge eller koster opbevares.

Straffrihed

I visse tilfælde vil gerningsmanden være straffri.

Straffelovens § 15

Handlinger, der er foretaget af børn under 15 år (den kriminelle lavalder), straffes ikke.

Børns grovere eller gentagne lovovertrædelser kan derimod udløse en række foranstaltninger efter sociallovgivningen, herunder anbringelse uden for hjemmet.

Selvom barnet er under 15 år, kan politiet efterforske vedr. de handlinger, barnet har begået eller er mistænkt for at have begået. Se "Børn og unge og straffeprocessuelle tvangsindgreb" og retsplejelovens § 821a - 821g

Straffelovens § 16

Personer, som på gerningstidspunktet var **utilregnelige** på grund af sindssygdom, straffes ikke.

Der vil i stedet ved dom blive iværksat, hvad der i fagsproget kaldes ”andre retsfølger af den strafbare

handling". Det vil sige, at den sindssyge lovovertræder kan dømmes til behandling, evt. ved indlæggelse på et psykiatrisk hospital. Eventuelt kan den sindssyge, som har gjort sig skyldig i meget grove lovovertrædelser, anbringes i forvaring. **Forvaring** er i modsætning til fængselsstraf en tidsubestemt foranstaltning. Den dømte ved således ikke om, eller hvornår han eventuelt bliver løsladt.

Straffelovens § 13

Handlinger foretaget i **nødværge** er straffri efter Straffelovens § 13, for så vidt de har været nødvendige for at modstå eller afværge et påbegyndt eller overhængende uretmæssigt angreb. Det skal være åbenbart, at nødværgehandlingen ikke går ud over, hvad der under hensyn til angrebets farlighed, angriberens person og det angrebne retsgode betydning er forsvarligt.

Straffeloven § 14

Nødretshandlinger straffes heller ikke. Det fremgår af Straffelovens § 14, hvorefter handlinger, der ellers ville være strafbare, ikke straffes, når handlingen var nødvendig til afværgelse af truende skade på person eller gods, og lovovertrædelsen måtte anses for at være af forholdsvis underordnet betydning.

Reglerne om nødværge og nødret vil blive nærmere behandlet under emnet Magtanvendelse.

Hvad er strafbart – Straffelovens særlige del

Fra straffelovens særlige del vil her blive omtalt en række bestemmelser, der kan være af praktisk betydning for vagtfunktionæren i dennes arbejde. Vagtfunktionæren

skal have viden om, hvad der (formentligt) er strafbart, så man enten bør anmelde forholdet til politiet, eller kan anmode politiet om bistand.

Ulovligt ophold og ulovlig indtrængen på privat område

Ordensbekendtgørelsen § 7

Efter § 7 i **Ordensbekendtgørelsen** må uvedkommende ikke tage ophold på trapper, i porte, i indgange til huse, i kælder - eller loftsrum, i ubeboede huse eller lejligheder, i gårde, haver eller udhuse, på byggepladser, i køretøjer, togvogne eller lignende.

Lov om mark- og vejfred § 17

I § 17 i **Lov om Mark- og Vejfred** hedder det, at den, som uden ejerens tilladelse eller anden hjemmel færdes på anden mands grund, eller som færdes ad en privat vej, hvor det ved færdselstavle eller andet lovligt opslag er tilkendegivet, at færdsel eller færdsel af den pågældende art er forbudt, straffes med bøde.

Straffeloven§ 264

Når det drejer sig om indtrængen eller ulovligt ophold i aflukkede rum eller indhegnede arealer, er det Straffelovens § 264, der skal i anvendelse.

Indtrængen

Med bøde eller fængsel indtil 6 måneder straffes den der uberettiget

1. skaffer sig adgang til fremmed hus eller ikke frit tilgængeligt sted

2. Undlader at forlade fremmed grund efter at være opfordret dertil

Straffeloven § 276

Hvis hensigten med den ulovlige indtrængen eller ulovligt ophold er at begå (indbruds-) tyveri, vil forholdet være omfattet af Straffelovens § 276, der siger, at for tyveri straffes den, som uden besidderens samtykke borttager en fremmed rørlig ting for at skaffe sig eller andre uberettiget vinding ved dens tilegnelse.

Der er således tale om tyveri, når gerningsmanden uden at have fået lov af den retmæssige besidder tager en genstand med henblik på at skaffe sig selv eller andre en økonomisk gevinst f.eks. ved at sælge de stjålne koster, eller får en besparelse f.eks. ved at installere en stjålet opvaskemaskine i sit hus.

Modsætningsvis kan man af begrebet "rørlig ting" slutte, at fast ejendom ikke kan stjæles. Derimod kan man dømme for tyveri, hvis gerningsmanden stjæler elektricitet uden om elmåleren.

Straffeloven § 291

Vagtfunktionæren skal være opmærksom på, at ulovlig indtrængen kan ske i den hensigt at begå **hærværk**, som er kriminaliseret i Straffelovens § 291, hvorefter den, der ødelægger, beskadiger eller bortskaffer ting, der tilhører en anden, straffes med bøde eller fængsel.

Graffiti er omfattet af straffelovsbestemmelsen som hærværk.

Straffeloven § 264

Ulovlig indtrængen og ophold kan også være et led i såkaldt **industrispionage**, der er omfattet af Straffelovens

§ 264, stk. 2. Hvis man skaffer sig adgang til fremmed hus eller andet ikke tilgængeligt sted med forsæt til at skaffe sig eller gøre sig bekendt med oplysninger om en virksomheds erhvervshemmeligheder, kan man straffes med fængselsstraf.

Industrispionage udøves af private, f.eks. konkurrenter, tidligere eller nuværende, illoyale medarbejdere.

Straffeloven § 107 § 108

Er det derimod et fremmed lands efterretningstjeneste, der er på spil, er det Straffelovens § 107 eller § 108, om **spionage**, man skal bruge.

Berigelsesforbrydelser

Straffeloven har udover bestemmelsen om tyveri mange andre bestemmelser om de såkaldte berigelsesforbrydelser, dvs. forbrydelser, hvor gerningsmanden har til hensigt at berige sig selv eller andre uretmæssigt.

En række af sådanne lovovertrædelser ligger udenfor vagtfunktionærens umiddelbare arbejdsområde. Det gælder således bedrageri og dermed beslægtede forhold som mandatsvig og skyldnersvig, dokumentfalsk, afpresning og åger.

De berigelsesforbrydelser vagtfunktionæren for det meste i sit arbejde før eller siden vil støde på er omtalt nedenfor.

Tyveri

Straffeloven § 276

Hvad der forstås ved tyveri, fremgår af Straffelovens § 276 jf. ovenfor.

Hvad er strafbart – Straffeloven og særlove

Tyveri kan forekomme i mange former. Der kan foreligge indbrudstyveri (brækker døre op, bruger uberettiget nøgle), simpelt tyveri (stikker hånden ind af åbentstående vindue), tasketyveri, lommetyveri, tricktyveri, arbejdspladstyveri og butikstyveri.

Måden det gøres på er forskellig, men det strafbare gerningsindhold er det samme, nemlig at tage en andens ejendele for at skaffe sig selv eller andre en uberettiget fortjeneste.

Måden, grovheden og værdien af det stjålne er afgørende for efterforskningen og for strafudmålingen.

Hæleri

Straffeloven § 290

Hvor der er tyve, er der også hælere, der kan straffes efter Straffelovens § 290.

For hæleri straffes med bøde eller fængsel den, som uberettiget modtager eller skaffer sig selv eller andre del i udbyttet, der er opnået ved en strafbar lovovertrædelse og den, der uberettiget ved at skjule, opbevare, transportere, hjælper til afhændelse eller på lignende måde efterfølgende virker for at sikre en anden udbyttet af en strafbar lovovertrædelse.

Strafferammen for hæleri er den samme som ved tyveri.

Ulovlig omgang med hittegods

Straffeloven § 277

Hvis man finder en pung, en taske eller andre genstande, må man ikke blot beholde det, men man skal snarest aflevere det til politiet som **hittegods**.

Hvad er strafbart – Straffeloven og særlove

Er der tale om penge, eller er genstanden af økonomisk værdi, kan der blive tale om findeløn.

Hvis man beholder hittegods, kan der blive tale om strafansvar efter Straffelovens § 277.

For ulovlig omgang med hittegods straffes den, som for herigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding tilegner sig en fremmed rørlig ting, som ikke er i nogens varetægt, eller som ved ejerens forglemmelse eller på lignende tilfældig måde er kommet i gerningsmandens varetægt.

Røveri

En særlig grov forbrydelse er røveri.

Straffeloven § 288

For røveri straffes den, som herigennem forsøger at skaffe sig eller andre uberettiget vinding ved vold eller trussel om **øjeblikkelig anvendelse af vold**

1. fratager eller aftvinger nogen en fremmed rørlig ting
2. bringer en stjålen ting i sikkerhed
3. tvinger nogen til en handling eller undladelse, der medfører formuetab for den overfaldne eller nogen, for hvem denne handler

Jo grovere og farligere røveriet er, f.eks. under anvendelse af skydevåben, jo hårdere straffes det.

Straffeloven § 288

Man skal også bemærke, at efter § 288 kan et tyveri strafferetligt udvikle sig til et røveri og dermed give en væsentligt strengere straf.

Tyveri Røveri

CASE: Vagtfunktionæren forsøger at anholde (civil anholdelse) en indbrudstyv, der flygter med sine tyvekoster. Tyven tvinger ved vold eller trusler om vold vagtfunktionæren til at opgive anholdelsen, og tyven kan flygte med sine tyvekoster.

Hermed "avancerer" tyveriet til et røveri, der har en betydelig længere strafferamme på indtil 6 år. Straffen kan dog stige indtil 10 år, hvis røveriet har været af særlig grov beskaffenhed.

Brugstyveri

Straffeloven § 293

Det kan efter omstændighederne være strafbart uberettiget at bruge en ting, der tilhører en anden – se Straffelovens § 293.

Af særlig praktisk betydning er **Straffelovens § 293 a,** der omhandler brugstyveri **af motorkøretøj.**

For brugstyveri af motorkøretøj straffes den, der uberettiget bruger et motorkøretøj, der tilhører en anden.

Vold

Straffeloven § 244

Den centrale voldsbestemmelse er Straffelovens § 244.

Den, som øver vold mod eller på anden måde angriber en andens legeme, straffes med bøde eller fængsel. Vold skal forstås som en fysisk krænkelse af en person - det behøver ikke at være et slag eller spark - en spytklat kan

gøre det.

Straffeloven § 245

Er der tale om vold af særlig rå, brutal eller farlig karakter eller mishandling, skærpes straffen efter § 245.

Straffeloven § 246

Den groveste vold, der har medført alvorlige skader eller døden, straffes efter § 246.

§ 246 anvendes overfor tilfælde, hvor der er forsæt til at begå vold, men ikke er eller kan bevises forsæt til at forårsage alvorlig skade eller døden.

Er der derimod forsæt til at dræbe en anden, straffes der for manddrab.

Trusler

Straffeloven § 266

Efter Straffelovens § 266 straffes den, som på en måde, der er egnet til hos nogen at fremkalde alvorlig frygt for eget eller andres liv, helbred eller velfærd, truer med at foretage en strafbar handling.

Straffeloven § 123

Den strafbare handling i trusselssager er ofte trusler mod den forurettede eller hans familie (”jeg ved, hvor du bor”).

Særligt kriminaliseret er trusler mod vidner og anmeldere efter Straffelovens § 123, der vil blive nærmere omtalt under afsnittet om vagtfunktionæren som vidne.

Særlig beskyttelse

Straffeloven § 119

"Tjenestemænd i funktion" nyder særlig beskyttelse efter Straffeloven. Det fremgår især efter Straffelovens § 119.

Herefter er det **særlig strafbart** med vold eller trusler om vold at overfalde nogen, hvem det påhviler at handle i offentlig tjeneste eller hverv, eller søge at hindre en sådan person i at udføre en lovlig tjenestehandling.

Også forhånelser af tjenestemænd i funktion er strafbart. Se straffelovens § 121.

Strafbarheden er selvfølgelig uafhængig af, om vedkommende er tjenestemandsansat eller overenskomstansat. Det er tjenestehandlingen og tjenestepligten, der er afgørende.

Private vagtfunktionærer er ikke omfattet af disse bestemmelser.

Vagtfunktionær Straffeloven § 247, stk. 2

Vagtfunktionæren tilhører derimod den kategori af personer, som er omfattet af Straffelovens § 247 stk. 2, hvorefter det betragtes som en skærpende omstændighed at udøve vold overfor en person, der efter karakteren af sit arbejde er særligt udsat for vold.

Strafbortfald i forbindelse med volds-handlinger

Straffeloven § 248

Straffelovens § 248 bestemmer, at straffen kan bortfalde

under særligt formildende omstændigheder for legemsangreb (vold) under slagsmål, eller når den angrebne har øvet gengæld mod angriberen.

Vold i sport

Handlinger, der falder udenfor Straffelovens område, er de legemsangreb, som indgår i en række sportsgrene, så længe sportsfolkenes adfærd ligger indenfor de regler, sanktioner og normer, som gælder for vedkommende sportsgren.

Ved f.eks. at deltage i boksning har vedkommende givet sit samtykke til, at modstanderen slår ham i hovedet.

Almenfarlige forbrydelser

Iværksættelse af fast vagt eller vægtertilsyn kan skyldes ønske om at beskytte ejendom eller mennesker mod de groveste forbrydelser.

Straffeloven § 180 og § 181

Brandstiftelse

Til disse hører brandstiftelse (pyromani), der er omhandlet i Straffelovens § 180 og § 181. Brandstiftelse er belagt med streng straf, ligesom også uagtsom brandstiftelse efter omstændighederne kan straffes.

Straffeloven § 183

Sprængning - trussel mod samfærdsel og samfund

Efter § 183 straffes den, der med forsæt til skade på andres person eller formue forvolder sprængning, spredning af skadevoldende luftarter, oversvømmelse, skibbrud, jernbane- eller anden transportulykke.

Uagtsomt forhold i denne forbindelse kan også straffes.

Straffeloven § 183 a

Kapring

Efter § 183 a straffes den, som ved ulovlig tvang tager kontrollen over et luftfartøj, et skib eller et andet kollektivt transportmiddel eller godstransportmiddel eller griber ind i dets manøvrering.

På samme måde straffes den, der tager kontrollen over et offshoreanlæg, f.eks. en boreplatform.

Drikkevand

Straffeloven § 186

Forgiftning af drikkevand er strafbart efter § 186.

Falske myndigheder

Der er selvfølgelig en klar offentlig interesse i, at man ikke udsættes for falske myndighedspersoner dvs. personer, der udgiver sig for at være politifolk, brandfolk, toldere, tilsynsførende fra kommunale myndigheder etc. uden at være det.

Straffeloven § 130

Efter Straffelovens § 130 straffes den, som udøver en ham ikke tilkommende offentlig myndighed.

Straffeloven § 132

Efter § 132 straffes den, der uberettiget optræder i f.eks. politiuniform eller fremviser politilegitimation.

Hvad er strafbart – Straffeloven og særlove

Straffeattester

Oplysninger om strafbare forhold registreres i Kriminalregistret, der administreres af politiet. På grundlag af Kriminalregisteret kan der udstedes tre slags straffeattester.

Den private straffeattest

Ved henvendelse til politiet kan borgeren få udleveret en straffeattest om sig selv. Straffeattesten er gratis. Hvis den er "ren", udleveres den på stedet.

I andre tilfælde sendes straffeattesten fra Kriminalregistret med posten i løbet af godt en uge. En privat straffeattest indeholder oplysninger om domme, bøder, tiltalefrafald ved overtrædelse af Straffeloven og overtrædelse af Lov om euforiserende stoffer (Narkotikaloven). Oplysningerne vil stå på den private straffeattest i 2-5 år efter endelig afgørelse.

Straffeattesten til politi og offentlige myndigheder

Denne straffeattest indeholder oplysninger om samtlige domme, bøder sager, der har ført til tiltale for overtrædelse af Straffeloven. Den indeholder også afgørelser for overtrædelse af andre love, hvis der er givet frihedsstraf eller sket frakendelse af rettigheder f.eks. førerretten.

Ingen kan personligt få udleveret denne straffeattest, som kun er til politiet og i særlige tilfælde offentlige myndigheder bl.a. ved behandling af en stillingsansøgning. Til dette brug kan straffeattesten udleveres, hvis ansøgeren skriftligt har givet samtykke hertil. Oplysningerne på denne straffeattest står i mindst

10 år fra endelig afgørelse.

Børneattester

Børneattester indeholder oplysninger om overtrædelse af Straffelovens regler om seksuelle krænkelser af børn. Børneattester udleveres til offentlige myndigheder, private virksomheder, foreninger og andre, der skal ansætte eller beskæftige personer, der skal have direkte kontakt med børn under 15 år.

Oplysninger om straffeattester

Justitsministeriets bekendtgørelse

I Justitsministeriets bekendtgørelse om behandling af personoplysninger i Det Centrale Kriminalregister kan man søge nærmere oplysninger om straffeattester.

Retsplejeloven

Vagtfunktionæren vil i forbindelse med sit arbejde ofte blive involveret i sager og hændelser, der på forskellig måde vil ende i retssystemet.

I dette kapitel vil der derfor blive givet en oversigt over domstolssystemet, anklagemyndigheden, straffesagers behandling og de beføjelser, politiet har i sit efterforskningsarbejde.

Fælles for disse lovregler er, at de fremgår af Retsplejeloven.

Retsplejeloven er en omfattende og detailleret lov med mere end tusind paragraffer.

Domstolene

Vagtfunktionærens berøring med domstolene vil som hovedregel være i forbindelse med en straffesag, hvor han typisk skal optræde som vidne.

Pligter og rettigheder som vidne og anmelder vil blive behandlet nedenfor i et særskilt afsnit.

Her skal omtales de væsentligste regler vedrørende straffesager.

Alle spørgsmål om straf – efter Straffeloven eller særlovene – skal behandles efter Retsplejelovens regler.

24 retskredse

Straffesager behandles i første instans ved byretterne. Danmark er inddelt i 24 retskredse (byretter).

Retsplejeloven

Domsmænd

I straffesager, hvor der bliver spørgsmål om højere straf end bøde medvirker som hovedregel domsmænd. En særlig undtagelse er tilståelsessager, der behandles af dommeren alene uden domsmænd.

Nævninge

I straffesager, hvor der bliver spørgsmål om straf af fængsel i 4 år eller derover medvirker som hovedregel nævninge. I byretten er der 3 dommere og 6 nævninge - ankes sagen til landsretten behandles sagen af 3 landsdommere og 9 nævninge.

Værneting

Et vigtigt spørgsmål er, ved hvilken ret sagen skal behandles. De såkaldte værnetingsregler siger, at retsforhandlingen med hensyn til alle i kongeriget begåede forbrydelser i reglen skal foregå ved den ret, i hvis retskreds handlingen er foretaget.

Værnetingsreglerne siger også, at flere sager mod samme tiltalte skal behandles samlet.

Er der flere tiltalte i samme sag (sagskompleks), skal de som hovedregel behandles i samme straffesag.

En dommer kan ikke på egen hånd indlede en straffesag. Inden for strafferetsplejen træder retten kun i funktion efter begæring fra anklagemyndigheden.

Dom/kendelse

Afgørelser i retten falder i form af en dom eller en kendelse. De kan indbringes for en højere instans – fra byretten til landsretten og i visse særlige tilfælde fra landsretten til højesteret.

Domme kan ankes af både den dømte og af anklagemyndigheden. Ankefristen - altså fristen for hvornår anken (klage over dommen) skal indgives vil fremgå af dommen.

Kendelser kan kæres f.eks. en kendelse om varetægtsfængsling. Kærefristen er normalt 14 dage regnet fra at afgørelsen er meddelt pågældende part.

Anklagemyndigheden

De **offentlige anklagere** er rigsadvokaten, statsadvokaterne og politidirektørerne.

De offentlige anklageres opgave er i forbindelse med politiet at forfølge forbrydelser efter reglerne i Retsplejeloven.

De offentlige anklagere skal ikke blot sørge for, at strafskyldige drages til ansvar, men de skal også påse, at strafforfølgning af uskyldige ikke finder sted. Se Retsplejelovens § 96 - (se om objektivitet nedenfor)

Rigsadvokaten varetager udførelsen af straffesager ved Højesteret.

Statsadvokaterne varetager udførelsen af straffesager ved landsretterne. Statsadvokaterne er også anklagere i straffesager, der behandles ved byretterne under medvirken af nævninge.

Politidirektørerne varetager udførelsen af straffesager ved byretterne. Som anklagere møder jurister, der er ansat hos politidirektøren i den juridiske afdeling under ledelse af chefanklageren.

Som anklagere i de såkaldte politisager (f.eks. en

færdselsforseelse) møder politifolk med særlig uddannelse og bemyndigelse – de såkaldte **politianklagere**.

På grundlag af politiets materiale træffer anklagemyndigheden beslutning om påtaleopgivelse, tiltalefrafald eller tiltalerejsning.

Påtaleopgivelse sker, hvor sigtelsen har vist sig grundløs, eller hvor der ikke er de fornødne beviser til en domfældelse.

Tiltalefrafald kan ske, hvor der for så vidt er tilstrækkeligt grundlag for en domfældelse, men hvor der er gode grunde for at undlade tiltale, hvis sigtede erkender sig skyldig og i øvrigt underkaster sig et eller flere vilkår, herunder evt. at godtgøre skadelidte for tab, at betale en bøde eller gennemgå en behandling. Der kan i det hele taget pålægges de samme vilkår som ved betingede domme. Tiltalefrafald anvendes meget overfor helt unge lovovertrædere.

Tiltalerejsning sker ved, at anklagemyndigheden udarbejder et anklageskrift, som indleveres til byretten og forkyndes for den tiltalte.

Af anklageskriftet fremgår den tiltaltes identitet og adresse, navnet på den ret, hvor sagen anlægges og oplysninger om de forhold, der rejses tiltale for. Anklageskriftet skal udfærdiges sådan, at retten og den tiltalte præcist ved, hvad sagen drejer sig. Man kan ikke straffes for et forhold, som ikke fremgår af anklageskriftet.

Objektivitet

Objektivitet

Retsplejelovens § 96

Politiets efterforskning skal være objektiv. Det betyder, at politiet skal forholde sig nøgternt og fordomsfrit til sagens oplysninger og spor. Opgaven er i første omgang at finde ud af, om der foreligger en forbrydelse. Hvis der foreligger en forbrydelse, er det opgaven at finde gerningsmanden, og i denne forbindelse er det også vigtigt at få de personer ud af sagen, som meget vel har pådraget sig en mistanke, men alligevel er uskyldige. Politiet indleder herefter en efterforskning, der skal påvise om en person er skyldig eller uskyldig. Politiet skal i forbindelse med efterforskningen påse at strafskyldige drages til ansvar, men også at forfølgning af uskyldige ikke finder sted - dvs. at politiet skal efterforske sagen objektivt.

CASE: *politiet har i forbindelse med vidneafhøringer fået henledt opmærksomheden på en bestemt person, som den skyldige. Den mistænkte og sigtede person i sagen får optaget sine fingeraftryk og dna-profil.*

Sigtedes aftryk (fingeraftryk og dna-profil) vil herefter af politiets tekniske sektion (KTS) blive sammenlignet med de spor (fingeraftryk og dna-profiler), der er fundet i sagen. Hvis disse spor (fingeraftryk og dna-profiler) ikke passer sammen med den sigtede i sagen, vil sigtelsen mod den pågældende efter al sandsynlighed blive frafaldet - se Retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 1

Sigtede og hans forsvarer

Sigtede og hans forsvarer

En sigtet er en person, der under efterforskningen af politiet sigtes, dvs. beskyldes for et strafbart forhold.

En sigtet i en straffesag har en række rettigheder og er bl.a. berettiget til at vælge en forsvarer eller at få beskikket en offentlig forsvarer, hvis der er højere straf end bøde i den overtrædelse han har begået. Det betyder, at politiet skal gøre den sigtede bekendt med denne mulighed og det er herefter retten, der bestemmer om der skal ske beskikkelse eller ej. Den sigtede skal gøres bekendt med, at han selv skal betale udgifterne til forsvareren, hvis han bliver dømt og dermed taber sagen.

Forsvareren har adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt for den sag sigtelsen angår. Forsvareren skal have kopier af alt materiale, dvs. politiets rapporter, men også erklæringer fra eksperter fx Retskemisk Institut (i sager vedr. spirituskørsel) eller erklæringer fra en Bilinspektør (i sager vedr. færdselsdrab mv.). Det er således politiet der sørger for at samtlige rapporter og erklæringer mv. kopieres og sendes til forsvareren. Det samme materiale (de originale rapporter mv.) skal selvfølgelig forelægges for retten, når sagen er færdigefterforsket.

Forsvareren må ikke uden politiets samtykke overlevere dette materiale til den sigtede eller andre.

Efter anmodning fra politiet kan retten bestemme, at forsvarerens og sigtedes aktindsigt (ret til at se materialet) kan fraviges bl.a. af hensyn til sagens opklaring og tredjemands liv og helbred, herunder vidner og forurettede.

Objektivitet

Forsvareren har også ret til at overvære politiets afhøringer og herunder at stille spørgsmål, men den sigtede må ikke rådføre sig med sin forsvarer om den umiddelbare besvarelse af et stillet spørgsmål.

Inden politiet afhører en sigtet, skal han udtrykkeligt gøres bekendt med sigtelsen og tidspunktet for sigtelsen. Den sigtede skal gøres bekendt med, at han ikke har pligt til at udtale sig til politiet.

Den sigtede uden forsvarer.

En sigtet uden forsvarer skal efter anmodning have adgang til hos politiet at gøre sig bekendt med indførsler i retsbøgerne med mindre der i sagen er afsagt kendelser om straffeprocessuelle tvangsindgreb eller der er i sagen er afhørt vidner, hvis identitet skal forblive ukendte. Se retsplejelovens § 729b.

Når politiets efterforskning er slut kan anklagemyndigheden rejse tiltale ved retten, med mindre efterforskningen har ført til, at der ikke findes tilstrækkelige beviser til at den sigtede kan dømmes, eller at efterforskningen har ført frem til at sigtede er uskyldig. Se ovenfor under påtaleopgivelse.

Forurettede

I et stort antal straffesager er der adgang til, at retten beskikker en advokat (bistandsadvokat) for den forurettede.

Ofret

Den forurettede er den person, som forbrydelsen er gået ud over. Forurettede kaldes også for ofret i daglig tale.

Objektivitet

Alle former for voldelige forbrydelser samt sædelighedsforbrydelser er omfattet af adgangen til beskikkelse af bistandsadvokat. Udgifterne til bistandsadvokaten betales af det offentlige og er således helt uden udgift for den forurettede. Bistandsadvokaten har også krav på at få kopi af politiets materiale (rapporter mv.) - dog ikke afhøringsrapporter af den/de sigtede i sagen. Bistandsadvokatens opgaver er forskellige fra sag til sag, men vil i de fleste sager bestå i at opgøre erstatningskravet, at støtte ofret i forbindelse med afhøringer hos politiet og i retten samt selvfølgelig at gennemlæse politiets rapporter. Se retsplejelovens § 741a.

Iværksættelse af efterforskning

Anmeldelse om strafbare forhold indgives til politiet, der iværksætter efterforskning. Se retsplejelovens § 742

Politiet kan imidlertid også iværksætte efterforskning på eget initiativ dvs. uden anmeldelse, når der er en rimelig formodning om, at der er begået et strafbart forhold. Dette sker ofte og kaldes internt i politiet "initiativsager" fx hvor politiet standser en formodet spirituspåvirket bilist, finder våben i en visitationszone eller på eget initiativ patruljerer på gader og stræder.

Det er politiets opgave at tilvejebringe oplysninger til brug for sagens afgørelse og at forberede sagens behandling ved retten. Se retsplejelovens **§ 743.**

Politiet skal skrive rapporter om sagens oplysninger, og om hvordan oplysningerne er tilvejebragt. Se retsplejelovens **§ 744.**

Politiet har ret til at afvise en anmeldelse, hvis der ikke

findes grundlag for at indlede eller fortsætte en efterforskning. Se retsplejelovens **§ 749.**

Afhøringer

Politiets nok vigtigste efterforskningsmiddel er afhøringer.

Politiet kan uden videre foretage afhøringer af alle, som må formodes eventuelt at have oplysninger til sagens belysning.

Politiet kan ikke pålægge nogen at afgive forklaring, og der må ikke udøves tvang for at få nogen til at udtale sig. Der er således ingen vidnepligt overfor politiet, men alene i retten.

Navn, adresse og fødselsdato

En i praksis væsentlig undtagelse er, at enhver har pligt til, når politiet forlanger det, at opgive navn, adresse og fødselsdato til politiet.

Politiet har ikke pligt til at begrunde dette forlangende, men der skal være et rimeligt formål med at få navn og adresse oplyst. Hvis man undlader at efterkomme politiets krav eller opgiver falske oplysninger, kan man straffes. Man kan også risikere at blive anholdt og indbragt til politistationen til "konstatering af identitet".

Ved afhøringer af børn og unge under 18 år skal socialforvaltningen som hovedregel underrettes og eventuelt overvære afhøringen. Barnets værge, som i de fleste tilfælde er forældrene, skal også underrettes og kan overvære afhøringen. Der vil dog være en række tilfælde, hvor forældrene afskæres fra af overvære afhøringen.

Objektivitet

Påtale

Påtale

Påtale betyder ”anklage” og tiltale betyder ”sagsanlæg”, og betydningen falder meget godt i tråd med politiets og anklagemyndighedens brug af begreberne.

Begrebet påtale omfatter perioden fra anmeldelse indgives, til der rejses tiltale ved endeligt anklageskrift til retten. Påtaleperioden er altså identisk med efterforskningsperioden. Når efterforskningen er slut og anklageskrift er indleveret til retten, er der rejst tiltale (sagsanlæg).

Strafbare forhold i straffeloven og særlovgivningen deles op i tre former for påtale jf. rpl.s § 718:

- privat påtale, som ligger uden for politiets myndighedsområde (f.eks. kapitel 27 – freds- og ærekrænkelser (dog undtagen §§ 266, 266a og 266 b) jfr. § 275 stk. 1 og § 294, jf. § 305, stk. 2)
- betinget offentlig påtale, som kræver begæring om påtale fra den forurettede (f.eks. hærværk jf. strfl.s § 291, stk. 1, og rådighedsberøvelse jf. § 293, stk. 2 – se § 305, stk. 1).
- offentlig påtale, som er politiets og anklagemyndighedens ansvarsområde uden betingelser.

Hvis lovbestemmelsen er undergivet privat påtale eller betinget offentlig påtale fremgår det af den enkelte lovbestemmelse, enten sidst i loven, som er tilfældet med de fleste særlove eller sidst i kapitlet, som er tilfældet

med straffeloven. Det er altså nødvendigt at se efter de to steder, før man er sikker på påtaleforholdet.

Hvis der i bestemmelsen ikke fremgår noget om påtaleforholdet, er bestemmelsen undergivet offentlig påtale. Færdselsloven er fx undergivet offentlig påtale, idet der intet fremgår om påtaleforholdet. Offentlig påtale er det mest almindelige.

I **privat påtalte** sager og betinget offentligt påtalte sager tilkommer retten til påtale og begæring om påtale den forurettede jf. rpl.s § 725, stk. 1.

Hvis pgl. er død overgår påtalen til forurettedes nærmeste pårørende. Straffelovsbestemmelserne § 294, § 267, § 293, stk. 2, § 298 og § 299

I **betinget offentligt påtalte** sager, kan der normalt ikke gennemføres straffeprocessuelle tvangsindgreb som anholdelse, ransagning og legemsindgreb før der foreligger en begæring fra den forurettede.

Jf. rpl. § 720, stk. 2 anses en anmeldelse fra den berettigede som en begæring om offentlig påtale, medmindre andet fremgår af anmeldelsen. Rpl.s § 720, stk. 3, indeholder en bestemmelse om uanmodet forretningsførelse (Negotiorum gestio) over for den forurettede, hvis han ikke er bekendt med forholdet og det må antages, at han vil begære påtale, når han opdager det (altså politiets skøn).

CASE: *politiet har modtaget en anmeldelse vedr. hærværk på en parkeret bil og sagen er anmeldt af et vidne, der har tilbageholdt gerningsmanden. Ejeren af bilen er ikke til stede.*

Hvis politiet vælger at anholde gerningsmanden i forbindelse med sagen, må politiets beslutning om anholdelsen findes i rpls. § 720, stk. 3 – den uanmodede

Påtale

forretningsførelse - idet hærværk er betinget offentlig påtalt, jf. straffelovens § 305, stk. 1.

Disse regler skal vagtfunktionæren være opmærksom på, når han indgiver anmeldelse for sin kunde. Indtil 2007 skulle anmeldelsen suppleres med en udtrykkelig påtalebegæring med ønske om at få gerningsmanden straffet. Denne regel er nu ændret, idet selve anmeldelsen til politiet nu anses for også at indeholde påtalebegæringen, jf ovenfor ad Rpls. § 720, stk. 2.

Privat påtalte sager og betinget offentligt påtalte sager kan påtales af det offentlige (politidirektør eller statsadvokat), hvis almene hensyn kræver det jf. rpl.s § 727, stk. 2, og § 720, stk. 3, sidste pkt., samt den enkelte lovbestemmelse, f.eks. hærværk jf. strfl.s § 305, stk. 1.

Se også **lov om mark og vejfred § 31, stk. 2**, hvorefter den fastsatte bestemmelse først påtales efter den forurettedes begæring (dvs efter anmeldelse fra grundejeren)

I offentligt påtalte sager tilkommer retten til påtale som hovedregel politidirektøren jf. rpl.s § 719, stk. 1, medmindre andet er bestemt ved administrativ forskrift jf. stk. 3.

Statsadvokaten er dog påtaleberettiget i de særlige sagstyper, der er nævnt i retsplejelovens § 719, stk. 2 nr. 1, (nævningesager og ankesager), og stk. 2 nr. 2, (særlige sagstyper, som enten er af meget alvorlig karakter, hvor politidirektøren kan være inhabil, eller hvor statsadvokaten ønsker at følge udviklingen på et bestemt område (f.eks. racediskrimination § 266b).

Påtale

Når politiet modtager en anmeldelse, skal det vurderes om der findes grundlag for at indlede efterforskning jf. følgende punkter:

- Er forholdet strafbart?

  Hvis ikke, skal anmeldelsen afvises jf. rpl.s § 749, stk. 1, med behørig vejledning jf. stk. 3.

- Er det en offentligt påtalt sag?

  Hvis det er en privat påtalt sag, skal anmeldelsen afvises jf. pkt. 1 med vejledning om at henvende sig til en advokat, der sender en stævning til retten. Det fremgår af rpl. § 720 stk. 2: "En anmeldelse fra den berettigede anses som en begæring om offentlig påtale, medmindre andet fremgår af anmeldelsen.

- Er forholdet forældet jf. strfl.s kap. 11? I så fald skal sagen afvises jf. pkt. 1.

  Forældelse - generelt:

  ⇒ 2 år med straf indtil 1 års fængsel.

  ⇒ 5 år med straf indtil 4 års fængsel.

  ⇒ 10 år med straf indtil 10 års fængsel.

  ⇒ 15 år med tidsbestemt straf over 10 år.

  ⇒ Ingen forældelse ved livstid.

  Regnes fra gerningens **ophør** (strfl. §§ 92, 93 og 94)

- Er der tilstrækkelige oplysninger til at indlede efterforskning?

Påtale

Hvis der mangler oplysninger, må anmelderen vejledes om at fremskaffe de fornødne oplysninger. Hvis en bestyrelsesformand anmelder kassereren for underslæb, vil han blive bedt om at fremskaffe dokumentation for underslæbet.

- Er anmelderen spirituspåvirket?

  I så fald skal han måske henvises til at anmelde forholdet, når han er ædru (afhængig af gerningsindhold).

Endelig kan forhold som ung alder, nødværge og nødret indgå i sagsvurderingen, men det vil sjældent give anledning til umiddelbar afvisning, men være op til politimesterens afgørelse.

Når ovenstående punkter er vurderet, skal efterforskningen foretages på et objektivt grundlag jf. rpl.s § 96, stk. 2, hvor det med almindelige ord fremgår, at politiet skal vurdere og medtage alle sagens aspekter – også de forhold, der taler til gunst for den sigtede.

For forsvareren stiller sagen sig anderledes. Han må gerne sortere i materialet og "nøjes" med at tage alt det med, der taler til gunst for den sigtede.

Jf. rpl.s § 742, stk. 2, skal politiet iværksætte efterforskning efter anmeldelse eller af egen drift, når der er **rimelig** formodning om, at et strafbart forhold, som **forfølges af det offentlige**, er begået.

Politiet behøver altså ikke have en "sikker sag" for at påbegynde efterforskning, men der er formentlig forskel på graden af rimelig formodning proportionalt med sagens alvorlige karakter. Plejebosagen er vist et meget

godt eksempel på, at man nok bør være noget mere sikker i sin sag, når den vedrører 22 drab frem for en banal voldssag. Plejebosagen mundede som bekendt ud i, at statsadvokaten opgav påtalen.

Hvis efterforskning er påbegyndt, men ingen er sigtet, kan politidirektøren beslutte at henlægge sagen jf. rpl.s § 749, stk. 2, hvis der ikke findes grundlag for at fortsætte efterforskningen ud fra de punkter, der er nævnt under afvisning. Herunder hvis anmelderen trækker sin begæring om påtale tilbage jf. rpl.s § 725, stk. 2. (Se dog rpl.s § 720, stk. 3, sidste pkt.).

Hvis nogen er sigtet i forbindelse med påbegyndelse af efterforskningen, kan politidirektøren opgive påtalen og frafalde sigtelsen jf. § 721, stk. 1, med begrundelse i følgende punkter:

- hvor sigtelsen har vist sig grundløs, (typisk, hvor gerningsmanden har opgivet en andens generalia, eller hvor der er sigtet for spritkørsel, og promilleerklæringen viser en promille under 0,5).
- hvor videre forfølgning i øvrigt ikke kan ventes at føre til, at sigtede findes skyldig (bevisets stilling – Plejebosagen),

  eller

- hvor sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller behandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den straf, som i givet fald kan forventes idømt. (Typisk mange indbrud, hvor gerningsmanden erkender de fleste forhold, men ikke alle. De ikke erkendte

> forhold vil blive skåret fra jf. denne bestemmelse, idet efterforskning vil være meget tidkrævende set i forhold til straffen, som formentlig ikke vil ændre sig. (procesøkonomi).

Adgangen til påtaleopgivelse og frafaldelse af sigtelse tilkommer som hovedregel politidirektøren og i undtagelsestilfælde statsadvokaten, rigsadvokaten og justitsministeren efter samme retningslinjer, som nævnt under punktet **Påtaleberettigede**.

Politidirektørerne kan dog videregive kompetencen til at frafalde sigtelser til politipersonalet i særlige tilfælde – typisk i mindre sager vedr. våbenlovsovertrædelser, lov om euforiserende stoffer og sager vedr. indbrud.

Straffeprocessuelle tvangsindgreb

Et straffeprocessuelt tvangsindgreb kan defineres som:

> et tvangsindgreb, der foretages som led i en strafforfølgning, der påtvinger sigtede eller andre indgreb i deres private interesser og at det foretages på en sådan måde, at politiets handlinger ville være stafbare, hvis de ikke var særligt hjemlede som led i strafforfølgningen.

Politiet og i nogle få tilfælde private og herunder vagtfunktionæren har således forskellige kompetencer - dvs. har lov til at gribe ind over for borgere, hvis der er mistanke om et ulovligt forhold er begået. Der er forskellige grader af mistankebegrebet, som kan variere i de forskellige tvangsindgreb. Der stilles således skrappere krav til at politiet har lov til at undersøge en persons legeme (fx at foretage en røntgenundersøgelse) end hvis det drejer sig om en masseanholdelse. Disse regler er til for at beskytte og give borgerne demokratiske retsgarantier. De forskellige tvangsindgreb er også forskellige med hensyn til kompetencefordelingen politiet og retten imellem. I nogle tilfælde tilfalder kompetencen politiet, medens det for andre tilfalder retten. Det er fx politiets kompetence at foretage en anholdelse, medens det som udgangspunkt er retten, der bestemmer, om politiet må ransage en borgers private bolig. Borgerne kan dog med sin underskrift overdrage rettens kompetence til politiet.

Børn og unge og straffeprocessuelle tvangsindgreb.

Retsplejeloven §§821a - 821g

Straffeprocessuelle tvangsindgreb

Børn og unge defineres som enten under 15 år (børn) eller mellem 15 og 18 år. Ved en lovændring i 2004 blev det muligt for politiet at foretage samtlige tvangsindgreb overfor børn under 15 år - dog må politiet ikke beholde aftryk eller lignende (fingeraftryk, blodprøver mv.) af børn under 15 år. Denne lovændring blev vedtaget i erkendelse af et ændret kriminalitetsbillede og gav således politiet flere redskaber til at efterforske sager, hvor mindreårige var mistænkt. V og K regeringen (år 2010) nedsatte endda den kriminelle lavalder fra 15 til 14 år, men er senere med S, R og SF regeringen (år 2011) ændret fra 14 år til 15 år.

Vagtfunktionæren og herunder særligt butiksdetektiver, vil i forbindelse med sit arbejde ofte komme i kontakt med børn og unge. Det er derfor vigtigt at kende til disse regler for hermed at handle rigtigt. Som nævnt ovenfor kan samtlige tvangsindgreb gennemføres overfor børn og unge og det gælder også i forbindelse med anholdelse.

CASE*: NN der er en pige på 13 år har stjålet en bluse i en tøjbutik. Pigen bliver opdaget af butiksdetektiven og bliver ført til forretningens baglokale indtil politiet kommer til stedet. Blusen ligger i hendes taske.*

Pigen er i dette tilfælde tilbageholdt (bemærk ordlyden "tilbageholdt") i medfør af retsplejelovens § 821a, der henviser til retsplejelovens § 755. Blusen pigen har stjålet kan beslaglægges jf retsplejelovens § 821b, der henviser til retsplejelovens kapitel 74 - §§ 801 - 807.

Det er således butiksdetektiven, der i eksemplet både tilbageholder pigen på 13 år og beslaglægger blusen, der jo er i hendes varetægt. Den tilbageholdte pige og den beslaglagte bluse skal selvfølgelig overleveres til politiet i

lighed med de regler, der er gældende for personer over 15 år.

Det fremgår dog af retsplejelovens § 821a, at tilbageholdelsen kan ske, hvis "tilbageholdelsens øjemed ikke kan opnås ved anvendelse af mindre indgribende foranstaltninger". Der er med ordlyden ikke tænkt skærpede kriminalitetskrav ind i bestemmelsen, men er blot en understregning af af børn (og unge) skal nyde en særlig beskyttelse og behandles med særlig omhu. Vagtfunktionæren skal selvfølgelig samtidig være sig bevidst, hvilke psykologiske faktorer, der er til stede når det handler om børn. Han skal også huske på, at barnets forældre har krav på at blive underrettet om sagen. Det er politiet, der sørger for denne underretning og vagtfunktionæren skal derfor ikke tage kontakt til forældrene.

Retsgarantier

Børn og unge - dvs. unge under 18 år kan ikke give afkald på retsgarantier - se retsplejelovens § 730. Det betyder, at barnet eller den unge ikke har mulighed for, uden forældrene eller værgens accept, at fravælge fx en forsvarsadvokat ved en afhøring eller fx fravælge et vidne til en ransagning eller fx at fravælge den bistandsadvokat, der uden omkostninger beskikkes i forbindelse med sædelighedssager. Børn og unge - også børn under 15 år kan til gengæld uden forældrenes forudgående accept underskrive en udenretslig konfiskationserklæring, der dog ikke er gyldig, hvis forældrene eller værgen senere klager over konfiskationen. Den pågældende effekt vil i sådanne tilfælde blive beslaglagt af politiet med henblik på konfiskation i retten - se straffelovens § 75.

Efter de sociale myndigheders beslutning kan et barn

under 15 år som følge af strafbare forhold anbringes uden for hjemmet.

Materielle krav og formelle regler.

Materielle krav.

De materielle krav kan defineres og beskrives, som de krav der stilles i lovgivningen for at politiet kan (har lov til), at foretage et straffeprocessuelt tvangsindgreb (fx anholdelse). Der findes også materielle krav til private (dvs. også vagtpersonale) fx i forbindelse med en civil anholdelse eller når vagtfunktionæren foretager en beslaglæggelse af en indbrudstyvs tyvekoster. De materielle krav er forskellige fra hinanden i de enkelte tvangsindgreb, hvilket betyder at de krav, der stilles til politiet eller den private ved en anholdelse, er forskellig fra de krav der stilles til en ransagning mv.

Formelle regler.

De formelle regler kan defineres som en oplysningspligt for politiet overfor den enkelte borger når denne, enten af egen fri vilje eller ved tvang, på den ene eller anden måde er part i et straffeprocessuelt tvangsindgreb. Der findes også formelle regler i forbindelse med politiets behandling af sager, hvori der ikke indgå straffeprocessuelle tvangsindgreb (fx forvaltningsloven). Formelle regler er ikke aktuelle for private (vagtpersonale). Vagtfunktionæren skal dog oplyse tidspunktet for en privat anholdelse samt grundlaget for anholdelsen til politiet. Der stilles i øvrigt ikke krav til vagtfunktionæren om at oplyse anholdelsestidspunktet til den anholdte.

Straffeprocessuelle tvangsindgreb

Mistankens grader

Mistanke:

Rpl. § 755, stk. 3 ”særlige anholdelsesregler”

- Mistanken behøver ikke været særlig konkret begrundet:
  Tilstedeværelse da forbrydelsen blev begået, er som regel nok, medmindre gerningsmanden umiddelbart kan udpeges.

Rimelig grund til mistanke

Rimelig grund til mistanke:

Rpls. § 755, stk. 1 ”anholdelse”

Rpls. § 792a, stk. 1 ”legemsbesigtigelse”

Rpl.s § 794, stk. 1 ”ransagning”

Rpls. § 802 ”beslaglæggelse”

Rpls. § 812 ”fotoforevisning”

Rpls. § 817 ”konfrontation”

Mistanke ved:

- Anmeldelse med hold i
- Eftersættelse på fersk gerning/friske spor
- Besiddelse af genstande, der indicerer, at pgl. kan være gerningsmanden

En mistanke deles op i forskellige niveauer. Der er forskellige regler alt efter hvor byrdefulde indgrebene er.

Straffeprocessuelle tvangsindgreb

Begrundet mistanke:

- Rpls. § 762, stk. 1 "varetægtsfængsling"
- Rpls. § 792a, stk. 2 "legemsundersøgelse"
- Rpls. § 818, stk. 2 "efterlysning ved offentliggørelse af foto"

Konkret begrundet mistanke ved (f.eks.)

- Genkendelse
- Vidneforklaringer (signalement)
- Besiddelse af identificerede koster fra forbrydelsen
- Spor
- NB.: der skal være større sandsynlighed for, at pågældende er skyldig, end for at han er uskyldig

Særlig bestyrket mistanke:

Rpls. § 762, stk. 2 "varetægtsfængsling"

Rpls. § 819 "efterlysning ved offentliggørelse af id. + foto"

Stor sikkerhed for pågældendes skyld ved:

- Tilståelse
- Pågribelse på fersk gerning/friske spor
- Egentlige beviser, der udelukker andre

Anholdelse i forbindelse med straffe-retsplejen

Anholdelse sker som regel som led i strafferetsplejen, dvs. som led i politiets efterforskning af strafbare forhold.

Straffeprocessuelle tvangsindgreb

Anholdelsesbeføjelsen fremgår af retsplejelovens § 755. Det fremgår af denne bestemmelse, at politiet kan anholde en person, der med rimelig grund mistænkes for et strafbart forhold, der er undergivet offentlig påtale, såfremt anholdelsen må anses for påkrævet

- For at hindre yderligere strafbare forhold
- For at sikre hans foreløbige tilstedeværelse
- For at hindre hans samkvem med andre

Anholdelse hører under politiets kompetence. Det betyder, at det er politiet der bestemmer, om der skal ske anholdelse eller ej, men de materielle krav skal altid være opfyldt. Politiet kan altid bruge den fornødne magt til at iværksætte og fastholde anholdelsen.

Privat anholdelse

Private (og vagtpersonale) har jf. stk.2 samme beføjelse, når nogen træffes under eller i umiddelbar tilknytning til udøvelse af et strafbart forhold, der er undergivet offentlig påtale.

Den anholdte skal snarest muligt overgives til politiet med oplysning om tidspunktet for anholdelsen og grundlaget for anholdelsen.

Som omtalt ovenfor skal den private (vagtfunktionæren) opfylde lovens materielle krav - i dette tilfælde anholdelse. Vagtfunktionæren kan således foretage en (civil) anholdelse, når:

1. Der er rimelig grund til mistanke (fx en tyverialarm og tyven er i besiddelse af tyvekoster eller er eftersat på fersk gerning og friske spor),
2. Det er en offentlig påtalt sag og

Straffeprocessuelle tvangsindgreb

3. Anholdelse må anses for påkrævet for enten **1**) at hindre strafbart forhold, **2**) sikre den foreløbige tilstedeværelse eller **3**) at hindre samkvem med andre (indikationskrav)

Anholdelsen må kun foretages når nogen træffes i umiddelbar tilknytning til udøvelsen af et strafbart forhold.

Anholdelsen må ikke foretages, hvis frihedsberøvelsen efter sagens art eller omstændighederne i øvrigt ville være et uforholdsmæssigt indgreb (proportionalitet).

Vagtfunktionæren skal kun henvise til et af de tre nævnte indikationskrav, der i forbindelse med anholdelse formentlig altid vil være at sikre den foreløbige tilstedeværelse (indtil politiet ankommer)

Anholdelsen må kun foretages når nogen træffes i umiddelbar tilknytning til udøvelsen af et strafbart forhold. Det betyder, at vagtfunktionæren ikke må foretage anholdelse i forbindelse med efterforskning eller lignende tilfælde. At den pågældende skal træffes i umiddelbar tilknytning til udøvelsen af et strafbart forhold betyder, at der stilles krav om en vis tidsmæssig sammenhæng mellem forbrydelsen og anholdelsen. Hvor lang tid der må gå mellem forbrydelsen og anholdelsen er ikke nærmere beskrevet i lovgivningen, men en vis tidsmæssig margen accepteres.

CASE: *Butiksdetektiven genkendte en butikstyv, der nogle timer forinden havde forøvet et butikstyveri. Butiksdetektiven anholdt den pågældende, der senere i retten blev dømt uden nogen anmærkninger.*

Straffeprocessuelle tvangsindgreb

Det skal i samme forbindelse bemærkes, at anholdelsen er politiets kompetence, men ved tvistligheder kan anholdelsen (og andre efterforskningsskridt) prøves ved retten. Se retsplejelovens § 746

Denne bestemmelse er helt central for vagtfunktionæren, der jo varetager sine kunders interesser.

Anholdelsen må ikke foretages, hvis frihedsberøvelsen ville være et **uforholdsmæssigt indgreb**. Det betyder, at der som i de øvrige tvangsindgreb skal være proportionalitet mellem forbrydelsen og anholdelsen. Anholdelsen skal tillige foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader. Det betyder, at hvis butikstyven straks ved vagtfunktionærens tilbageholdelse af ham oplyser sin identitet og adresse på tilstrækkelig vis og aflevere det stjålne – så er der ikke længere fornøden grund til at opretholde tilbageholdelsen. Der kan nu foretages en anmeldelse af et strafbart forhold til politiet, og politiet har ikke grundlag for at iværksætte en anholdelse.

Politiet kan visitere den anholdte og fratage ham genstande, der kan benyttes til vold eller undvigelse, eller som i øvrigt kan være til fare. Også penge og selvfølgelig stjålne effekter og lignende kan fratages den anholdte.

Privat anholdelse hører under den privates kompetence, og de materielle krav skal også her være opfyldt. Politiet og domstolene accepterer dog en noget videre margen for den private, idet et fuldstændigt kendskab til loven ikke kan forventes.

Politiet skal gøre den anholdte bekendt med sigtelsen og tidspunktet for anholdelsen.

Straffeprocessuelle tvangsindgreb

Grundlovsforhør

Hvis den anholdte ikke forinden er løsladt, skal han inden 24 timer fremstilles for en dommer i et grundlovsforhør.

Frihedsberøvelse efter Politiloven

Efter Politiloven har politiet særlige beføjelser til at foretage frihedsberøvelse. Denne form for frihedsberøvelse må ikke forveksles med en anholdelse, der sker i medfør af Retsplejeloven, og der er en betydelig forskel på de to regelsæt.

Politiet kan således i op til 12 timer anholde personer, der er en fare for den offentlige orden og sikkerhed og enkeltpersoners sikkerhed, hvis mindre indgribende foranstaltninger ikke er tilstrækkelige.

Samme beføjelser har politiet overfor deltagere i opløb og voldelige demonstrationer, når de giver anledning til fare for betydelig forringelse af den offentlige orden eller fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed.

Varetægtsfængsling

Retsplejeloven § 762

I grundlovsforhøret afgøres det, om den anholdte skal løslades, eller om han – på begæring af anklagemyndigheden – fortsat skal være frihedsberøvet. Det kan ske ved en opretholdt anholdelse i 3x24 timer eller en varetægtsfængsling.

Hovedbetingelserne for varetægtsfængsling står i retsplejelovens § 762.

En sigtet kan således varetægtsfængsles, når der er begrundet mistanke om, at han har begået en

lovovertrædelse, som er undergivet offentligpåtale, såfremt lovovertrædelsen efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover og der er bestemte grunde til at antage, at han vil flygte eller fortsat vil begå lovovertrædelser eller vil vanskeliggøre efterforskningen, navnlig ved at fjerne spor eller advare eller påvirke andre.

Retsplejeloven § 762, stk. 2

I § 762 stk. 2 gives adgang til den såkaldte retshåndhævelsesarrest ved særlig bestyrket mistanke om grove forbrydelser.

Sigtede, der kræves varetægtsfængslet, skal have bistand af en forsvarer.

Hvis dommeren træffer beslutning (ved en kendelse) om varetægtsfængsling, skal der fastsættes en tidsfrist på højest 4 uger.

Fristen kan på anklagemyndighedens begæring forlænges.

Surrogat

I stedet for egentlig varetægtsfængsling, dvs. anbringelse i en varetægtsarrest, kan dommeren træffe beslutning om såkaldt **varetægtssurrogat**. Det anvendes bl.a. overfor unge lovovertrædere, der i stedet for i en arrest eller et fængsel anbringes i en forsorgsinstitution.

Overfor visse varetægtsfængslede kan dommeren efter anmodning fra anklagemyndigheden bestemme, at varetægtsarrestanten skal udelukkes fra fællesskab med de øvrige indsatte, hvilket kaldes **isolationsfængsling**.

Efterforskningsskridt

Straffeprocessuelle tvangsindgreb

Særlige beføjelser

Som led i sin efterforskning har politiet en række særlige beføjelser, der som hovedregel kan iværksættes på grundlag af en retskendelse. Politiet har dog mulighed for, uden retskendelse, at iværksætte efterforskningsskridt (de straffeprocessuelle tvangsindgreb) hvis undersøgelsens øjemed ville forspildes.

Indgreb i meddelelseshemmeligheden

Aflytning

Herved forstås, at politiet kan aflytte telefonsamtaler og anden telekommunikation og kan aflytte andre samtaler ved hjælp af et apparat.

Politiet kan få oplyst, hvilke telefoner eller andre kommunikationsapparater, der sættes eller har været sat i forbindelse med hinanden.

Politiet kan tilbageholde, åbne og gøre sig bekendt med indholdet af breve, telegrammer og andre forsendelser og standse den videre befordring af forsendelsen.

Eksempel: U.2011.1044H I december 2009 blev FN's Klimakonference (COP 15) afholdt i København. Den 17. december 2009 gennemgik politiet telefonaflytningerne af 5 personer med central tilknytning til Greenpeace, G, der var tilladt opsat i slutningen af november til starten af december. Gennemgangen havde sammenhæng med bl.a. en aktion udført af G i Drabantsalen på Christiansborg s.d. om aftenen. På baggrund af gennemgangen opsatte politiet i løbet af natten til den 18. december 2009 telefonaflytninger på yderligere 14 personer tilknyttet G, under henvisning til at der var mistanke om, at disse

personer var med til at planlægge aktioner, der kunne indebære en overtrædelse af straffelovens § 193 om fremkaldelse af omfattende forstyrrelse i driften af almindelige samfærdselsmidler mv.

Fotografering og observation

Politiet kan foretage fotografering eller iagttagelse ved hjælp af kikkert eller andet apparat af personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted.

Fra udbydere af telenet eller teletjenester kan politiet kræve oplysninger vedrørende lokalisering af mobiltelefoner.

Politiet kan foretage dataaflæsning af ikke offentligt tilgængelige oplysninger i et informationssystem ved hjælp af programmer eller andet udstyr.

Eksempel: [U.2009.1099Ø] Rumaflytning og observation efter retsplejelovens § 781, stk. 1 og 5, og § 791 a, stk. 2, jf. stk. 1, i sag om organiseret bandekriminalitet vedr. bl.a. overtrædelse af straffelovens § 191

Under efterforskning af en straffesag om bl.a. narkotikaforbrydelser og afpresning, jf. straffelovens § 191, stk. 1, og § 281, jf. § 286, fik politiet tilladelse til udvidet teleoplysning efter retsplejelovens § 780, stk. 1, nr. 2, idet betingelserne i retsplejelovens § 781, stk. 1 og 5, fandtes opfyldt. Endvidere blev det tilladt at montere fjernbetjent sporingsudstyr i T's bil, da betingelserne i retsplejelovens § 791 a, stk. 1 og 2, var opfyldt.

Legemsindgreb

Som led i efterforskningen kan politiet foretage legemsindgreb af sigtede eller af andre (ikke

sigtede/ofre). Private (vagtfunktionæren) må ikke foretage denne visitation.

Legemsindgrebet kan ske i form af en legemsbesigtigelse, dvs. besigtigelse af legemets ydre, optagelser af fotografier, aftryk og lignende af det ydre legeme samt visitation af tøj - dvs. almindelig visitation.

Eksempel: politiet har anholdt en gerningsmand til et indbrud. Pgl. sigtes for indbrud, hvorefter han visiteres (bevisvisiteres) for eventuelle koster. Han får også optaget sine fingeraftryk samt foto.

Politiet har kompetencen.

Legemsundersøgelse er en nærmere undersøgelse af legemet, herunder af dets hulrum, udtagelse af spyt- eller blodprøver eller andre tilsvarende prøver, samt røntgenundersøgelser og lignende.

Eksemplet udbygget: Samme gerningsmand, der er sigtet for indbrud, får optaget mundskrab med en vatpind med henblik på at bestemme hans dna-profil. Hvis han ikke vil medvirke til mundskrabet, får han udtaget en blodprøve.

Politiet har kompetencen til at udtage både mundskrab og blodprøve, men blodprøven skal udtages af en læge. Mundskrabet må politiet foretage.

Visitationstyper

Visitation finder i teorien sted i medfør af lovgivningen to steder; henholdsvis Lov om politiets Virksomhed (politiloven) samt Lov om Rettens Pleje (retsplejeloven). Der findes dog i den øvrige særlovgivning eksempler på hjemmel til visitation fx i jagtloven og toldloven (det er dog næppe så interessant her). Denne sondring er

interessant og vigtig, idet visitation i medfør af politiloven altid finder sted udenfor strafferetsplejen – ligegyldigt om det er visitation af psykisk syge, der er frihedsberøvet med henblik på tvangsindlæggelse eller det er visitation af personer i medfør af politilovens bestemmelse herom (fx visitation af fodboldbøller, visitationer i en visitationszone (§6) eller i medfør af politiets opgaver, der er nævnt i politilovens § 2.

Visitation efter retsplejeloven finder sted overfor anholdte/mistænkte (sikkerhedsvisitation) og sigtede (bevisvisitation) og foregår således i teorien indenfor strafferetsplejen. Det har dog næppe nogen betydning, om visitationen hører til indenfor eller udenfor strafferetsplejen – visitationen skal altid være så skånsom som muligt og skal være proportionel i forhold til forbrydelsen og det ubehag den måtte medføre. Det har til gengæld stor betydning for den praktiske visitation. Spritbilisten (er taget på "hjulene"), der er anholdt og skal have udtaget en blodprøve skal sikkerhedsvisiteres medens bankrøveren, der gemmer udbyttet samt gerningsvåbnet mv. i lommerne skal bevisvisiteres.

Den praktiske visitation udenfor eller indenfor strafferetsplejen har samme betydning som i eksemplet ovenfor.

Visitation efter retsplejelovens regler finder sted i to tilfælde; sikkerhedsvisitation og bevisvisitation.

Sikkerhedsvisitation finder sted i forbindelse med anholdelse og bevisvisitation finder sted i forbindelse med legemsindgreb og herunder legemsbesigtigelse.

Der gælder for begge regelsæt (politilov og retsplejelov) et overordnet krav om proportionalitet og skånsomhed –

herunder særligt, når det gælder børn og unge. Bemærk, at børn (under 15 år) i fuldt omfang falder ind under bestemmelserne i politiloven og retsplejeloven (se rpl. § 821 a + politiloven/ordlyden i § 13). Bemærk også ordlyden i § 13 "politiet skal tage sig af" – heri ligger en handlepligt for politiet. Samme handlepligt optræder i øvrigt bl.a. i politilovens § 5.

Politiet har kompetencen til at foretage visitation efter politiloven samt retsplejeloven (sikkerhedsvisitation + bevisvisitation) og det betyder, at politiet af egen drift (uden at spørge retten) kan beslutte om visitationen skal foretages. De pågældende personer skal derfor ikke give samtykke (som ved de mest byrdefulde legemsundersøgelser), men visitationen er selvfølgelig nemmere at foretage, hvis personen frivilligt tømmer lommerne mv.

Magtanvendelse kan selvsagt blive nødvendig og det fremgår tydeligt i bemærkningerne til bestemmelsen, at politiet kan bruge den nødvendige magt for at gennemføre indgrebet. Magtanvendelsen skal selvfølgelig ses i kombination med politilovens bestemmelser herom – bla. skånsomhed og proportionalitet.

Hvornår sikkerhedsvisitation og hvornår bevisvisitation:

Sikkerhedsvisitation foregår i forbindelse med en anholdelse jf. rpls. § 758, stk. 1 – pgl. er nødvendigvis ikke sigtet endnu (se ordlyden i rpl. § 755, stk. 1 "**mistænkte".**

Bevisvisitation foregår i forbindelse med en konkret sag jf. rpl. § 792a, stk. 1, nr. 1 og 2. Pgl. er her **sigtet** for en offentlig påtalt sag og det skal være af væsentlig

betydning for efterforskningen (polititiet forventer at finde spor mv.)

Politiloven/visitation: Politiet kan, hvor der er fare for forstyrrelse af den offentlige orden samt fare for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed – altså konkret fare:

Besigtige en persons legeme samt **undersøge tøj og genstande**, herunder køretøjer, i den pågældendes besiddelse, når vedkommende formodes at være i besiddelse af genstande bestemt til at forstyrre den offentlige orden eller bestemt til at udgøre en fare for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed samt **fratage** personer genstande (fx kasteskyts eller andet, der ikke er ulovligt at besidde eller bære jf våbenloven)

Politiet har kompetencen.

Retsplejeloven/sikkerhedsvisitation: Politiet kan sikkerhedsvisitere anholdtes legeme og tøj med henblik på at fratage ham genstande, som kan benyttes til:

-vold eller undvigelse

-ting som kan medføre fare for den anholdte eller andre

-penge

Visitationen skal foretages så skånsomt som omstændighederne tillader om må ikke være et uforholdsmæssigt indgreb.

Det bør **tilstræbes** af visitationen kun foretages af personer af samme køn eller af sundhedspersonale. Kvinder kan altså visitere mænd og omvendt, hvis der ikke i umiddelbar nærhed findes politimænd af samme

køn. Private fx kontorpersonale må ikke bruges/assistere til visitationen.

Politiet har kompetencen.

Retsplejeloven/bevisvisitation: Legemsbesigtigelse af en **sigtet** (bemærk sigtede personer) må kun foretages, såfremt

- den pågældende med rimelig grund er mistænkt for en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, og

- indgrebet må antages at være af væsentlig betydning for **efterforskningen**. Her visiteres i forbindelse med en sigtelse og til den konkrete sag.

Visitationen skal foretages så skånsomt som omstændighederne tillader og må ikke være et uforholdsmæssigt indgreb. Det bør tilstræbes af visitationen kun foretages af personer af samme køn eller af sundhedspersonale. Private fx kontorpersonale må bruges/assistere til visitationen.

Politiet har kompetencen.

Ransagning

Politiet kan foretage ransagning af boliger og andre husrum samt af dokumenter og papirer samt indholdet af aflåste genstande, f.eks. et pengeskab. Også andre genstande eller lokaliteter udenfor husrum kan ransages.

Som hovedregel skal ransagning ske i overværelse af den, der råder over husrummet eller genstanden, men politiet har mulighed for at få en kendelse, der tillader en hemmelig ransagning, dvs. uden at den mistænkte eller

andre får kendskab til ransag-ningen.

Politiet kan ransage for at finde en eftersøgt.

Eksempel: vagtfunktionæren har anholdt (civil anholdelse) en gerningsmand, der er set luske rundt på et lukket område ved en fabrik. Gerningsmanden har medbragt en ulåst taske. Politiet, der nu er ankommet, ransager gerningsmandens taske samt hans bil, der holder i nærheden.

Kategori 2 ransagning. Politiet har kompetencen og gerningsmanden har krav på at få eet vidne til stede.

Eksemplet udbygget: politiet har fundet en del tyvekoster i gerningsmandens taske og i hans bil. Politiet ransager derfor hans bolig samt hans mobiltelefon (for at lede efter andre koster og finde evt. tlf.nr. mv. på aftagere af tyvekosterne).

Kategori 1 ransagning (de mest byrdefulde). Retten har kompetencen, men politiet ransager på **øjemedets forspildelse** (øjemedets forspildelse betyder, at hvis politiet skal afvente en kendelse fra retten kan vigtige spor gå tabt). Gerningsmanden kan også give politiet tilladelse til ransagningen. Han har krav på at få eet vidne tilstede og hvis han ikke er til stede to vidner.

Beslaglæggelse og edition

Politiet kan foretage beslaglæggelse til sikring af beviser, til sikring af offentlige krav på sagsomkostninger, bøder m.v. og til sikring af forurettedes krav på tilbagelevering eller erstatning. Private (vagtfunktionærer) har samme beføjelse og vagtfunktionæren kan således beslaglægge

fx tyvekoster hos en indbrudstyv. Det beslaglagte skal snarest muligt overleveres til politiet. Dog gælder, hvis en butikstyv udleverer navn og adresse og det stjålne til vagtfunktionæren således, at butikstyven ikke overgives til politiet, men alene anmeldes, at man tilbageleverer det stjålne til butikken.

Eksempel: Gerningsmanden fra indbruddet får beslaglagt de tyvekoster han havde stjålet samt et koben, som han havde brugt i forbindelse med indbruddet.

Kosterne vil blive leveret tilbage til rette ejer (vindikation) medens kobenet bliver konfiskeret i retten jf straffelovens § 75. Retten har kompetencen, men kan i lighed med ransagning overgå til politiet - enten på øjemedet eller ved tilladelse fra gerningsmanden. Private (vagtfunktionæren) har samme beføjelse, men skal snarest muligt overlevere effekterne til politiet.

Edition

Som led i efterforskningen kan politiet hos tredjemand kræve oplysninger eller forevist eller udleveret genstande af betydning for efterforskningen. Det kaldes edition, og kan f.eks. dreje sig om en bankkontoudskrift, telefonoplysninger m.v. Indgrebet kaldes også en mild form for ransagning.

Retsplejeloven § 807a

Samme beføjelse til beslaglæggelse som politiet har enhver, der træffer nogen under eller i umiddelbar tilknytning til et strafbart forhold. Det fremgår af retsplejelovens § 807a.

Det beslaglagte skal snarest muligt overgives til politiet med oplysning om tidspunktet og grundlaget for

beslaglæggelsen.

Forevisning af fotografier

Politiet kan til personer udenfor politiet forevise fotografier af mistænkte på visse nærmere betingelser.

Forevisning af fotografier af forurettede eller andre vidner kræver som hovedregel samtykke, men der kan opnås retskendelse om forevisning uden samtykke.

Politiet kan foranstalte fotokonfrontation, d.v.s. at forurettede og vidner hos politiet gennemser politiets fotosamling.

Politiet kan også foranstalte en konfrontations-parade, hvorom der gælder detaljerede regler.

Politiet kan ikke uden videre offentliggøre fotografier eller andre oplysninger, der afslører identiteten af en formodet gerningsmand. Det kan kun ske, hvis det må antages, at offentliggørelsen er af væsentlig betydning for efterforskningen eller for at forebygge yderligere lovovertrædelser.

Klager over politiet

Retsplejeloven indeholder også regler om behandling af klager over politipersonalet og regler om straffesager mod politipersonale samt regler om erstatning for uberettiget frihedsberøvelse.

Disse regler findes i Retsplejelovens kap. 93 b, kap. 93 c og kap. 93 a.

Adfærdsklager

Adfærdsklager over politiet varetages af Den Uafhængige Politiklagemyndighed (DUP), der har overtaget statsadvokaternes opgaver efter retsplejelovens kapitel 93 b med at undersøge og træffe afgørelse i sager om politipersonalets adfærd i tjenesten(adfærdsklager). Den nye myndighed har endvidere overtaget statsadvokaternes opgave efter retsplejelovens kapitel 93 c med at efterforske dels eventuelle strafbare forhold, begået af politipersonale i tjenesten, dels alle tilfælde, hvor en person er afgået ved døden eller kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets varetægt, jf. retsplejelovens § 1020 a, stk. 2. Det er derimod stadig anklagemyndigheden (statsadvokaterne og Rigsadvokaten), der skal tage stilling til tiltalespørgsmålet.

Retsplejeloven § 758

En adfærdsklage handler om den måde, politifolk gennemfører f.eks. en anholdelse. Klagen kan gå på, at anholdelsen var unødvendig voldsom og ydmygende jfr. Retsplejelovens § 758, der foreskriver, at en anholdelse skal foretages så skånsomt som muligt. Klager kan også omhandle politifolks sprogbrug overfor publikum.

Klager over politiet

Den Uafhængige Politiklagemyndighed (DUP) kan også af egen drift tage forhold vedrørende politipersonalets adfærd op til undersøgelse. Politiklagemyndigheden træffer afgørelse i klagesagen. Afgørelsen kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

DUP´s undersøgelser kan udløse disciplinærsag mod politipersonalet, når politidirektøren underrettes om undersøgelsens resultat.

Reglerne om politiklagenævnet findes i retsplejelovens kap. 93 og 11 a

Dispositionsklager

Retsplejeloven § 755

En klage f.eks. over, at der overhovedet blev foretaget en anholdelse, dvs. en klage over en anholdelse, der ikke opfylder betingelserne i retsplejelovens § 755 eller Politiloven, kaldes en dispositionsklage.

Klager over politiets dispositioner behandles i 1. instans af politidirektøren, hvis afgørelse kan indklages til rigspolitichefen og i særlige tilfælde videre til DUPén.

Straffesager mod politipersonale

Anmeldelsen om strafbare forhold begået af politipersonale i tjenesten indgives til DUP, der også af egen drift kan iværksætte en undersøgelse. Når en person er afgået ved døden eller kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben, eller den pågældende er i politiets varetægt, iværksætter DUP en nærmere undersøgelse.

Klager over politiet

Erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning

Den, der har været anholdt eller varetægtsfængslet som led i strafferetlig forfølgning, har krav på erstatning, såfremt påtale opgives eller tiltalte frifindes. Erstatning kan nedsættes eller nægtes, hvis den sigtede selv har givet anledning til foranstaltningerne. Afgørelse om erstatning træffes af statsadvokaten.

Godtgørelse for tort

Lov om erstatningsansvar § 26

Hvis vagtfunktionæren foretager en ubegrundet (ulovlig) eller overdreven og unødvendig anholdelse, kan han pådrage sig selv og/eller sit firma krav om godtgørelse for tort efter § 26 i Lov om erstatningsansvar. Denne bestemmelse siger, at den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en andens frihed, fred, ære og person skal betale den anden godtgørelse for tort.

Magtanvendelse

Vagtfunktionæren skal så vidt muligt undgå at bruge magt, da det rummer betydelig risiko.

Han kan selv komme til skade, og han kan let komme til at gøre utilsigtet skade på andre. Det sker let, særligt hvis han ikke er uddannet i magtanvendelse (fastholdelse, føregreb etc.) eller ikke har holdt sine færdigheder ved lige.

Forkert eller overdreven magtanvendelse kan medføre straf eller udløse et erstatningskrav, som kan have den videregående virkning, at han mister sit arbejde.

Lovgivningens hovedregel er, at private borgere, herunder vagtfunktionærer, ikke har ret til at udøve magt overfor andre.

At udøve magt betyder i denne sammenhæng at bruge umiddelbar, fysisk magt overfor andre ved at slå dem, fastholde, binde eller lægge dem i håndjern eller lignende voldelige handlinger.

Ved at bruge magt bringer man sig let i en situation, hvor man kan rammes af Straffelovens bestemmelser om vold eller ulovlig frihedsberøvelse, medmindre handlingen ligger indenfor lovgivningens undtagelsesregler, især nødværgereglen.

Magtanvendelse kan nemlig være nødvendig i undtagelsessituationer, som vagtfunktionæren i kraft af sit arbejde kan komme ud for.

Undtagelser

Ved undtagelsesregler i Straffeloven er handlinger, der ellers ville være strafbare, gjort straffri.

Magtanvendelse

Nødværge

Straffeloven § 13, stk. 1, 2 og 3

NØDVÆRGE er en retmæssig afværgelse af et *påbegyndt eller overhængende uretmæssigt* angreb ved brug af magtanvendelse over for angriberen.

Betingelser, der skal være opfyldt for at nødværgehandlingen er straffri:

- handlingen skal være *nødvendig*
- handlingen skal være *forsvarlig* i forhold til angrebets farlighed, angriberens person. (Nødværgehandlingen må ikke *gå ud over* hvad der er forsvarligt).

Afværgelse af et uretmæssigt angreb ved hjælp af en *ellers strafbar handling.* Angrebet skal være *påbegyndt eller overhængende*. En trussel om angreb er almindeligvis **ikke** et påbegyndt angreb.

Udøveren er straffri, erstatningsfri og der er margen for fejlskøn. (civile og herunder vagtfunktionærer har større margen end politifolk)

Reglen i straffelovens § 13 omhandler lovlig privat retshåndhævelse og lovlig offentlig retshåndhævelse. I visse situationer er det ønskeligt for samfundet, at borgerne griber ind selv om det, personen gør i den aktuelle situation, er strafbart. Der skal selvfølgelig endvidere være en generel hjemmel til, at statens magtapparat som for eksempel politi, foged, fængselsfunktionærer mv., må anvende den fornødne magt for at gennemføre de opgaver, der nødvendigvis skal gennemføres. Lovlig privat retshåndhævelse er ikke

reguleret ud over i straffelovens § 13, mens lovlig offentlig retshåndhævelse detaljeret er reguleret for eksempel for politi og fængselsfunktionærer i form af tilladte greb, anvendelse af stav, håndjern mv. Fælles er dog, at der altid skal anvendes det middel, der er mindst muligt indgribende.

Når straffeloven overhovedet kan give hjemmel til straffrihed uanset, at en person har begået alvorlig kriminalitet for eksempel i form af vold, stilles der ganske bestemte krav til hvilke betingelser, der skal være opfyldt, for at handlingen bliver straffri. Straffelovens § 13, stk. 1 beskriver lovlig nødværge, det vil sige under hvilke omstændigheder handlinger bliver straffri.

Henset til, at personer, der handler i nødværge, typisk ikke har særlig lang tid til at overveje situationen, er der i straffelovens § 13, stk. 2 hjemmel til straffrihed, hvis grænserne for lovligt nødværge overskrides, og overskridelsen er rimelig begrundet i den skræk eller ophidselse, som angrebet har fremkaldt.

Retshåndhævelse

Endelig giver straffelovens § 13, stk. 3 hjemmel til, at blandt andet politiet og borgerne kan anvende den magt, der er nødvendig for at skaffe lovlige påbud adlydt, (påbud er fx opslag i storcentre eller offentlige parker om ordensregler samt opslag på privat grund om at uvedkommende forbydes adgang).

Denne bestemmelse giver også den private borger, herunder vagtfunktionæren ret til f.eks at smide den person ud, som uretmæssigt trænger ind i eller opholder sig i en virksomhed eller en privat bolig, og som nægter at efterkomme opfordring til at forlade det private

område.

Retmæssigheden i vagtfunktionærens handling vil blive bedømt ud fra de faktorer, der er nævnt ovenfor under Nødværge.

Straffelovens § 13, stk. 1 beskriver, hvornår handlinger foretaget i nødværge er straffri:

Handlingen skal have været nødvendig for at modstå, afværge et påbegyndt eller overhængende uretmæssigt angreb og handlingen skal have været forsvarlig ved ikke åbenbart at gå ud over, hvad der er forsvarligt henset til angrebets farlighed angriberens person og det angrebne retsgodes betydning.

Det, der angribes, kan være legeme, fast ejendom, løsøre, dyr, statens militære hemmeligheder eller andre væsentlige samfundsinteresser.

At angrebet skal være påbegyndt eller overhængende betyder, at man ikke kan udøve nødværge når angrebet ikke er nært forestående eller når angrebet er afsluttet. Man kan således ikke sætte strøm til plankeværket for at undgå indbrud og hævde, at man i en uvis fremtid forventer en tyv. Man kan heller ikke påberåbe sig nødværge, hvis man – efter at angrebet er afsluttet tildeler den, der har angrebet, et knytnæveslag.

Endvidere skal angrebet have været uretmæssigt. Det betyder, at en røver ikke kan påberåbe sig, at han har slået politiet i nødværge i forbindelse med en lovlig anholdelse. Om handlingen i nødværge har været forsvarlig vurderes ud fra angrebets farlighed fx. om der er anvendt kniv, pistol eller genstande, der fremtræder som farlige.

Magtanvendelse

Angriberens person skal også med i vurderingen: var det et barn, en voksen, en militær kampuddannet eller en senil svagelig ældre dame.

Endelig skal værdien af det, der angribes med i vurderingen. Jo større værdi desto større adgang til at påberåbe sig nødværge.

Kerneordet er med andre ord "proportionalitet" mellem det, der angribes og magtmidlet.

U 2003.1353 V *– En tiltalt blev frifundet for vold efter straffelovens § 245, stk. 1. Tiltalte havde givet FU et slag i ansigtet med en ølflaske, der blev knust ved slaget og derefter givet FU 2-3 knytnæveslag i ansigtet.*

Tiltalte blev dømt i byretten for vold. Byretten lagde til grund, at FU stod ca. 1 meter fra tiltalte med en kniv i hånden og at tiltalte opfattede situationen som om FU kunne finde på at bruge kniven mod ham. Det blev endvidere lagt til grund, at Q råbte op om kniven og at tiltalte gav FU et slag i hovedet med en ølflaske og umiddelbart herefter 2 knytnæveslag i ansigtet, men byretten fandt det ikke sandsynliggjort, at voldsudøvelsen var nødvendig for at afværge et uretmæssigt angreb. I landsretten blev sagen vurderet anderledes. Det blev lagt til grund, at tiltalte stod med ryggen til FU, der havde en kniv fremme, at Q råbte op om kniven til tiltalte og, at tiltalte vendte sig om og slog FU ca. samtidig med, at Q tog kniven fra FU og tiltalte blev herefter frifundet i medfør af straffelovens § 13, stk. 1.

Landsretten lagde således vægt på, tiltaltes stilling med kniven udgjorde et uretmæssigt påbegyndt eller overhængende angreb, og at slagene med flasken og knytnæveslagene var nødvendige for at modstå eller

afværge angrebet og, at tiltaltes reaktion ikke åbenbart gik ud over, hvad der var forsvarligt henset til angrebets farlighed, angriberen og retsgodet.

U 2001.1226 V *- En politiassistent (T) havde sammen med en kollega anholdt A og B for butikstyveri. A var indsat i patruljevognen og ilagt håndjern. Mens T som fører af patruljevognen ronderede i området, lykkedes det A at sparke ham i hovedet. T standsede bilen, steg ud og åbnede den ene af dørene til patruljevognens bagsæde, hvorfra A sparkede ud efter T eller sprællede med benene – uden at ramme. T tildelte herefter A, der fortsat var i håndjern, adskillige slag med sin politistav.*

Byrettens flertal fandt tiltalte skyldig i overtrædelse af straffelovens § 244, jf. § 154, og idømte ham hæfte i 20 dage betinget. To dommere udtalte: "selvom A forinden uretmæssigt havde angrebet T, findes T´s gentagne slag med politistaven under de ovenfor beskrevne omstændigheder, og henset til at det må lægges til grund, at T blev bedt om at standse sine slag, at have været unødvendige og åbenbart at være gået ud over det forsvarlige og T´s handlinger var derfor hverken straffri efter straffelovens § 13, stk. 1, 2 eller stk. 3.

En dommer fandt, at T´s handlinger havde været nødvendige for at afværge et påbegyndt eller overhængende uretmæssigt angreb, og handlingerne fandtes ikke at være gået ud over, hvad der i situationen var forsvarligt, herunder med henblik på at sikre A´s fortsatte tilstedeværelse. Denne dommer ville derfor frifinde T. Landsretten, der fandt tiltalte skyldig, fandt ikke grundlag for strafbortfald og forhøjede straffen fra hæfte i 20 dage betinget til fængsel i 40 dage. 4 dommere ville tiltræde byrettens afgørelse om, at der var

strafnedsættelsesgrunde, således at straffen blev gjort betinget. 2 dommere fandt ikke grundlag for at gøre straffen betinget.

U 1979.428 V *- En tyv (FU) stjal fra T´s udstilling 2 lysestager. Da T, der var forholdsvis lille, senere traf FU, der var høj og kraftig, i besiddelse af det stjålne, gav han ham flere slag med en medbragt kraftig træstok, indtil FU gav slip på lysestagerne.*

Byretten fandt T skyldig i vold og idømte ham 30 dages fængsel. Landsretten fandt, at T var berettiget til at anvende magt for at sætte sig i besiddelse af lysestagerne.

Landsretten fandt imidlertid, at den anvendte vold var gået ud over, hvad der efter § 13, stk. 1, kan anses for forsvarligt, og overskridelsen fandtes ikke at kunne anses for rimeligt begrundet i den ved angrebet fremkaldte skræk eller ophidselse jf. straffelovens § 13, stk. 2. T blev derfor fundet skyldig i vold.

Landsretten fandt, at der var grundlag for strafnedsættelse fordi FU på sin vis selv havde fremkaldt angrebet og straffen på hæfte i 20 dage blev gjort betinget.

Straffelovens § 13, stk. 2 behandler den situation, at en person overskrider

grænserne for lovlig nødværge:

U 2002.1913 Ø *- En butiksdetektiv (A) havde pågrebet en formodet butikstyv FU men det viste sig, at "butikstyven" havde betalt for sine varer. FU blev efterfølgende aggressiv og en centervagt (B) kom til stede. Da A og B ikke kunne pacificere FU fik de ham lagt ned, vredet armene om på ryggen og lagt ham i håndjern. 13-20 min. senere kom politiet.*

Magtanvendelse

Byretten fandt A og B skyldige i overtrædelse af straffelovens § 244 og § 261, stk. 1.

Landsretten tiltrådte, at A og B havde realiseret gerningsindholdet i de nævnte paragraffer men fandt, at A og B var straffri i medfør af § 13, stk. 2. Landsretten lagde vægt på, at det påhvilede A og B i kraft af deres stillinger som henholdsvis butiksdetektiv og centervagt at påse, at god ro og orden blev opretholdt, og de kunne derfor ikke blot trække sig tilbage, idet "de kunne forudse som sandsynligt, at FU ville fortsætte sin uacceptable, aggressive opførsel til gene og muligvis til fare for andre tilstedeværende".

På den anden side fandt landsretten, at det måtte "antages, at A og B, der begge har en vis uddannelse i håndtering af vanskelige kunder, og som var to personer over for FU, burde kunne pacificere FU og om nødvendigt tilbageholde FU, til han kunne overgives til politiet, med mindre indgribende midler end de anvendte.

Endelig udtaler landsretten, at " selvom både A og B i kraft af deres ansættelsesforhold burde kunne bevare overblikket også i tilfælde, hvor en kunde bliver aggressiv, findes det i den foreliggende situation, hvor det ikke har været muligt at motivere FU til frivilligt at forlade centret, at have været rimeligt begrundet i FU´s optræden, at de handlede som sket".

Straffelovens § 13, stk. 3, omhandler lovlig magtanvendelse i forbindelse med lovlig retshåndhævelse og forudsætter – i modsætning til stk. 1 – ikke et forudgående påbegyndt eller overhængende uretmæssigt angreb.

Magtanvendelse

For civile borgere er der en særlig hjemmel til at foretage anholdelse i retsplejelovens § 755, stk. 2.

Når det skal vurderes, om den magt, der er anvendt har været nødvendig, foretages vurderingen ud fra, hvilket retshåndhævelsesskridt, der er tale om. Hvis en drabsmand er stukket af fra fængslet og står på en altan og truer med at skyde tilfældigt forbipasserende er det berettiget at anvende tåregas, stav eller skydevåben for at få ham passiviseret, mens det samme ikke er tilfældet, hvis en person, der er dømt for butikstyveri og udeblevet fra udgang træffes i en lejlighed, hvor han forholder sig stille og roligt.

I medfør af straffelovens § 13 må man i værste fald slå ihjel, hvis det er nødvendigt for at redde eget eller andres liv.

Nødret

Straffelovens § 14

NØDRET er retten til i en nødsituation at afværge en *truende skade på person eller gods* ved foretagelse af en handling, der *normalt er strafbar* og lovovertrædelsen anses for at være af forholdsvis *underordnet betydning*. (Man ofrer et mindre retsgode for at redde et større.)

Betingelser, der skal være opfyldt for at nødretshandlingen er straffri:

- handlingen skal være *nødvendig*
- handlingen må ikke gå ud over det mindste middel, der kunne tjene til afværgelse

Eksempel på lovlig nødret: Et vidne opdager at der er ild i en juledekoration, man har glemt at slukke i en

forretning. Der er øjeblikkelig fare for, at ilden breder sig. Vidnet knuser en forretningsrude og når at slukke ilden, inden den breder sig til resten af forretningen.

Eksempel på ulovlig nødret: Læge overtrådte hastighedsbestemmelserne i bil for at nå frem til vagttjeneste på hospitalet. Da der ikke var akut lægemangel mente man ikke, der var tale om truende skade på person. (Ufr. 81.867 V).

Nødret er udtryk for, at "nød bryder alle love". Hvor man i straffelovens § 13 om nødvendigt må slå ihjel er det ikke tilfældet i relation til nødret, idet det fremgår af straffelovens § 14, at den lovovertrædelse, man har lov til at foretage skal være af "forholdsvis underordnet betydning". At berøve en person livet er aldrig af underordnet betydning.

Straffelovens § 14 kræver ikke – som straffelovens § 13 at der er tale om et påbegyndt eller overhængende uretmæssigt eller, at den nødværgehandling, man foretager, som ellers ville være strafbar – retter sig mod en person. Det kan for eksempel være berettiget at stjæle en bil for at køre en alvorligt syg person på hospitalet.

Også nødværge vurderes efter princippet "set i bakspejlet" i relation til om handlingen er straffri eller skal straffes.

Betingelserne for at handlingen er straffri efter straffelovens § 14 er:

1. at handlingen er nødvendig for at
2. afværge
3. truende skade
4. på person eller gods og

5. at handlingen er af forholdsvis underordnet betydning.

U 2002.2558 Ø *- En 52-årig mand (T), der 8 gange tidligere var dømt for kørsel uden kørekort var på ny sigtet for overtrædelse af færdselsloven for at have kørt uden kørekort. Manden påstod frifindelse under henvisning til straffelovens § 14, idet det blev gjort gældende, at hans hustru, der havde kørt bilen, og som kort forinden havde været indlagt med en blodforgiftning, var blevet dårlig.*

Byretten idømte T fængsel i 60 dage, idet situationen ikke var omfattet af straffelovens § 14.

Landsretten stadfæstede byrettens dom men nedsatte straffen til fængsel i 30 dage.

U 1981.867 V *- En læge, ansat på hjerteafdelingen ved sygehuset i Odense sov over sig. På vej på arbejde kørte han 119 km/t, hvor højeste tilladte hastighed var 110 km/t. Under straffesagen gjorde han gældende, at han ikke kunne forvente, at en kollega kunne overtage vagten til han nåede frem.*

Byretten fandt, at T var skyldig og lagde ved afgørelsen vægt på, at han var ansat på et stort hospital, hvor der var flere læger.

Landsretten stadfæstede dommen.

Visitation

Vagtfunktionærer og andre borgere må ikke visitere en anholdt person. Det er politiets opgave.

Vagtfunktionæren må dog undtagelsesvis foretage en såkaldt **sikkerhedsvisitation**. Heri ligger, at

vagtfunktionæren må fratage den anholdte våben og andre genstande, der kan være til fare for vagtfunktionæren eller andre. Også koster fra tyveri, der **bæres synligt**, kan fratages den anholdte. Det samme gælder væsentligt bevismateriale, f.eks. indbrudsværktøj, graffitiudstyr, bilnøgler o.a., som er umiddelbart tilgængeligt for vagtfunktionæren, og som kan sikres uden egentlig kropsvisitation.

Vagtfunktionæren (private) må således ikke visitere (bevisvisitere) anholdtes lommer mv. fx en medbragt taske for at lede efter koster. Koster er de genstande anholdte har stjålet eller genstande, der kan bruges som bevis i sagen mod ham - fx opbrudsværktøj, sms beskeder eller telefonnumre på medgerningsmænd fra hans mobiltelefon mv.

Reglerne om visitation af anholdte personer findes i retsplejeloven. Se afsnittet Legemsindgreb.

Virksomhedsvisitation

Noget andet er den visitation, som vagtfunktio-nærer foretager i forbindelse med ind- og udgangs-kontrol på en virksomhed. Retsgrundlaget for en sådan visitation er en aftale mellem virksomhedsledelsen, medarbejdere, leverandører og andre som betingelse for adgang til virksomheden.

På samme måde kan vagtfunktionærer foretage visitation af beklædning, tasker og andet af besøgende til forlystelsessteder, idrætsanlæg og lign. – Ingen kan tvinges til at lade sig visitere, men visitation kan gøres til en betingelse for adgang.

Magtanvendelse

Håndjern

Håndjern er ikke omfattet af Våbenloven, hvorfor det ikke er ulovligt for vagtfunktionæren at anvende disse hjælpemidler.

Vagtfirmaernes politik med hensyn til disse midler er forskellig. Det er vigtigt for vagtfunktionæren at kende og følge sit firmas regler, da han ellers kan bringe sit ansættelsesforhold i fare.

Retsplejeloven § 758

Lovligheden i anvendelsen af håndjern bedømmes ud fra Retsplejelovens bestemmelse i § 758, hvorefter anholdelse skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader. Det fremgår endvidere, at den anholdte ikke undergivet andre indskrænkninger i sin frihed, end anholdelsens øjemed og ordenshensyn nødvendiggør.

Der er i hvert enkelt tilfælde tale om en konkret vurdering af, om anvendelsen af håndjern eller strips er nødvendig og forsvarlig, som beskrevet ovenfor under Nødværge.

Hunde

Vagtfunktionærens forsvarshund kan være et væsentligt bidrag til vagtfunktionærens egen sikkerhed.

Hunden skal føres i kort snor og være trænet til at adlyde sin fører.

Forsvarshunde må kun bruges til at forsvare vagtfunktionæren eller andre mod overgreb, hvis det er nødvendigt og forsvarligt at anvende hunden, dvs. hvis mildere former for magtanvendelse ikke er nok.

Magtanvendelse

Hunde må ikke anvendes til at foretage anholdelse eller hindre flugt.

Etik

Citat; ”Etik er noget, man kan blive klogere på ved at diskutere med andre”

Citatet er hentet fra Det Etiske Råd, der i artikler belyser emnet. Se uddrag fra artikelserien sidst i dette kapitel.

Etik og moral er begreber vagtfunktionæren altid skal have med i sine overvejelser, når han eller hun udfører sit hverv. Som nævnt i indledningen forventer samfundet, kunderne og vagtfunktionæren (hans eller hendes kolleger), at opgaven løses forsvarligt og dermed også etisk korrekt. Hvad vil det sige at handle etisk korrekt? Det er selvfølgelig ikke altid muligt at sætte op som rigtig eller forkert. Her kan ovenstående citat hjælpe, fordi man kan blive klogere på sine egne handlinger ved at diskutere disse med sin kollega. Det er vigtigt at overveje og diskutere de etiske problemstillinger vagtgerningen indeholder – både i forbindelse med uddannelse (og efteruddannelse) samt ved udførelse af hvervet.

Handlede jeg overilet og var det nødvendigt at pigen på 13 år, der havde stjålet blusen skulle sidde grædende i et koldt baglokale eller burde jeg have tilbudt et lyst og opvarmet lokale i stedet.

Etik optræder i stort som i småt. Der er bare det ved det, at etiske dilemmaer altid fylder mest i de store sager – det siger sig selv. Små etiske dilemmaer kan imidlertid vokse sig store og kan være problematiske når forkerte eller mindre betydende handlinger bliver en slags sandhed, der herved for den uerfarne elev på vagtlæreruddannelsen

eller den nyansatte kollega i et vagtfirma, får et forkert etisk ståsted eller holdepunkt.

Etik på flere niveauer.

Nogle mennesker går gennem livet uden at støde på nævneværdige problemer eller etiske udfordringer af betydning. Det gælder også for vagtfunktionærer – nogle forvalter jobbet helt uden problemer eller gnidninger medens andre har en mere besværlig og konfliktfyldt arbejdsdag. Det kan selvfølgelig skyldes, at den pågældende er rigtig god til konflikthåndtering eller måske bare har et job, hvor han eller hun ikke bliver stillet overfor dilemmaer af nævneværdig karakter. Sådan er det også for politifolk. Hundeføreren, der hele tiden er i front eller patruljebetjente i nattelivet er stillet over for flere dilemmaer end politimanden, der analyserer fingeraftryk på et kontor. Vagtfunktionæren skal have dette med i sine refleksioner over sin vagt – ”er jeg dørmanden på et diskotek, der skal fordele sol og vind ligeligt”, eller er jeg vagtfunktionær med nattevagt på en fabrik uden nævneværdig publikums kontakt.

Der kan opstilles utallige situationer eller dilemmaer, men jeg vil i stedet opfordre til – hver dag – eller når dilemmaer opstår, at diskutere åbent og fordomsfrit. Det er den eneste rigtige løsning på, at opgaverne bliver løst på den bedste måde – både for vagtfunktionæren (og hans familie), for kunderne og for samfundets bedste.

Følgende artikel er hentet på Det Etiske Råds hjemmeside:

”Hvad er etik?”

Etik

"Etik drejer sig om, hvad vi bør gøre som enkeltindivider og som samfund. Etik er altså styrende for en del af vores handlinger. Derfor kan det måske umiddelbart undre, at de fleste formentlig ikke har tænkt nærmere over, hvad etik er. Faktisk kan man måske sige, at vi først og fremmest bliver opmærksomme på etik, når vi er i tvivl om, hvad der er rigtigst at gøre. Det er netop derfor, at der er behov for at diskutere etikken i forbindelse med teknologier, der er så nye, at vi endnu ikke har fundet ud af, hvad vi skal mene om dem

Inden for den normative etik er man optaget af at finde frem til, hvordan vi bør handle. Her er der flere forskellige retninger hvilket vil sige, at der ikke er enighed om, hvilke etiske principper der er de rigtige – eller om etik i det hele taget er et spørgsmål om at opstille generelle principper for den rigtige handling. Det lægger nogle grupper af filosoffer vægt på, mens andre i stedet undersøger de etiske fænomener som de opstår i de sammenhænge, som vi indgår i og lader etikken vokse ud af den.

Én ting kan alle, der beskæftiger sig med spørgsmålet, dog blive enige om. Når man handler etisk, sætter man ikke sig selv fuldstændigt i centrum. Man tager hensyn til andre ved at lade deres interesser tælle næsten lige så meget som ens egne".

Anmelder og vidne

Vagtfunktionæren vil kunne komme ud for at skulle foretage en anmeldelse eller være vidne, både overfor politiet og i retten.

Anmeldelse

I Retsplejeloven bestemmes, at strafbare forhold anmeldes til politiet.

Man kan anmelde strafbart eller formentligt strafbart forhold til politiet, selvom man som privat borger ikke kan bevise eller sandsynliggøre, at der er begået eller forsøges begået et strafbart forhold.

Mistanke

Hvis man har en rimelig mistanke eller formodning om, at nogen, også en ukendt, har begået eller vil begå et strafbart forhold, kan man roligt henvende sig til politiet.

Politiet kan afvise en indgivet anmeldelse, hvis der ikke findes grundlag for at indlede efterforskning.

Anmelderen rammes ikke af et strafansvar eller erstatningsansvar, hvis det ved politiets undersøgelser viser sig, at der alligevel ikke forelå strafbart forhold, medmindre der foreligger en bevidst falsk anmeldelse.

Falsk Anmeldelse

Det er naturligvis forbudt at indgive falsk anmeldelse.

Straffeloven § 165

Anmelder og vidne

Straffelovens § 165 bestemmer, at den, der til offentlig myndighed anmelder en strafbar handling, der ikke er begået, såvel som den, der til en myndighed indgiver falske klagemål, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

En falsk anmeldelse er således en anmeldelse om et forhold, som man ved ikke er begået. Et eksempel herpå kan være, at en tabt genstand anmeldes stjålet, selvom man ved, at den ikke er stjålet, men tabt i havnen.

Et andet eksempel på falsk anmeldelse er, at anmelde en person som gerningsmand til et røveri, selvom man positivt ved, at han ikke er gerningsmanden.

Her træder Straffelovens § 164 i kraft, idet den, der afgiver urigtige oplysninger til offentlig myndighed med forsæt til, at en uskyldig derved bliver sigtet, dømt eller undergivet strafferetlig retsfølge for et strafbart forhold, straffes med fængsel helt op til 6 år.

På samme måde straffes den, der tilintetgør, forvansker eller bortskaffer bevis eller tilvejebringer falsk bevis (”planter beviser”) med forsæt til, at nogen derved sigtes eller dømmes for et strafbart forhold.

Hvordan anmelde?

Ingen formkrav

Der er ingen krav til den form, hvorunder anmeldelser kan ske. Det kan gøres ved personlig henvendelse til politiet eller skriftligt, telefonisk eller ved mail.

Politiet kan også reagere på anonyme henvendelser. Men hvis politiet ved eller har mulighed for at få oplyst, hvem anmelderen er, er det en for undersøgelsen så væsentlig

oplysning, at anonymitet ikke er mulig.

Det tjener også til at forebygge falske anmeldelser, at det klart fremgår, hvem anmelderen er. Oplysning om, hvem der er anmelder, er i mange tilfælde også af betydning for sigtedes forsvar.

En anmeldelse er ikke betingelsen for, at politiet kan træde i aktion.

I Retsplejelovens § 742, stk. 2 bestemmes, at politiet iværksætter efter anmeldelse eller af egen drift efterforskning, når der er rimelig formodning om, at et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige, er begået.

Anmeldelsespligt

Bortset fra nogle særlige tilfælde er der ikke anmeldelsespligt overfor politiet for private borgere, og det gælder principielt også vagtfunktionæren.

En borger, der overværer et overfald eller et røveri, har således ikke juridisk pligt til at anmelde.

Noget andet er, at han som en god borger føler en moralsk forpligtelse til at anmelde sine iagttagelser til politiet.

For vagtfunktionæren gør der sig ydermere det forhold gældende, at han er forpligtet overfor de instrukser og retningslinjer, han modtager fra sin arbejdsgiver. Manglende efterlevelse af instrukser og retningslinjer, herunder også om anmeldelse til politiet kan medføre, at vagtfunktionæren mister sit job.

Det ligger også i hele ideen med privat vagtvirksomhed,

at man forventer, at vagtfunktionæren er en opmærksom iagttager, der ikke tøver med at underrette politiet, når han konstaterer strafbart forhold.

Særlig anmeldelsespligt

I visse tilfælde har man dog pligt til at anmelde. Fælles for de nedenfor anførte bestemmelser er, at de nok sjældent bruges, men de er der altså.

Den, der ved, at der tilsigtes en grov forbrydelse mod statens sikkerhed og de øverste statsmyndigheder eller en forbrydelse, der medfører fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier, og som ikke gør, hvad der står i hans magt, for at forebygge forbrydelsen eller dens følger, om fornødent ved anmeldelse til øvrigheden (politiet), straffes med fængsel.

Hvis man har oplysninger, som bestemt tyder på, at en uskyldig er sigtet eller dømt for en forbrydelse, som han ikke har begået (justitsmord) og undlader at give disse oplysninger til myndighederne, kan man ligeledes straffes med bøde og fængsel.

Med bøde eller fængsel straffes den, som uden særlig fare eller opofrelse for sig selv eller andre, undlader gennem anmeldelse eller på anden måde efter evne søger at afværge brand, sprængning, spredning af farlige luftarter, oversvømmelse, søskade, jernbaneulykke eller lignende ulykke, der medfører fare for menneskeliv.

Med bøde eller fængsel straffes den, som uden særlig fare eller opofrelse for sig selv eller andre undlader efter evne at hjælpe nogen, der er i øjensynlig livsfare, eller at træffe foranstaltninger til at redde en tilsyneladende livløs eller personer, ramt af skibsbrud eller anden tilsvarende

ulykke.

Der er ikke pligt til at anmelde til politiet, men der er pligt til at tilkalde hjælp, f.eks. over 112.

Færdselsloven

Hvis der ved et færdselsuheld er sket skade på personer, ejendom eller ting, eller hvis signaler eller afmærkning er beskadiget, skal man underrette politiet. Det fremgår af Færdselsloven.

Ligeledes i Færdselsloven bestemmes, at restaurationens vært eller personale skal melde til politiet, hvis en person vil køre spirituskørsel.

Beredskabsloven

Af Beredskabsloven fremgår, at man ved brand skal alarmere dem, der er udsat for fare, alarmere brandvæsenet og i øvrigt gøre, hvad man kan for at afværge eller dæmpe branden.

Vidne

Et vidne er en person, der i retten mundtligt giver forklaring i en sag, hvori han ikke selv er part (civil sag), sigtet eller tiltalt for et strafbart forhold.

Et vidne i en straffesag har som regel afgivet forklaring til en politirapport, før vidneforklaringen afgives i retten.

Retsplejeloven § 750

Forklaring til politiet som vidne kaldes også en vidneforklaring, men der er alene vidnepligt i retten.

Som der står i retsplejelovens § 750 kan politiet foretage afhøringer, men kan ikke pålægge nogen at afgive

forklaring, og der må ikke udøves tvang for at få nogen til at udtale sig.

Politiet skal underrette den afhørte om, at han ikke har pligt til at udtale sig, og det skal fremgå af politirapporten.

Vidnepligt

Retsplejelovens § 168: enhver har med de i loven fastsatte undtagelser pligt til at afgive forklaring i retten som vidne.

At der foreligger en pligt betyder, at man kan straffes eller rammes af tvangsforanstaltninger f.eks. afhentning af politiet, hvis man ikke opfylder sin vidnepligt, f.eks. ved at udeblive eller ved at vægre sig mod at give forklaring.

Undtagelser fra vidnepligten

Udtrykket ”enhver” betyder, at vidnepligten er generel og meget svær at blive fritaget for.

Der er imidlertid en række undtagelse, der bl.a. tjener til at beskytte den professionelle tavshedspligt. Præster, læger og advokater kan som hovedregel således ikke afkræves vidneforklaring om det, som er kommet til deres kundskab ved udførelsen af deres virksomhed.

Pressen er også i visse situationer fritaget for vidnepligt, idet det som hovedregel ikke kan pålægges pressefolk at oplyse, hvem deres kilder er.

De generelle vidnefritagelsesgrunde fremgår af Retsplejelovens § 171.

Det bestemmes her, at en parts nærmeste ikke har pligt til

at afgive forklaring som vidne. Det betyder, at man ikke har pligt til at vidne mod nære familiemedlemmer så som ægtefæller og samlevere, eller børn og forældre.

Det bestemmes også, at man ikke har pligt til at vidne, såfremt det må antages, at vidneforklaringen vil udsætte vidnet eller hans nærmeste for straf eller tab af velfærd.

Man har altså ikke pligt til at vidne mod sig selv. Det betyder også, at man som sigtet i en straffesag ikke har pligt til at udtale sig.

At være vidne

Vidneforklaring afgives som hovedregel for den ret ved hvilken, sagen behandles.

Retsplejeloven åbner dog mulighed for, at et vidne kan afgive forklaring via telekommunikation med eller uden billede. Det må påregnes at blive mere udbredt i de kommende år.

Som vidne får man en vidneindkaldelse til retten. Udover oplysning om tid og sted for afgivelse af vidneforklaring oplyses også "indkaldelsens øjemed", dvs. hvilken sag det drejer sig om.

I vidneindkaldelsen oplyses også, hvilket varsel vidnet har krav på, og det oplyses, hvad der er eller vil være konsekvenserne af at udeblive.

Udeblivelse kan betyde en bøde, og kan også indebære, at vidnet afhentes af politiet og eventuelt bliver sat i forvaring til det næste retsmøde i sagen.

Som det ses, betragtes udeblivelse fra retten som vidne som en meget alvorlig sag. – Et vidne kan ikke udeblive

fra retten, selvom man mener sig berettiget til, ud fra vidnefritagelsesgrundene, at nægte at afgive forklaring i sagen.

Et vidne skal i muligt omfang opfriske sin hukommelse, hvilket betyder, at han skal gennemse sine notater og rapporter og andre optegnelser. Dette kan være særligt nødvendigt, når man erindrer, at der godt kan gå flere måneder mellem hændelsen og vidneforklaringen.

Skriv notater

Da en vagtfunktionær let bliver involveret i sager, der ender i retten, hvor han skal optræde som vidne, er det vigtigt, at vagtfunktionæren gør gode og fyldige notater, så snart som muligt efter en hændelse, som han kan formode vil få videreækkende følger.

I retten

Inden vidnet afhøres i retten, skal retten forvisse sig om, at intet er til hinder for vidneforklaringens afgivelse, altså kontrollere, at der ikke foreligger vidnefritagelsesgrunde.

Retten skal også alvorligt formane vidnet til at tale sandhed og vil gøre vidnet bekendt med strafan-svaret for at afgive falsk forklaring.

Hvert vidne afhøres for sig, og et vidne må som hovedregel ikke påhøre forklaring fra andre vidner indne han selv skal afgive forklaring.

Et vidne afhøres først af den part, herunder anklagemyndigheden, som har begæret vidnet ført som vidne. Herefter har modparten adgang til at afhøre vidnet. Også dommeren kan i fornødent omfang stille spørgsmål til vidnet.

Anmelder og vidne

Vidneforklaringen vil blive protokolleret efter dommerens diktat, og vidnet vil blive opfordret til at høre godt efter og komme med indsigelser, hvis vidnet ikke er enig i protokollatet.

Vidnet skal forblive i eller ved retten (venteværelset), indtil retsmødet er afsluttet, eller han af dommeren udtrykkeligt har fået lov til at gå.

Beskyttelse af vidner

Mange føler ubehag ved at vidne, og nogle er direkte bange for det.

Ubehaget er for så vidt forståeligt, hvis man ikke er vant til at optræde i en retssal.

Frygten er i næsten alle tilfælde ubegrundet.

Det må betragtes som en professionel opgave for en vagtfunktionær at afgive vidneforklaring. Er man som vidne utryg ved at skulle afgive vidneforkla-ring, bør man henvende sig til politiet for med dem at drøfte problemet og om nødvendigt få truffet en række mulige beskyttelsesforanstaltninger.

Der lægges i retssystemet stor vægt på, at vidner kan føle sig så trygge som muligt, og dermed åbent og ærligt fortæller, hvad de har set og hørt.

Retsmøder er som hovedregel offentlige, d.v.s. at de foregår for åbne døre, og det står offentligheden frit for at overvære retsmøder for åbne døre. Offentligheden betyder i denne sammenhæng ikke mindst pressen.

Retten kan imidlertid også af hensyn til et vidnes sikkerhed og tryghed lukke dørene, nedlægge

navneforbud, bestemme at tiltalte skal forlade retslokalet under afgivelse af vidneforklaringen og bestemme, at et vidnes navn og adresse ikke må oplyses.

Hvis tiltalte bliver sendt udenfor, vil han i nogle tilfælde lytte med fra et sidelokale. Ellers vil tiltalte, når han igen kommer i retslokalet, af dommeren blive underrettet om, hvad vidnet har forklaret.

Overfald eller trusler mod vidner betragtes som meget alvorlige forbrydelser, da det er udtryk for et angreb på centrale forhold i retssystemet.

Trusler mod vidner

Straffelovens § 123: Den, som med trussel om vold forulemper, eller som med vold, ulovlig tvang, trusler eller på anden måde begår en strafbar handling mod en person, dennes nærmeste eller andre med tilknytning til denne i anledning af personens forventede eller allerede afgivne forklaring til politiet eller i retten, straffes med bøde eller fængsel indtil 8 år.

Det er med andre ord meget strafbart at true eller forsøge at true nogen til ikke at anmelde en forbrydelse eller afgive forklaring til politiet og i retten. Det bliver ekstra strafbart, hvis truslerne virkeliggøres i voldshandlinger og andre lignende forbrydelser.

Folk, der overfalder eller truer vidner, bliver hyppigt varetægtsfængslet.

Falsk forklaring

Det er strafbart at lyve i retten.

Straffelovens § 158 bestemmer, at den, som afgiver falsk forklaring for retten, straffes med fængsel indtil 4 år.

Anmelder og vidne

Også grov uagtsomhed i forbindelse med afgivelse af vidneforklaring, straffes med bøde eller fængsel – op til 4 måneder.

Lov om våben og eksplosiv-stoffer – våbenloven og Lov om knive og blankvåben m.v.

Lov om våben og eksplosiv-stoffer – våbenloven og Lov om knive og blankvåben m.v.

Lov om våben og eksplosivstoffer benævnes ofte blot Våbenloven

I denne lov er reguleret import, eksport og anden handel samt fremstilling og besiddelse af våben, ammunition og sprængstoffer af enhver art.

Området administreres overordnet af Justitsministeriets våbenlovskontor. Kontrollen med loven varetages af politiet og er en væsentlig politiopgave.

De fleste af Våbenlovens bestemmelser ligger udenfor vagtfunktionærens naturlige arbejdsområde.

Men Våbenloven rummer også bestemmelser af stor praktisk betydning for vagtfunktionæren, især når han arbejder som dørmand eller med andre former for adgangskontrol eller områdebeskyttelse eller med personbeskyttelsesopgaver.

Våben er som hovedregel forbudt – især på offentligt område.

Lovens hovedregel er, at det er forbudt at bære våben, herunder knive på offentlige steder, medmindre det har et anerkendelsesværdigt formål.

Våbentilladelse

Det er også lovens hovedregel, at det er forbudt at

besidde skydevåben medmindre, der foreligger en særlig tilladelse f.eks. til jægere og medlemmer af skytteforeninger.

Politifolk og militært personel i tjeneste er ifølge sagens natur ikke omfattet af reglen. I fritiden gælder de normale regler.

Det er forbudt – også på privat område – at erhverve, besidde, bære eller anvende en lang række våbentyper uden tilladelse fra politiet. – Sådanne tilladelser kan undtagelsesvis gives, bl.a. til våbensamlere.

Disse våbentyper er enhver form for skarp- og spidsvåben.

Omfattet er også slag- og stødvåben, herunder knojern, totenschlægere, gummiknipler og lignende.

Laservåben, tåregas, peberspray og andre spraydåser til forsvarsbrug er ligeledes forbudt.

Knive på offentlige steder

Lov om knive og blankvåben m.v.

Af særlig betydning for vagtfunktionæren er bestemmelsen i knivlovens § 1:

” § 1. Knive og blankvåben m.v. må ikke bæres eller besiddes på offentligt tilgængelige steder, uddannelsessteder, i ungdomsklubber, fritidsordninger og lign., medmindre det sker som led i erhvervsudøvelse eller til brug ved jagt, lystfiskeri eller sportsudøvelse eller har et andet lignende anerkendelsesværdigt formål ”.

Lov om våben og eksplosiv-stoffer – våbenloven og Lov om knive og blankvåben m.v.

Ved offentligt tilgængelige steder forstås steder, hvor der er almindelig færdsel og adgang, herunder veje, parker, offentlige transportmidler, restaurationer, diskoteker, forlystelsessteder og lignende, offentlige kontorer, butikker og butiks-centre.

"Anerkendelsesværdigt formål" betyder, at kniven har et anerkendelsesværdigt formål i forbindelse med erhverv eller visse former for fritidsaktiviteter, hvor kniven er et nødvendigt værktøj.

Kokken, som på arbejde med god grund bærer en stor, skarp og spids køkkenkniv i bæltet, kan ikke lovligt tage denne kniv med på et værtshus eller diskotek, når han er færdig med sit arbejde.

Hvis kniven er over 12 cm i klingestørrelse eller hvis den er en særlig type (f.eks. springkniv, butterfly, faldkniv, kasteknive, kårdestok etc.) er den fortsat forbudt i det offentlige område. En kniv med klinge over 12 cm er dog tilladt, hvor de almindeligt anvendes som værktøj i erhverv eller til brug for jagt, fiskeri eller sportsdykning. Men en spejder må ikke bære en en sådan kniv på offentligt område.

En bartender på en fortovsbod fik bøde for overtrædelse af våbenloven, fordi han havde en springkniv på 4 cm, som han brugte til at åbne papemballage - hans ven der stod og drak kaffe samme sted havde en isoleringskniv på ca. 45 cm - han var elektriker og havde en kort pause og blev ikke tiltalt.

Bemærk at forbuddet gælder besiddelse, og det omfatter også, at man har en forbudt kniv liggende i bilen på et

Lov om våben og eksplosiv-stoffer – våbenloven og Lov om knive og blankvåben m.v.

offentligt område, medmindre det sker som led i en direkte transport.

Straf

Efter de senere års skærpelser af våbenlovgivningen og myndighedernes kurs overfor især våben på offentligt område er der strenge straffe i form af store bøder og fængsel i op til 2 år.

Denne straframme betyder, at der kan varetægtsfængsles i våbenlovssager.

De ulovlige genstande vil blive konfiskeret.

Lov om TV-overvågning

Ved en lovændring i sommeren 2007 blev Lov om forbud mod TV-overvågning ændret til Lov om TV-overvågning.

Denne ændring allerede af lovens navn viser, at der er forståelse for nødvendigheden af TV-overvågning, også udført af private, som led i kriminalitetsbekæmpelse. Det er samtidig udtryk for forståelse for, at TV-overvågning i Danmark som i andre lande er et fænomen, der vinder stadig større udbredelse, fordi der kan påvises en række positive virkninger.

Lovgiverne er imidlertid stadig opmærksomme på de muligheder for misbrug, der ligger i TV-overvågning. TV-overvågning giver mange muligheder for krænkelse af privatlivets fred. Det er derfor nødvendigt, at brugerne af TV-overvågning er sig deres ansvar bevist og især iagttager to hovedregler:

Nødvendigt af hensyn til kriminalitetsbekæmpelse.

TV-overvågning skal alene installeres og anvendes, når det er klart nødvendigt af hensyn til kriminalitetsbekæmpelse.

Lovændringen giver mulighed for betydelig udvidelse af anvendelsen af TV-overvågning. Der skal ikke søges tilladelse eller ske underretning til offentlig myndighed, når der etableres TV-overvågning. Det er installatørens og brugernes (anlægsejerens) ansvar, at det sker i overensstemmelse med loven, og er klart nødvendiggjort af hensyn til kriminalitetsbekæmpelse. Det betyder, at

Lov om TV-overvågning

man forinden skal have gjort sig klart, hvilken kriminalitet man ønsker at beskytte sig imod, ligesom man skal have gjort sig forestillinger om, hvad man mener at kunne opnå i denne henseende ved TV-overvågning.

Disse overvejelser kan blive af væsentlig betydning, hvis der klages over TV-overvågning – til Datatilsynet eller politiet.

Eksempel 1: Efter gentagne indbrud vil en familie for at få billeder af tyvene sætte kameraer op i haven og i indkørslen til deres parcelhus.

Tv-overvågningen er lovlig, da der ikke er tale om områder, som benyttes til almindelig færdsel.

Kameraerne skal sættes op, så de ikke filmer uden for grunden, f.eks. fortovet. Familiens opbevaring af optagelserne er undtaget fra persondatalovens regler.

Eksempel 2: En tankstation foretager tv-overvågning af pladsen omkring benzin standerne. Dette er markeret ved tydelig skiltning.

Der er tale om tv-overvågning. Tv-overvågningen er lovlig. Person datalovens regler om opbevaring og sletning af optagelserne skal overholdes.

Eksempel 3: En privat virksomhed har en gratis p-plads, som benyttes af virksomhedens ansatte og kunder mv. Virksomheden ønsker at tv-overvåge p-pladsen for at forebygge hærværk mod de parkerede biler.

Lov om TV-overvågning

Tv-overvågningen vil være ulovlig, da p-pladsen benyttes til almindelig færdsel og ikke er omfattet af undtagelsen vedrørende tankstationer, fabriksområder og lignende.

Eksempel 4: En guldsmedeforretning på byens torv har tidligere været udsat for rambuktyverier. Guldsmeden ønsker derfor at tv-overvåge sin indgang og sin facade samt en del af pladsen en kort afstand fra forretningen for at få billeder af de involverede tyve og biler .

Tv-overvågningen er lovlig, hvis den er klart nødvendig af hensyn til kriminalitets bekæmpelse. Der skal oplyses om tv-overvågningen ved skiltning eller på anden tydelig måde.

Eksempel 5:En butik foretager tv-overvågning med det formål at forebygge tyveri og røveri samt at opnå større sikkerhed for de ansatte, der er orienteret om overvågningen. Ved en konkret lejlighed tv-overvåger en leder i 30-45 minutter en ansats almindelige adfærd og påtaler på grundlag heraf, at den ansatte sminker sig i butikken.

I en sag, der svarer til det beskrevne eksempel, fandt Arbejdsretten, at overvågningen af den ansattes almindelige adfærd var krænkende og dermed udgjorde en overtrædelse af de faglige organisationers aftale om kontrolforanstaltninger, og pålagde arbejdsgiveren at betale en bod på 50.000 kr. til den ansattes fagforening.

I samme sag fandt Sø- og Handelsretten, at overvågningen af den ansattes adfærd ikke var arbejdsmæssigt eller sikkerhedsmæssigt begrundet og indebar, at der blev indsamlet oplysninger til et andet

formål, end den ansatte var bekendt med. Overvågningen var derfor i strid med persondatalovens regler om god databehandlingsskik og indsamling af oplysninger til udtrykkeligt angivne og saglige formål. Da den ansatte havde været udsat for en længerevarende overvågning uden saglig begrundelse, som efter sin art i høj grad var krænkende, pålagde retten arbejdsgiveren at betale en godtgørelse for tort på 25.000 kr. til den ansatte.

Saglighed i behandlingen

I Persondataloven er der et krav om saglighed ved behandling af personoplysninger.

Billeder og lydoptagelser med personer, som man kan genkende, er personoplysninger.

Dette krav om saglighed er vigtigt at iagttage, når det gælder TV-overvågning.

Det betyder, at man kun må kigge på billederne og anvende billederne sagligt velbegrundet som led i kriminalitetsforebyggelse og kriminalitetsbekæmpelse.

Det betyder på den anden side, at det er forbudt at lade personer uden et klart sagligt behov få adgang til optagelserne, som heller ikke må anvendes til underholdning eller tilfredsstillelse af almindelig nysgerrighed.

Uberettiget videregivelse til uvedkommende af, hvad man har set på TV-overvågningen f.eks. som vagtfunktionær, er et alvorligt brud på tavsheds-pligten.

Hvad er TV-overvågning?

Ved TV-overvågning forstås vedvarende eller regelmæssigt gentagen personovervågning ved hjælp af

fjernbetjent eller automatisk virkende Tv-kamera, fotografiapparat eller lignende apparat.

Lovens regler om TV-overvågning finder tilsvarende anvendelse på opsætning af sådant apparat med henblik på overvågning.

Hvem må overvåge?

Lovens udgangspunkt er fortsat, at private ikke må foretage TV-overvågning af gade, vej, plads eller lignende område, der benyttes til offentlig færdsel.

Herfra gælder imidlertid en række væsentlige undtagelser i lovens § 2, der siger, at ovennævnte regel i § 1 ikke gælder

1. Tankstationer, fabriksområder, overdækkede butikscentre og lignende områder, på hvilke der drives erhvervsvirksomhed, såfremt overvågningen foretages af den, der har rådighed over området.
2. TV-overvågning af pengeautomater, valutavekselautomater eller pengetransportbiler, såfremt overvågningen foretages af den, der har rådighed over automaten eller køretøjet, og såfremt TV-overvågningen er indrettet således, at den alene er rettet mod personer, som befinder sig i umiddelbar nærhed af automaten eller køretøjet.
3. TV-overvågning, der foretages af pengeinstitutter, spillekasinoer, hotel- og restaurationsvirksomheder samt butikscentre og butikker, hvorfra der foregår detailsalg, af
   a. egne indgange og facader samt
   b. arealer, som ligger i direkte tilknytning til egne indgange og facader, og som naturligt anvendes eller kan anvendes som adgangs- eller flugtveje i

forhold til egne indgange, når overvågningen er klart nødvendig af hensyn til kriminalitetsbekæmpelse.

4. TV-overvågning, der ikke er forbundet med optagelse af billeder på videobånd, film eller lignende, når den foretages som overvågning af egne indgange, facader, indhegninger eller lignende.

Skiltning

Private, der foretager TV-overvågning af steder og lokaler, hvortil der er almindelig adgang, jf. ovenfor, skal ved skiltning eller på anden tydelig måde, give oplysning herom. Dette gælder dog ikke pengetransportbiler eller de tilfælde, hvor TV-overvågning som nævnt i § 2, stk. 4 alene foregår som observation uden optagelse af billeder.

Lov om TV-overvågning § 2 stk. 4

Skiltningspligten omfatter også offentlige myndigheder, der foretager TV-overvågning af steder og lokaler, hvortil der er almindelig adgang.

Der er også skiltningspligt, hvis nogen – myndigheder eller private – foretager TV-overvågning af arbejdspladser.

TV-overvågning, foretaget af politiet, kriminalforsorgen eller med henblik på beskyttelse af militære anlæg er undtaget fra skiltningspligten.

Optagelserne

Optagelserne må højest opbevares i 30 dage, medmindre længere opbevaring er aftalt med politiet ud fra konkrete efterforskningshensyn.

Lov om TV-overvågning

Det er en saglig anvendelse at overlade politiet optagelser som led i kriminalitetsbekæmpelse.

Optagelserne skal opbevares sikkert, så uvedkommende ikke kan komme til dem.

Datatilsynet har kompetence til at foretage inspektioner stikprøvevis af privates opbevaring og behandling af personoplysninger i forbindelse med TV-overvågning.

Det er anlæggets ejer, der har ansvaret for, at TV-overvågningen foregår lovligt, og at optagelserne behandles lovligt.

Straf

Overtrædelse straffes med bøder, der også kan pålægges virksomheden.

Lov om etnisk ligebehandling

Lov om etnisk ligebehandling har især betydning for vagtfunktionæren, der udfører adgangskontrol eller dørmandsvirksomhed.

Den vil også være af betydning for vagtfunktio-næren, der som led i sit arbejde skal bortvise nogen fra et område eller en lokalitet.

Hvem må komme ind?

Det er jo principielt ejeren, f.eks. restauratøren eller arrangementsarrangøren, der bestemmer, hvem der må komme ind, og hvem man må bede om at forlade stedet.

Begrundelse

Det springende punkt er begrundelsen.

Begrundelsen skal være saglig og være ligeligt gældende for alle. Det kan f.eks. være, at man ikke vil have spiritus eller narkotikapåvirkede personer ind. Der kan efter stedets og arrangementets karakter i og for sig anlægges mange forskellige, saglige kriterier.

Absolut forbud

På et punkt er der et absolut forbud, nemlig et forbud mod forskelsbehandling på grund af race og etnisk oprindelse.

Det er altid forbudt at nægte adgang eller bortvise nogen på grund af deres hudfarve, race eller oprindelsesland.

Det fremgår af nævnte lov, der har til formål at forhindre forskelsbehandling og at fremme ligebehandling af alle uanset race eller etnisk oprindelse.

Lov om etnisk ligebehandling

Forbuddet mod forskelsbehandling gælder for al offentlig og privat virksomhed, herunder med hensyn til levering af varer og tjenesteydelser, der er tilgængelige for offentligheden.

”Varer og tjenesteydelser” omfatter bl.a. butikker, forlystelser, restaurationer, diskoteker, offentlige transportmidler, taxa, offentlige kontorer etc., som typisk har det til fælles, at de er tilgængelige for offentligheden.

Loven sondrer mellem direkte og indirekte forskelsbehandling.

Der foreligger **direkte forskelsbehandling**, når en person på grund af race eller etnisk oprindelse behandles ringere end en anden bliver, er blevet eller ville blive behandlet i en tilsvarende situation.

Der foreligger **indirekte forskelsbehandling**, hvis en tilsyneladende neutral bestemmelse, betingelse eller praksis vil stille personer af en bestemt race eller etnisk oprindelse ringere end andre personer, medmindre den pågældende bestemmelse, betingelse eller praksis er objektivt begrundet i et sagligt formål, og midlerne til at opfylde dette saglige formål er hensigtsmæssige og nødvendige.

Chikane og nedværdigende behandling kan også i lovens forstand blive tolket som forskelsbehandling, når en optræden i relation til race eller etnisk oprindelse finder sted med det formål eller den virkning at krænke en persons værdighed og skabe et truende, fjendtligt, nedværdigende, ydmygende eller ubehageligt klima for den pågældende.

En instruktion om at forskelsbehandle personer på grund af race eller etnisk oprindelse betragtes som en ulovlig

forskelsbehandling.

Loven rummer en særlig bevisbyrderegel.

Hvis en person, der anser sig krænket som følge af forskelsbehandling i lovens forstand, kan påvise faktiske omstændigheder, som giver anledning til at tro, at der udøves direkte eller indirekte forskelsbehandling, påhviler det modparten at bevise, at princippet om ligebehandling ikke er blevet tilsidesat.

En person, der er blevet krænket i lovens forstand, kan tilkendes en godtgørelse for ikke økonomisk skade – en form for tort-erstatning.

Straf

Straffelovens § 266 b.

Racismeparagraffen

Straffeloven forbyder nedværdigende udtalelser om grupper af personer. Denne bestemmelse kaldes **racismeparagraffen**, og den lyder:

> ” Den, der offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds fremsætter udtalelse eller anden meddelelse, ved hvilken en gruppe af personer trues, forhånes eller nedværdiges på grund af sin race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse eller tro eller sit handicap eller på grund af den pågældende gruppes seksuelle orientering, kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år..”

Vagtfunktionæren skal – som alle andre – passe på, hvad han siger, også i ophidsede situationer.

Lov om euforiserende stoffer - narkotikaloven

Straffeloven § 191

Lov om euforiserende stoffer og Straffelovens § 191 om narkohandel er udtryk for den alvor, hvormed samfundet ser på problemet narkotika, som har store samfundsmæssige omkostninger, og konsekvenser for de mennesker, der anvender narkotiske stoffer.

Forebyggelse og bekæmpelse af narkobrug og -misbrug kræver mange ressourcer hos især sociale myndigheder og politiet.

Indsats overfor indførsel og handel med narkotika er i dag en hovedopgave for politiet, som bruger mange kræfter på at holde dette uvæsen nede.

Vagtfunktionæren kan på mange måder komme i berøring med problemet. Han kan komme ud for den meget ubehagelige oplevelse at møde aggressive mennesker, som optræder uforudsigeligt og hæmningsløst som følge af indtagelse af narkotika. Han kan også komme ud for som led i sine bevogtningsopgaver at skulle hindre indtagelse og handel med mange slags farlige stoffer.

Når og hvis han kommer i berøring med materiale, som han har mistanke om er narko, skal han sna-rest muligt underrette politiet.

Euforiserende stoffer

Euforiserende stoffer er stoffer, som efter

internationale vedtagelser og efter Sundhedsstyrelsens skøn frembyder ganske særlige farer i anledning af deres euforiserende egenskaber. Euforiserende stoffer er rusmidler, der enten virker opkvikkende eller beroligende.

Hvilke stoffer, der konkret anses for euforise-rende stoffer, fremgår af Bekendtgørelse om euforiserende stoffer, der som et bilag har lister over euforiserende midler, som er omfattet af bekendtgørelsen. Der er her tale om flere hundrede kemiske betegnelser og produktnavne. De væsentligste vil blive kort omtalt nedenfor.

Hovedreglen er, at euforiserende stoffer ikke må forefindes i Danmark – som i andre lande, medmindre de efter særlig tilladelse kun anvendes i medicinsk eller videnskabeligt øjemed.

Straf

Overtrædelse af Lov om euforiserende stoffer straffes med bøde eller fængsel op til 2 år.

Denne straffebestemmelse bruges på besiddelse og omsætning i små mængder.

Er der tale om indsmugling og handel med større kvanta, bringes de meget strenge straffebestemmelser i Straffelovens § 191 i anvendelse.

Straffelovens § 191:

”Den, som i strid med lovgivningen om euforiserende stoffer til et større antal personer eller mod betydeligt vederlag eller under andre skærpende omstændigheder overdrager euforiserende stoffer, straffes med fængsel

indtil 10 år. Angår overdragelsen en betydelig mængde særligt farligt eller skadeligt stof, eller har overdragelsen af et sådant stof i øvrigt haft en særlig farlig karakter, kan straffen stige til fængsel i 16 år. ”

Hvilke stoffer kan man især støde på?

Med www.netdoktor.dk/stimulanser/euforiserende.shtml som kilde skal her kort nævnes de mest alminde-lige og udbredte stoffer.

Amfetamin

Amfetamin er et kunstigt fremstillet stof med en kraftig virkning på det centrale nervesystem. Det forekommer som pulver eller piller og kan indtages på flere måder, også ved indsprøjtning.

Amfetamin virker opkvikkende og stimulerende. Det øger aktivitet og udadvendthed, og usikkerhed og mindreværdsfølelse svinder.

Kroppen vender sig til at tage amfetamin, og man får abstinenssymptomer, når man ikke tager stoffet. Tegnene er angst, rastløshed, uro og aggressivitet. – Der er fare for at udvikle depression og på længere sigt risiko for at udvikle psykose.

Barbiturater

Barbiturater og andre beroligende midler som nerve- og sovemedicin giver døsighed, sløvhed og kan vise sig ved sludrende eller forvirret tale.

Lov om euforiserende stoffer - narkotikaloven

Ecstasy

Ecstasy forekommer som piller og kapsler. I ren form er det et hvidt pulver, men kan ofte være farvet eller fortyndet.

Ecstasy er opkvikkende og skærper sanserne. Rusen kan vare flere timer.

Når man tager ecstasy, kan man f.eks. danse i flere timer uden at ænse træthed eller væskemangel.

Brug af ecstasy kan medføre psykose med vrangforestillinger, herunder om at være forfulgt.

Hash

Hash er et rusmiddel, der udvindes af hampplanten. Det indtages ved rygning eller blandet i the, kager eller konfekt.

Rusen ændrer sanseoplevelse, humør og stemning.

Symptomer er røde øjne, latteranfald, drikketrang, og der kan opleves angst og forfølgelsesforestil-linger.

Bruger man hash regelmæssigt, bliver man sløv, langsom og ligeglad. På sigt er der fare for hjerneskader.

LSD og svampe (hallucinogener)

LSD er virksom i meget små doser. Det indtages i trækpapir eller i en sukkerknald.

Hallucinoger giver hallucinationer, og omgivel-serne ændrer form og farve. Ens krop føles anderledes, og sanseopfattelsen ændres. Man kan føle sig ekstremt lykkelig, men også hurtigt skifte til dyb depression.

Rusen kan vare 10-20 timer.

Symptomerne er bl.a. søvnforstyrrelser, udvidede pupiller, sveden og sitren, og akut psykose.

Heroin

Heroin er et stof, der stammer fra opiumsvalmuen, hvis saft bliver til opium. I raffineret form bliver det til heroin, der forekommer som hvid heroin eller brun heroin. Sidstnævnte kan også ryges.

Heroinrusen giver stort fysisk og psykisk velvære, og den varer tre til fire timer.

Heroinmisbrug har alvorlige helbredsmæssige og sociale følger.

Man kan dø af heroin, idet en for stor dosis lammer åndedrættet.

Kokain

Kokain udvindes af blade fra cocaplanten. Det er et hvidt pulver af krystaller. Det har en let bitter smag og virker bedøvende på tungen.

Kokain kan sniffes gennem næsen, ryges, spises eller drikkes og kan også indsprøjtes.

Virkningen minder om virkningen af amfetamin. – En person på kokain virker overaktiv, selvcentreret, og kan være svær at tale med. Vedkommende føler sig energisk, selvsikker og udadvendt.

Rusen er ret kortvarig. Kokain skaber afhængighed. Snifning irriterer næsens slimhinder og giver næseblod.

Sikring af gerningsstedet

Vagtfunktionæren skal som hovedregel holde sig udenfor gerningsstedet – og holde andre ude af det.

Vagtfunktionæren bør kun betræde gerningsstedet, hvis det er nødvendigt for at yde førstehjælp eller for at sikre, at der ikke er mennesker i nød. Hvis vagtfunktionæren er nødt til at færdes på gernings-stedet, skal han så vidt muligt undgå at berøre inventar og andre genstande. Hvis han er nødt til f.eks. at flytte en genstand, skal han bestræbe sig på at berøre genstanden på et "usædvanligt sted" dvs. et sted, hvor gerningsmanden eller andre nok ikke har taget på den. Han skal så vidt muligt færdes, hvor det formodes, at gerningsmanden ikke har sat sin fod, dvs. han skal færdes "usædvanligt".

Det er vigtigt, at vagtfunktionæren gør notater om sin færden og handlinger på gerningsstedet.

Sikring af gernings- eller uheldssted har også til formål at beskytte kunden mod de yderligere tab, der kan påføres gennem tyveri fra de lokaler, der nu midlertidigt står åbent tilgængelige, for eksempel gennem den knuste butiksrude.

Et gerningssted er i politiets forståelse ethvert sted, hvor forbryderen har sat sin fod og hvor der kan findes spor. Forbryderens flugtvej er således vigtig at få fastlagt, da der kan findes vigtige spor så som bortkastet beklædning, tabt bytte eller våben.

Lad så vidt muligt sporene være uden at røre ved dem.

Hvis det er nødvendigt at tage for eksempel et skarpladt skydevåben, som er tabt eller efterladt, i bevaring, så

uvedkommende ikke stjæler eller berører det, skal findestedet afmærkes, bedst ved at man med et stykke kridt eller lignende tegner omridset af våbnet, inden det fjernes.

Våbnet løftes forsigtigt op, eventuelt med en genstand, så man undgår at afsætte eller udtvære fingeraftryk eller andre spor.

Man skal undlade berøring af sikring, ladegreb, magasin og munding, og det i hele taget håndtere våbnet med stor varsomhed, så der ikke sker vådeskud.

Våbnet – og andre genstande, som vagtfunktio-næren har taget i bevaring – afleveres snarest muligt til politiet.

Ved brand

De almindelige forpligtelser ved brand fremgår af kapitlet om vagtfunktionæren og redningsberedskabet.

Når branden er brudt ud, har vagtfunktionæren særligt følgende opgaver:

- Vise vej for redningsberedskabet og bistå redningsberedskabet med oplysninger om lokaliteten, adgangsveje, farlige stoffer etc. En særligt vigtig oplysning er, om der er eller kan befrygtes at være mennesker på brandstedet.
- Bevogte brandstedet og de genstande, der er blevet bjærget ud af den brændende bygning.
- Iagttage branden og dens udvikling og gøre notater herom med angivelse af klokkeslæt.
- Iagttage de tilstedeværende tilskuere, særligt de der er kommet hurtigt til stede eller viser særlig interesse og gøre notater herom med henblik på videregivelse

til politiet. Det er vigtige oplysninger, hvis der er mistanke om påsat brand.
- Holde nysgerrige på afstand, indtil politiet overtager afspærring og bevogtning.
- Huske, at det farlige ved en brand ikke mindst er røgen, som man så vidt muligt ikke skal udsætte sig for.

Kemikalieudslip og miljøulykker

En vagtfunktionær, der udfører opgaver på en virksomhed med farlige stoffer, bør være nøje instrueret om, hvordan man skal forholde sig ved ulykker eller udslip.

Han bør have kendskab til forholdsordrer, alarmeringsplaner, tilkaldelister og virksomhedens beredskab i det hele taget.

Beholdere med farlige stoffer skal være forsynet med faresedler (med kvadratisk symbol, der står på spidsen), og faretavler, der oplyser om eksplosionsfare, brandfare, giftighed, radioaktivitet m.v.

Faretavlerne er orange. Foroven står et farenummer og forneden et stofidentifikationsnummer.

Disse nummeroplysninger er vigtige ved underretninger om uregelmæssigheder og ved alarmering af redningsberedskabet.

Vagtfunktionæren skal passe på sig selv – således aldrig gå ind i røg eller udsivende dampe eller røre ved udsivende væsker.

Færdselsuheld

Den uniformerede vagtfunktionær skal være opmærksom på, at der bliver lagt mærke til ham – også ved et færdselsuheld, selvom han ikke direkte er impliceret eller måske blot er eller kommer til stede.

Han forventes at yde første hjælp efter bedste evne og i det hele taget gøre, hvad han i situationen kan gøre for at hjælpe og begrænse skaderne.

Færdselsloven § 9

Færdselsloven fastslår, at alle, der bliver indblandet i et færdselsuheld med eller uden egen skyld, har pligt til at standse, hjælpe, sikre færdslen og oplyse navn og adresse. Det fremgår af færdselslovens § 9, der siger:

”Trafikant, der med eller uden egen skyld bliver indblandet i et færdselsuheld, skal straks standse og i muligt omfang yde hjælp til tilskadekomne. Den pågældende skal endvidere til sikring af færdselen deltage i de foranstaltninger, som uheldet giver anledning til. Hvis en anden, der er indblandet i uheldet, anmoder herom, skal vedkommende opgive navn og bopæl. Tilsvarende oplysninger skal efter anmodning gives den, på hvis ejendom eller ting, der er sket skade.”

Signalement og rapportering

I en række situationer skal vagtfunktionæren kunne afgive et signalement, hvilket er sværere, end det lyder.

Husk: hellere få rigtige oplysninger end mange gætterier, antagelser og hvad man har hørt fra andre.

Signalementet opbygges bedst efter et systematisk skema, der rummer følgende punkter:

Sikring af gerningsstedet

- Køn
- Alder
- Højde – hvor gik hans hoved til i forhold til en væg eller lignende
- Bygning
- Hår
- Ansigt
- Tøj også fodtøj
- Særkender
- Helhedsindtryk
- Sprog og sprogbrug
- Medførte genstande
- Kan personen genkendes – i virkeligheden eller efter foto

Faktor

Køretøjer beskrives bedst efter huskereglen FAKTOR, der står for **F**abrikat, **A**lder (årgang), **K**ulør, **T**ype, **O**g **R**egistreringsnummer – samt eventuelle **S**ærlige kendetegn.

Efter loven har vagtfunktionæren ikke pligt til at afgive rapporter, men det kan meget vel være foreskrevet i de retningslinjer, hans firma har fastlagt, og som han er forpligtet til at følge.

Der er en række tilfælde, hvor det vil være klogt og korrekt af ham at gøre fyldige notater til brug for efterfølgende indberetninger (rapporter).

Det er således tilfældet, hvor han har brugt magt, herunder håndjern, har foretaget anholdelse, har foretaget beslaglæggelse eller taget værdier i bevaring, og det hele taget, hvor der er hændt noget usædvanligt – og hvor han

kan forvente at skulle optræde som vidne.

Arbejdsmiljø

Arbejdsmiljøloven er gældende for alle lønmodtagere og virksomheder.

Den bestyres af Direktoratet for Arbejdstilsynet og det lokale Arbejdstilsyn, hvortil man kan rette henvendelse for at få råd og vejledning om arbejds-miljø, og hvortil eventuelle overtrædelser af Arbejdsmiljøloven kan anmeldes.

Blandt vigtige arbejdsmiljøregler er 11 timers reglen, regler om hviletid og om fridøgn.

I dette regelsæt findes også et EU-direktiv om tilbud om helbredskontrol ved natarbejde.

Arbejdsskader

Vagtfunktionærens arbejde rummer en lang række muligheder for arbejdsskader.

Det er vigtigt, at vagtfunktionæren er opmærksom på, at hvis han kommer ud for en ulykke eller kommer til skade på sit arbejde, skal tilfældet anmeldes til Arbejdsskadestyrelsen.

Arbejdsskader kan være både fysiske og psykiske skader.

Ikke mindst hvis der viser sig senfølger af uheldet, er det vigtigt af hensyn til eventuel arbejdsskadeerstatning, at det er anmeldt.

Hvis vagtfunktionæren er i tvivl om, hvorvidt det bør anmeldes, bør han tale med sit firmas persona-leafdeling eller søge råd hos sin fagforening. Her kan han også få praktisk hjælp med at foretage anmeldelsen af

arbejdsskaden.

Erstatning

Vagtfunktionæren som skadelidt

Hvis vagtfunktionæren bliver udsat for vold på sit arbejde eller på grund af andres uforsvarlige adfærd kommer til skade, skal han være opmærksom på sit krav på erstatning.

Lov om erstatningsansvar § 1

Lov om erstatningsansvar siger i § 1, at den, der er ansvarlig for personskade, skal betale erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, helbredsudgifter og andet tab som følge af skaden samt godtgørelse for svie og smerte.

Har skaden varige følger, skal der tillige betales godtgørelse for varigt men samt erstatning for tab eller forringelse af erhvervsevne.

Lov om erstatningsansvar § 12

Har hændelsen medført døden, kan der blive tale om erstatning for tab af forsørger. Loven bestemmer nemlig i § 12, at den, der er erstatningsansvarlig for en andens død, skal betale erstatning for rimelige begravelsesudgifter og erstatning til den, der ved dødsfaldet har mistet en forsørger.

Hvis vagtfunktionæren er kommet til skade i et vist omfang, er det vigtigt, at han får advokatbistand, da der kan være komplicerede regler på området, hvor der også gør sig en række forsikringsretlige regler gældende.

Hvis han ikke med hjælp fra sit firma eller sin fagforening kan opnå advokatbistand, kan han ved henvendelse til dommerkontoret få oplyst, hvilke

advokater, der yder offentlig retshjælp og hos en sådan advokat få en i første omgang vederlagsfri vejledning om sagens muligheder og om mulighederne for at få fri proces. Til de fleste husstandsforsikringer er i øvrigt knyttet retshjælpsforsikring.

Retsplejeloven § 741 a

Hvis han er blevet overfaldet, har han krav på en bistandsadvokat efter Retsplejelovens § 741a.

Snarest muligt efter den hændelse, hvor han kom til skade, skal vagtfunktionæren gøre fyldige notater om, hvad der skete og om eventuelle vidner. Han må ikke stole på sin hukommelse, da sagen godt kan få et langvarigt forløb.

Vagtfunktionæren som skadevolder

Vagtfunktionæren kan naturligvis også komme til at forvolde skade på sit arbejde.

Normalt er man kun erstatningsansvarlig for sine handlinger i det omfang, de har været uforsvarlige - se culpa.

Culpa

Når det gælder vagtfunktionærer og andre, der har påtaget sig særlige opgaver, som folk stoler på, bliver udført, kan der også opstå erstatningsansvar for undladelser og forsømmelser.

I en nyligt pådømt sag blev et vagtfirma idømt en erstatning på 800.000 kr. til en kunde, der var ramt af et indbrud, udført gennem et hul i muren, som vagtfunktionæren burde have set under sin rondering.

Arbejdsmiljø

Som det ses, var det vagtfirmaet, der blev dømt til at betale for sin medarbejders forsømmelse. Det er en følge af reglen om arbejdsgiverens ansvar for de skadegørende handlinger, som de ansatte begår under arbejdets udførelse. Det er således arbejdsgiveren, der hæfter og betaler, men i visse tilfælde ved forsætlig skadeforvoldelse eller grov uagtsomhed kan arbejdsgiveren søge regres, dvs. tilbagebetaling af hele eller dele af de udbetalte erstatninger hos skadevolder.

Også i de tilfælde, hvor det er vagtfunktionæren, der er skadevolder under udførelsen af sit arbejde, må det tilrådes, at han får advokatbistand, da det kan være svært at overskue de juridiske konsekvenser. Det kan således tænkes, at arbejdsgiveren eller hans forsikringsselskab vil søge at frigøre sig fra erstatningsansvar ved at påstå, at den skadevoldende handling indtraf under et "svinkeærinde" eller havde en helt abnorm karakter i forhold til normal udførelse af arbejdet.

Under alle omstændigheder vil en skadeforvoldende handling eller undladelse fra vagtfunktionærens side kunne få ansættelsesretlige konsekvenser, hvorfor der også er behov for advokatbistand.

Stikordsregister

”uanmodet forretningsførelse” 107
12 politikredse 53
24 retskredse 97
Aflytning 124
Alarmering 112 55
Almindelig og en særlig del 79
Anholdelse 119
Anmeldelse 155
Anmeldelsespligt 74,157
Behandling af love 28
Bekendtgørelse 30
Beredskabsloven 71
Betingelser for autorisation 36
Brandstiftelse 93
Brandsyn 75
Børn og unge og straffeprocessuelle tvangsindgreb 114
Cirkulære 30
Civile sager 26
Culpa 62,189
Dispositionsklage 135
Dom/kendelse 98
Domsmænd 98
Domstolene 25
Drikkevand 94
Dømmende magt 25
Edition 132
Eksempel på regler 77
Etik 152
Euforiserende stoffer 177
Faktors 186
Forebyggelse af brande 71
Formelle regler 33
Forsæt 81
Frihedsberøvelse 119

Stikordsregister

Færdselsloven 158,186
Første grundlov 5. juni 1849 20
Grundlovens § 3 22
Grundlovsforhør 122
Hooliganregister 50
Hvad er strafbart 79
Hvad er strafbart? 84
Hvad er vagtvirksomhed? 34
Hvem må komme ind? 174
Hændeligt uheld 82
Hærværk 86
Håndværkerbrand 71
Ikke hastende 114 56
Indtrængen 85
Ingen formkrav anmeldelse 155
Justitsministeren 53
Kapring 94
Karantæne 49
Lister over euforiserende midler 179
Lov 29
Lovbekendtgørelse 29
Lovgivende magt 27
Lovtidende 28
Materielle krav og formelle regler. 33
Materielle regler 33
Mistanke 154
Navn, adresse og fødselsdato 104
Nuværende grundlov 1953 20
Nævninge 98
Nødret 146
Nødvendigt 168
Nødværge 84,139
Objektivitet 101
Ofret 103
Opbevares 30 dage 173
Oplysninger om straffeattester 95
Ordensbekendtgørelsen 65
Politiets opgave 58
Påtale 106

Stikordsregister

Racismeparagraffen 176
Rammelov 30
Redningsberedskabet 72
Retsakter Forordning Direktiv 31
Retsplejeloven 53
Rettigheder 22
Rigspolitichefen 53
Sigtede og hans forsvarer 102
Sikkerheds-visitation 149
Skadelidt 188
Skadevolder 189
Skriv notater 160
Sprængning 93
Straf 79
Straffeprocessuelle tvangsindgreb 113
Strafbarhedsbetingelser 80
Straffritagelsesbetingelser 83
Straffesager 26
Styring af politikredsen 55
Surrogat - varetægt 123
Særlig Strafbart - almenfarlige forbrydelser 93
Særlige beføjelser 48,124
Særlige tilladelser - autorisation 36
Særlige uddannelsekrav 48
Særlov med straf 81
Særlove 79
Tidsramme - autorisation 35
Tilbageholdelse 38
Trusler mod vidner 163
Tyveri Røveri 87
Uagtsomt 81
Udøvende magt 24
Undtagelser 138
Uniformering 39
Vagtfunktionær - særlig udsat 91
Vagtloven 33
Varetægtsfængsling 123
Vedtægter 30

Stikordsregister

visitation / sikkerhedsvisitation 149
Visitationstyper 126
Vold i sport 93
Våbenloven 164
Våbentilladelse 164
Zoneforbud 62